

OUDEGRACHT 168 te UTRECHT
BOUWHISTORISCHE VERKENNING

Utrecht, maart 2024

WEVERS & VAN LUIPEN

architecten en bouwhistorici

WV

WEVERS & VAN LUIPEN

architecten en kunsthistorici

1016 CA Utrecht t 030 2525715 w@weversvanluipen.nl

Colofon

Datum: 25 maart 2024

Opdrachtgever(s): [REDACTED] IRIS architecten

Auteur(s): Wevers & Van Luipen BV / [REDACTED] (red)

© NIETS UIT DEZE UITGAVE MAG WORDEN VERMENIGVULDIGD ZONDER (SCHRIFTELIJKE) GOEDKEURING VAN DE OPDRACHTGEVER OF DE AUTEURS

INHOUD

Inhoud	3	Monumentwaarde van het gebouw	153
Woord vooraf	5	Plattegronden monumentwaarde	154
Redengevende omschrijving RCE	7	Geraadpleegde bronnen	157
Situering	8	Aanbevelingen voor nader onderzoek	159
Aanzichten, plattegronden, doorsneden	9	Bijlage Cartografische Afbeeldingen	161
Beschrijving	15	Bijlage Topografische Afbeeldingen	163
Fotografische documentatie exterieur	17	Bijlage Bouwtekeningen	173
Fotografische documentatie interieur	35	Bijlage afbeeldingen gevelstenen Centraal Museum	183
Overzicht van de bouwfases	145	Bijlage afbeeldingen artikel [REDACTED] (1989)	185
Plattegronden bouwfaserings	150	Bijlage referenties 17de eeuwse gevels	192

WOORD VOORAF

Het pand Oudegracht 168 te Utrecht heeft een middeleeuwse oorsprong en kent belangrijke renovaties in de 17de, 19de en 20ste eeuw. Het pand is in de periode 1917-2023 door drie generaties [REDACTED] bewoond geweest, waarbij zij zowel een electrotechnisch installatiebedrijf als een winkel in elektrische artikelen exploiteerden.

Het sterk verwaarloosde pand werd in 2023 gekocht door [REDACTED] die voornemens is het pand te gaan renoveren en herbestemmen tot appartementen.

Het onderzoek werd uitgevoerd in opdracht van [REDACTED]. Tijdens het onderzoek konden wij dankbaar gebruik maken van de opmetingstekeningen

vervaardigd door [REDACTED] van het architectenbureau Iris, welk bureau de renovatieplannen momenteel nader aan het uitwerken is. Het veldwerk werd verricht door [REDACTED] op 13 februari 2024. Hierbij werden de speciale bouw- en interieuronderdelen fotografisch gedocumenteerd.

Moge dit onderzoek bijdragen aan een zorgvuldige en verantwoorde voltooiing van de renovatie van dit woonhuismonument.

Utrecht, 22 maart 2024

[REDACTED]

REDENGEVENDE OMSCHRIJVING RCE

Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed
Ministerie van Onderwijs, Cultuur en
Wetenschap

Monumentnummer*: 31052

Smallepad 5
3811 MG Amersfoort
Postbus 1600
3200 BP Amerstoot
www.cultureelerfgoed.nl

T 033 421 74 56
E info@cultureelerfgoed.nl

Status rijksmonument
Inschrijving register* 20 juni 1967
Kadaster deel/nr 82704/76

Woonplaats* Gemeente* Provincie*
Utrecht Utrecht Utrecht

Locatienaam Locatieomschrijving
Utrecht

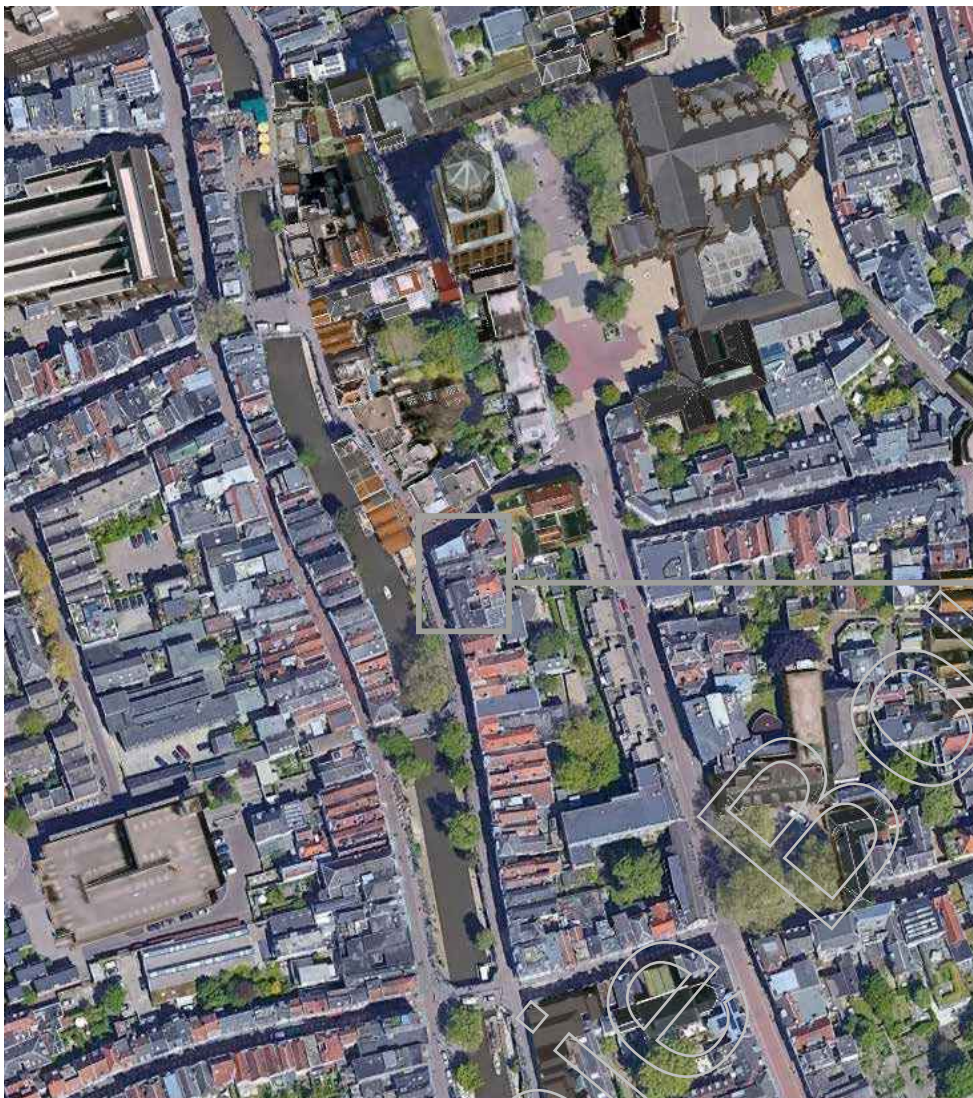
Kadastrale gemeente* Sectie* Kadastraal object* Appartement aanduiding Grondperceel
Utrecht B 2828

Omschrijving**
Pand met topgevel met natuurstenen banden en gekoppelde bogen met geornamenteerde vullingen, XVII.

Hoofdcategorie Subcategorie Functie
Woningen en woningbouwcomplexen Werk-woonhuis

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister
** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument
Datum van downloaden 21 march 2024

SITUERING

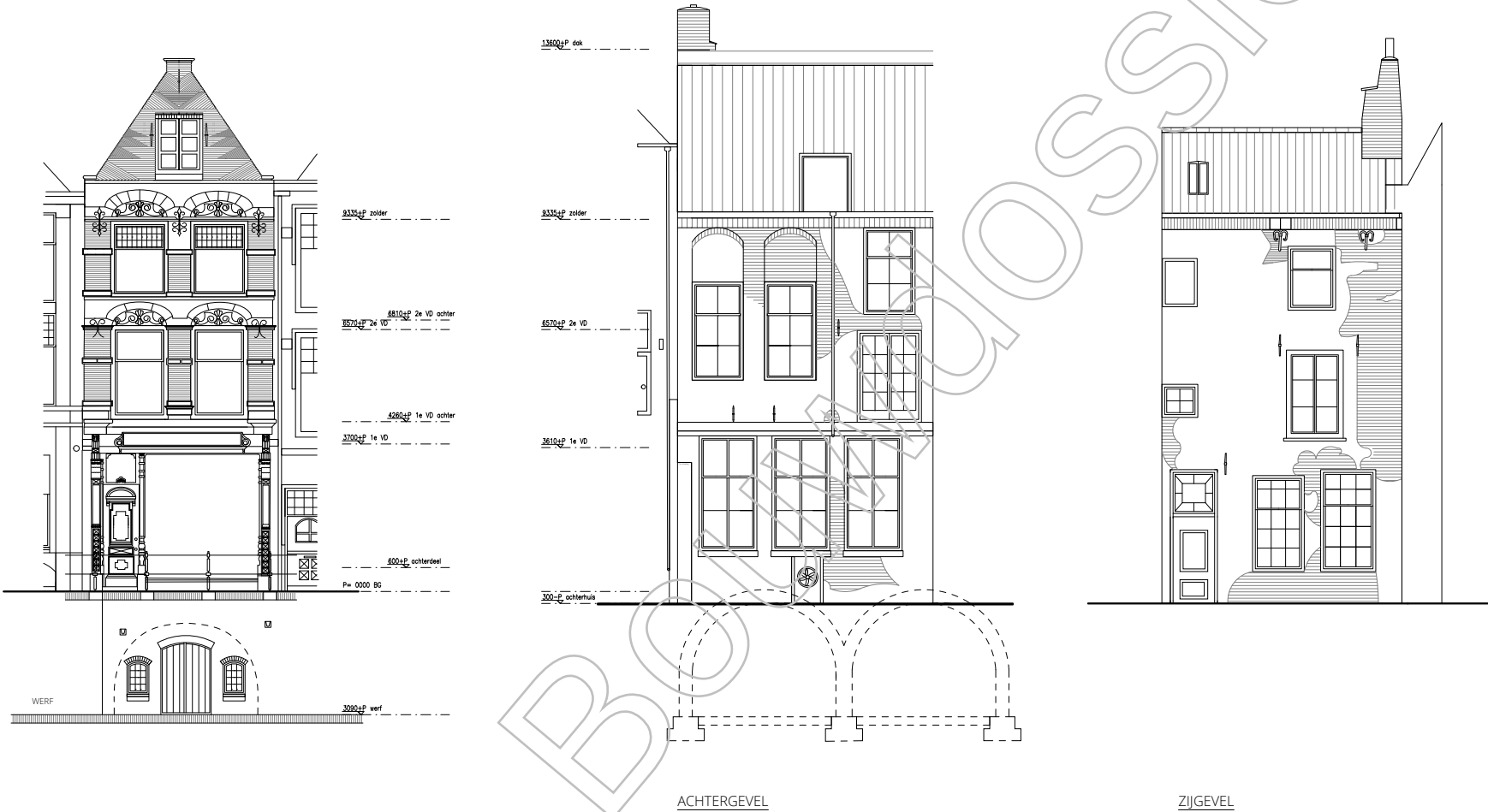

afbeelding 1. Bovenaanzicht van de omgeving van Oudegracht 168 (noordgericht). Bron: Google Maps 2024.

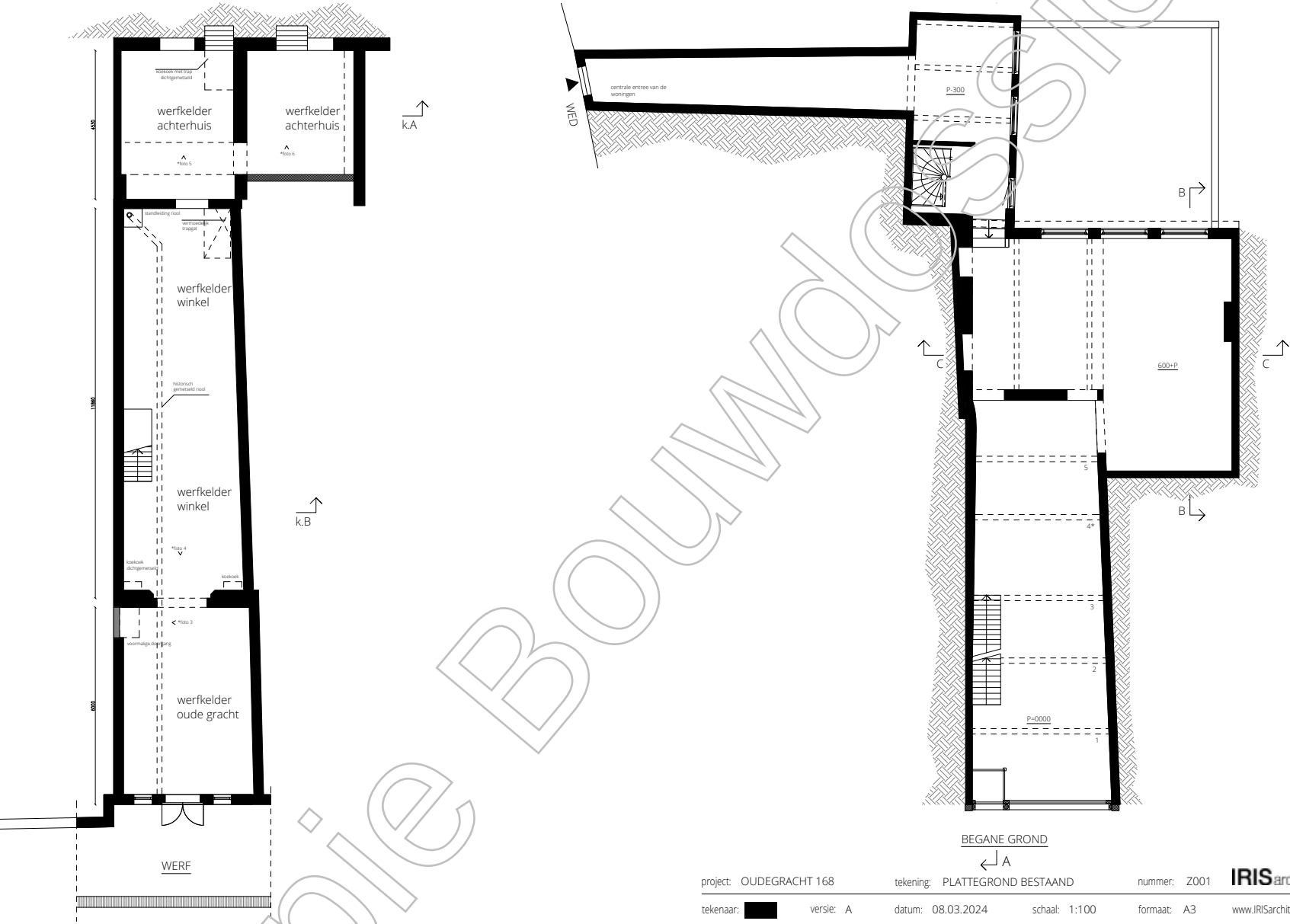
afbeelding 2. Detail uit de vorige afbeelding van Oudegracht 168. De voorgevel wordt in het voorliggende rapport aangeduid als de westgevel. Bron: Google Maps 2024.

AANZICHTEN, PLATTEGRONDEN, DOORSNEDEN

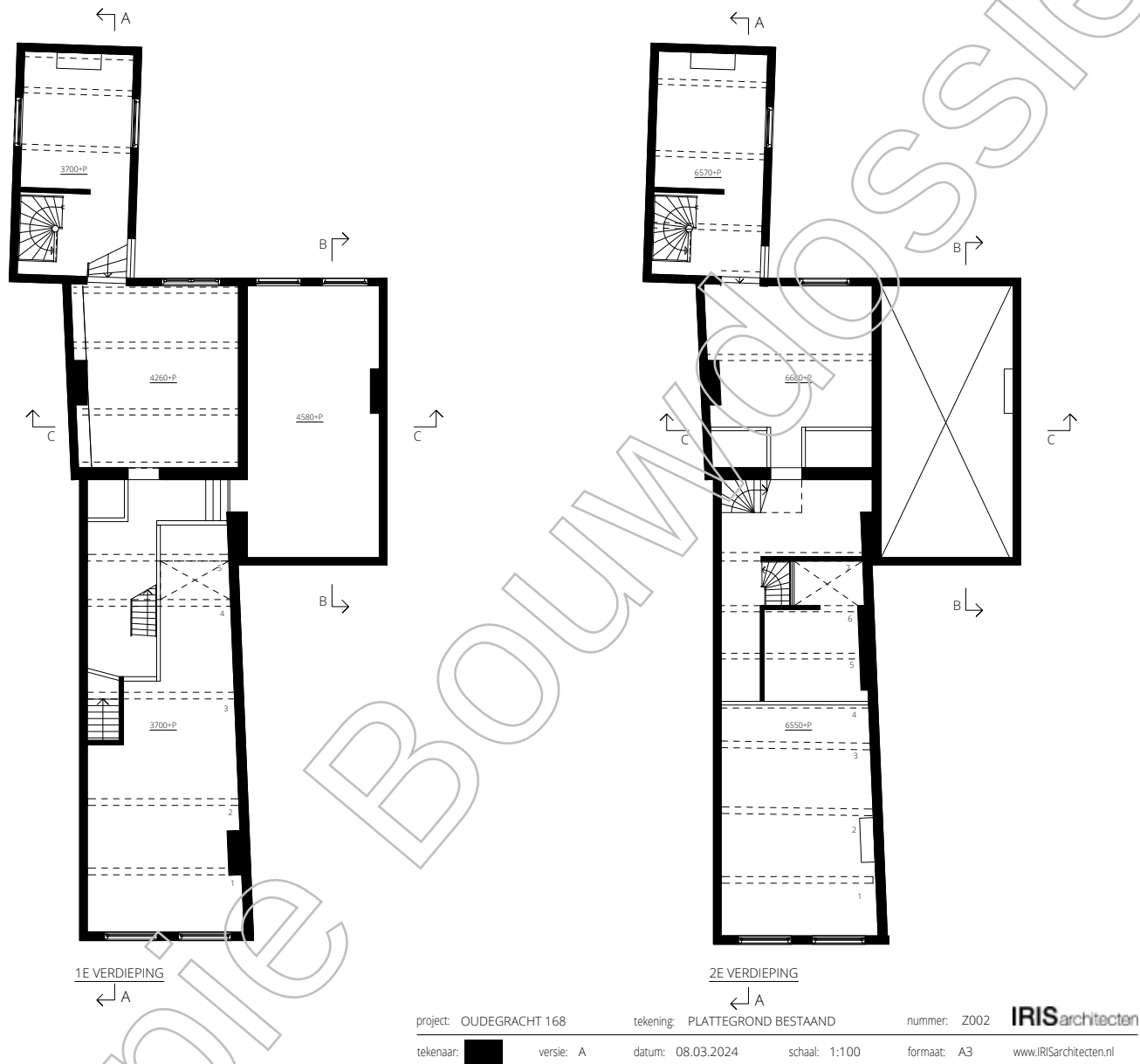

project: OUDEGRACHT 168 tekening: GEVELS nummer: Z201 IRISarchitecten
tekenaar: versie: A datum: 08.03.2024 schaal: 1:100 formaat: A3 www.IRISarchitecten.nl

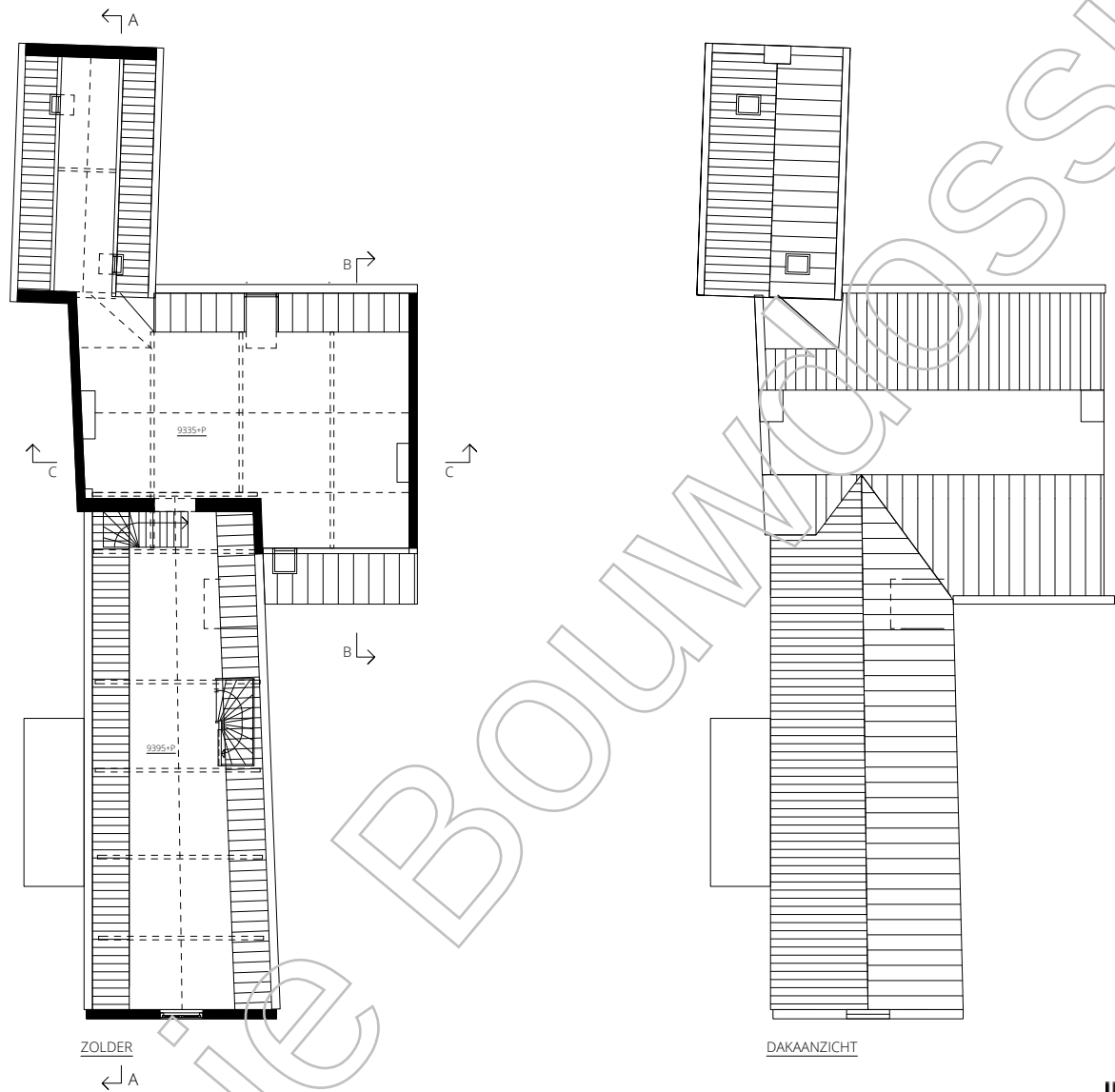
afbeelding 3. Gevelaanzichten - Bestaande toestand Oudegracht 168. Bron: IRIS architecten, 2024.

afbeelding 4. Plattegronden kelders en begane grond - Bestaande toestand Oudegracht 168. Bron: IRIS architecten, 2024.

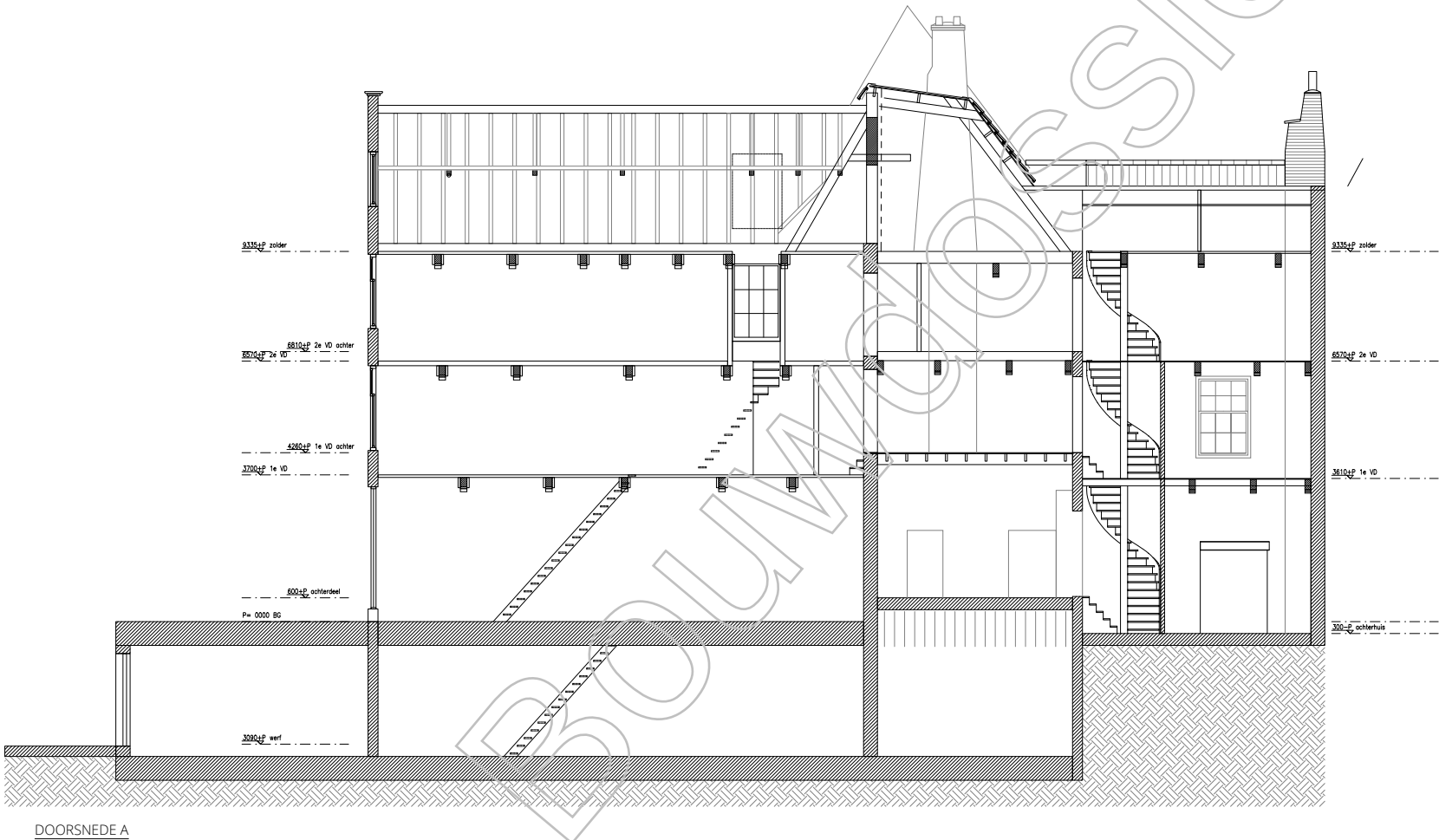

afbeelding 5. Plattegronden eerste en tweede verdieping - Bestaande toestand Oudegracht 168. Bron: IRIS architecten, 2024.

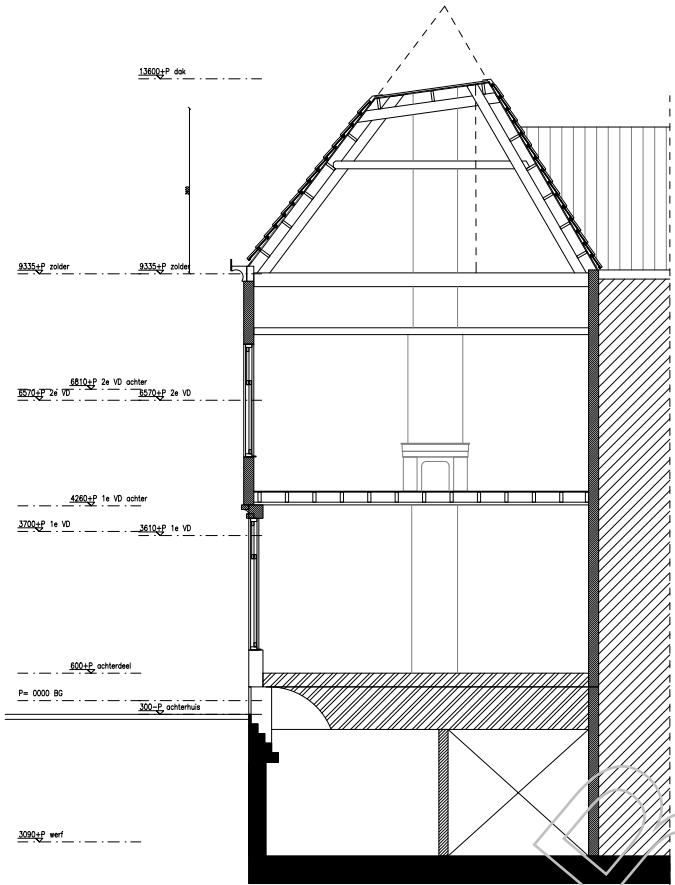
project: OUDEGRACHT 168	tekening: PLATTEGROND BESTAAND	nummer: Z002	IRIS architecten
tekenaar: 	versie: A	datum: 08.03.2024	schaal: 1:100
		formaat: A3	www.IRISarchitecten.nl

afbeelding 6. Plattegrond zolder en dakaanzicht - Bestaande toestand Oudegracht 168. Bron: IRIS architecten, 2024.

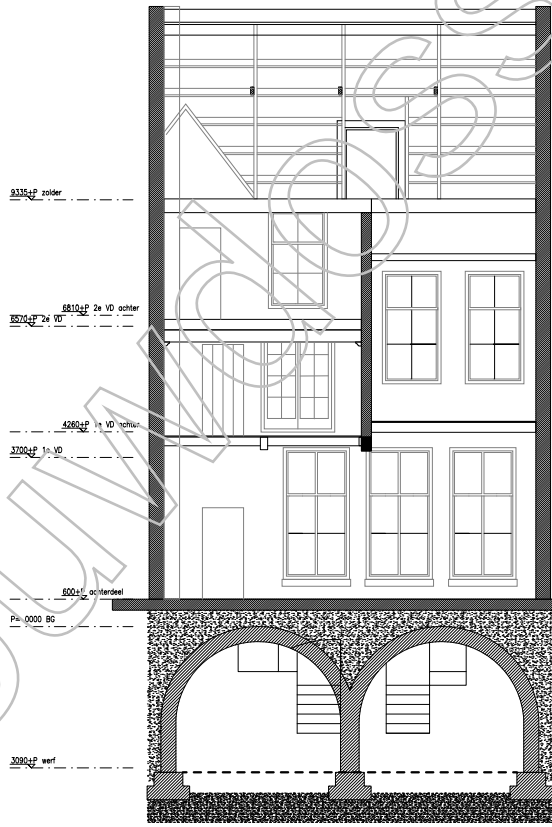

afbeelding 7. Langsdoorsnede A over Oudegracht 168 - Bestaande toestand Oudegracht 168. Bron: IRIS architecten, 2024.

project: OUDEGRACHT 168	tekening: GEVELS	nummer: Z201	IRISarchitecten
tekenaar: [REDACTED]	versie: A	datum: 08.03.2024	schaal: 1:100
		formaat: A3	www.IRISarchitecten.nl

DOORSNEDE B

DOORSNEDE C

project: OUDEGRACHT 168	tekening: GEVELS	nummer: Z201	IRISarchitecten
tekenaar: [redacted]	versie: A	datum: 08.03.2024	schaal: 1:100
		formaat: A3	www.IRISarchitecten.nl

afbeelding 8. Doorsneden B en C - Bestaande toestand Oudegracht 168. Bron: IRIS architecten, 2024.

BESCHRIJVING

De beschrijving van het pand vindt plaats aan de hand van de fotografische documentatie. Hierin zal eerst het exterieur worden beschreven.

Daarna volgen de beschrijvingen van de diverse ruimten in het interieur van het pand, met eerst de kelders, gevolgd door de begane grond, eerste en tweede verdieping en tot slot de zolderverdieping.

De datering - voor zover niet exact bekend - wordt als volgt aangeduid:

Romeinse cijfers voor de eeuw, hoofdletter A en B voor de eerste en tweede helft, kleine letters a,b,c en d voor achtereenvolgens eerste, tweede, derde en vierde kwart en m voor het midden van die eeuw (XVI^{lc} is het derde kwart van de 17de eeuw en XVII^{IB} is tweede helft 18de eeuw).

FOTOGRAFISCHE DOCUMENTATIE EXTERIEUR

Voorgevel en werfgevel

afbeelding 9. Voorgevel. Gezien vanaf de Lijnmarkt.

afbeelding 10. Voorgevel. Muurwerk van de werfmuur (1953).

afbeelding 11. Voorgevel. Detail van de werfmuur met dubbele deuren (1953).

afbeelding 12. Voorgevel. Detail van de vorige afbeelding met getoogde roedenraam (1953).

afbeelding 13. Voorgevel. Detail van de hardstenen lantaarnconsole op de werfmuur. De consoles werden tezamen met de [REDACTED] vanaf 1953 bij de restauratie van de werfmuren aangebracht.

afbeelding 14. Voorgevel. Detail van de winkelpui in neo-renaissancestijl (1888)

afbeelding 15. Voorgevel. Zicht op de bovenste verdiepingen. De gevel staat op vlucht.

afbeelding 16. Voorgevel. Detail composiet kapiteel en kroonlijst winkelpui (1888).

afbeelding 17. Voorgevel. Detail diamantblokken en voordeur van winkelpui (1888)

afbeelding 18. Voorgevel. Detail gietijzeren slanke kolom met composiet kapiteel (1888)

afbeelding 19. Voorgevel. Detail muurdam met orangerode bakstenen in kruisverband met klinkleer. In de gevel zijn benthelmer zandstenen blokken en banden aangebracht.

afbeelding 20. Voorgevel. Detail van de muurdam tussen beide vensters. De dorpels van de voormalige kruiskozijnen corresponderen met de blokken in de gevel.

afbeelding 21. Voorgevel. Detail van één van de boogvullingen bestaande uit rolwerk in de trant van [REDACTED] (XVIIb).

afbeelding 22. Voorgevel. Detail van geprofileerde en geblokte ontlastingsboog, tezamen met smeedijzeren muuranker (XVIIb)

afbeelding 23. Voorgevel. Detail van de ontlastingsboog met 5 zandstenen blokken met ertussen geprofileerde bakstenen, die hier precies op aansloten.

afbeelding 24. Voorgevel. Detail met restanten schilderwerk. De okerkleur hoorde bij de zandstenen blokken, de donkerrode kleur als gevelafwerking metselwerk. De gevel werd verruïneerd door gritstralen en aanbrengen te harde cementvoegen.

afbeelding 25. Voorgevel. De geveltop werd vermoedelijk in XIXm aangebracht.

Achtergevel

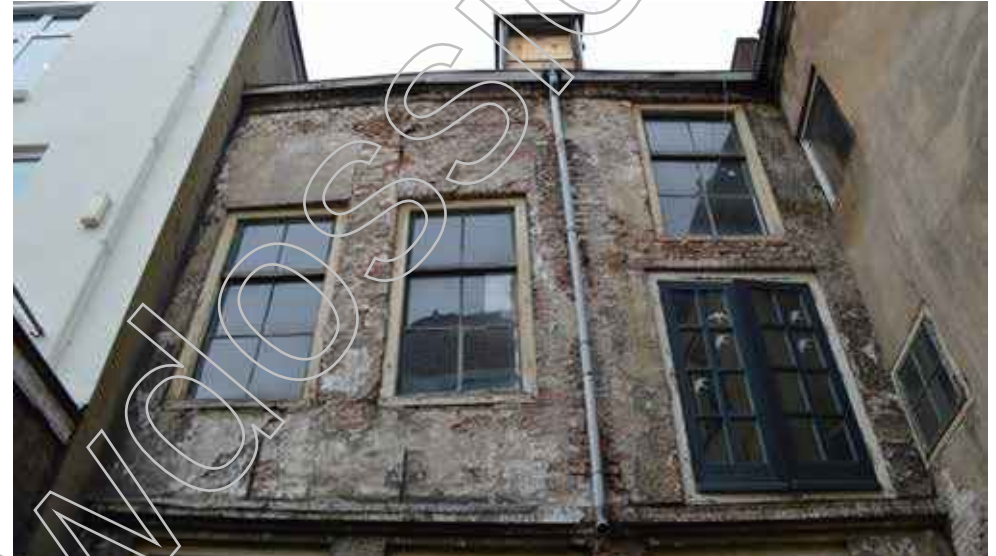
afbeelding 26. Achtergevel achterhuis. Overzicht.

afbeelding 27. Achtergevel achterhuis. Detail van het 6-ruits schuifraam (XIXm). Links dichtzetting in halfsteens metselwerk van oude keldertoegang. Rechts achter de plaat bevindt zich een kelderlicht.

afbeelding 28. Achtergevel achterhuis. Detail vorige afbeelding met de ontlastingsboog boven het kelderlicht. De gevel werd later gepleisterd, roodgeschilderd en van schijnvoegen voorzien, mogelijk al in de 17de eeuw. De hierop liggende raaplaag en pleisterlaag werden pas later in de 19de eeuw aangebracht.

afbeelding 29. Achtergevel achterhuis. Zicht op de bovenste verdiepingen met links twee 6-ruits schuiframen (XIXm) en rechts een schuifraam en stolpramen.

afbeelding 30. Achtergevel achterhuis. Zicht op het geveldeel uit het midden van de 19de eeuw ter hoogte van de begane grondX

afbeelding 31. Achtergevel achterhuis. Detail van de cordonlijst boven de muurdammen en schuiframen uit de 19de eeuw (XIX^m).

afbeelding 32. Achtergevel achterhuis. Detail van de twee linker vensters met erboven bouwsporen met ontlastingsbogen van oudere - 17de eeuwse - vensters.

afbeelding 33. Achtergevel achterhuis. Het oudere kruiskozijn met korfboog was een halve steen breder. De onderdorpel bevond zich halverwege het huidige schuifraam. De gootlijst bestaat uit profielstenen (XV)

afbeelding 34. Achtergevel achterhuis. Het kozijn van stolpraam is vermoedelijk jonger dan de schuiframen (XIXd). De stolpramen zelf werden recentelijk met een onzorgvuldige detaillering vervangen (XXd).

afbeelding 35. Achtergevel achterhuis. Het 6-ruits schuifraam (XIXm) doorsnijdt de segmentboogvormige ontlastingsboog van een oudere lager gelegen gevelopening.

Binnenplaatsgevel aanbouw

afbeelding 36. Binnenplaatsgevel aanbouw. Overzicht.

afbeelding 37. Binnenplaatsgevel aanbouw. Onderbouw met deur met bovenlicht (XIXm) en twee 15-ruits schuiframen (XVIIIld)

afbeelding 38. Binnenplaatsgevel aanbouw. Detail van de deur met bovenlicht (XIXm)

afbeelding 39. Detail van het linker schuifraam, waarvan de bovenste ruiten ingekort zijn ivm de plaatsing onder de moerbalk en het muuranker.

afbeelding 40. Detail van het rechter schuifraam. Rechts tekent zich op een halve steen breedte een oudere dagkant van een eerdere gevelopening af.

afbeelding 41. Binnenplaatsgevel aanbouw. Detail van de vorige afbeelding met plavuizen als uitvulling tussen het kozijn en de dagkant van het metselwerk.

afbeelding 42. Binnenplaatsgevel aanbouw. Detail van de bovendorpel van het linker schuifraam met de oplegging van de moerbalk vrijwel boven het raamkozijn.

afbeelding 43. Binnenplaatsgevel aanbouw. Overzicht bovenverdiepingen.

afbeelding 44. Binnenplaatsgevel aanbouw. Detail van het vierruits raam ter plaatse van het trappenhuis (XIXm)

afbeelding 45. Binnenplaatsgevel aanbouw. Detail van het stolpraam XIXm met erboven de steens segmentboog als ontlastingsboog van een oudere gevelopening.

afbeelding 46. Binnenplaatsgevel aanbouw. Zicht op de 2e verdieping en de gootlijst.

afbeelding 47. Binnenplaatsgevel aanbouw. Detail van het rechter muurdeel met T-anker, gootlijst uit geprofileerde stenen en bovendorpel kruiskozijn (XVIIb)

afbeelding 48. Binnenplaatsgevel aanbouw. Linker deel van de gevel met gootlijst en met de restanten van twee bovendorpels van kruiskozijnen (XVIIb)

afbeelding 49. Binnenplaatsgevel aanbouw. Details van de profielstenen met bolprofiel, zandstenen blokken en beide bovendorpels van de kruiskozijnen (XVIIb)

Poortje en gevel Wed 1

afbeelding 50. Poortje Wed 1. Zicht vanaf het Wed.

afbeelding 51. Poortje Wed 1. Detail met metselwerk met muizentand en ezelsrug met groen geglaazuurde bakstenen (1888).

afbeelding 52. Poortje Wed 1. Boog boven de doorgang met de beplating met naamsaanduiding van de hemdenfabriek van [REDACTED] (1888)

afbeelding 53. Poortje Wed 1. Detail van de hardstenen dorpel en neuten; in het poortje bevond zich oorspronkelijk een deurkozijn (1888); het is later verbreed (XXB)

afbeelding 54. Poortje Wed 1. Bovenzijde poortje met ezelsrug en zicht op de noordgevel van de aanbouw. In de gevel tekenen zich diverse bouwsporen af, o.a. een muizentand (XVIIb), 12-ruits schuifvenster (XVIII d), alsmede diverse soorten metselwerk, waaronder donkerbruin metselwerk, mogelijk een raamdichtzetting (XVIII)

afbeelding 55. Detail van de vorige afbeelding met bouwnaad in het verlengde van de dagkant van het venster. Het dak was oorspronkelijk met hollandse pannen belegd en werd later door muldenpannen vervangen (XXb).

afbeelding 56. Zakgoot tussen het dak van het achterhuis (links) en de achtergevel van Oudegracht 170 (rechts) met op de achtergrond de zijgevel van nr 172. De kap van het achterhuis werd in de jaren '30 van de 20ste eeuw aangepast en grotendeels vervangen, waarbij de huidige muldenpannen werden aangebracht.

FOTOGRAFISCHE DOCUMENTATIE INTERIEUR

Werkelder

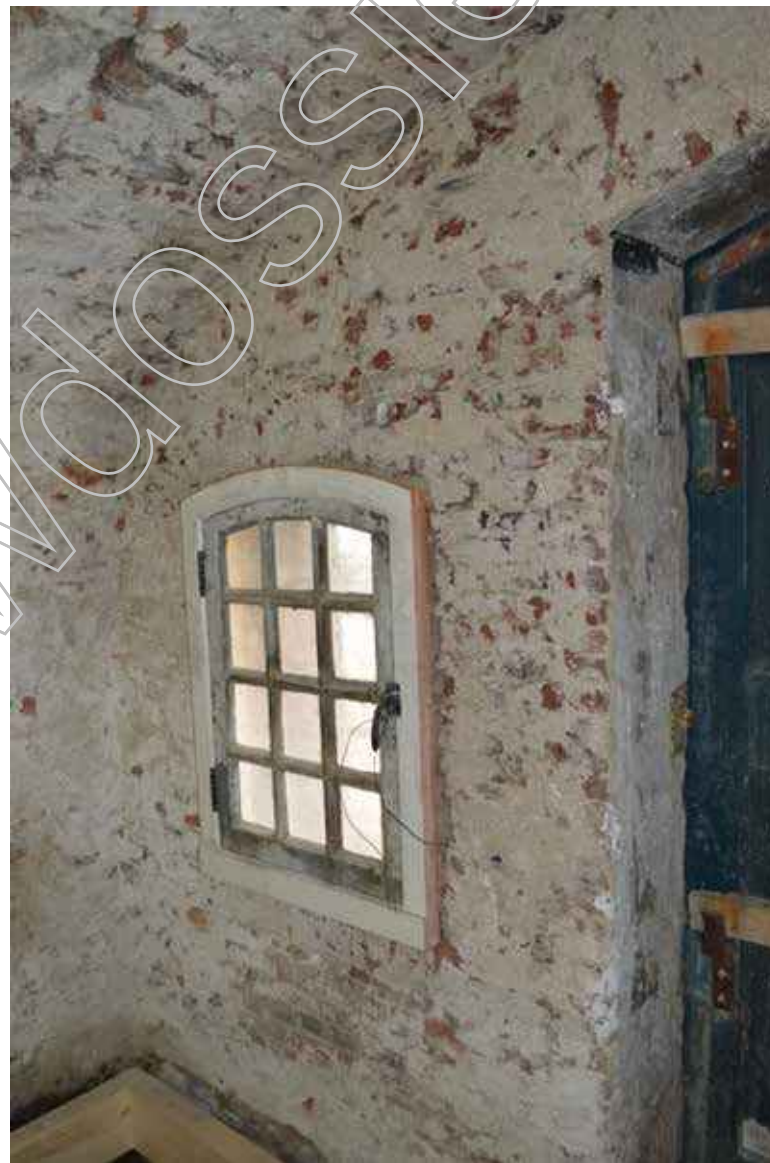

afbeelding 57. Werkelder. Zicht naar het westen.

afbeelding 58. Werkelder. Detail van toiltetinbouw nabij de voorgevel.

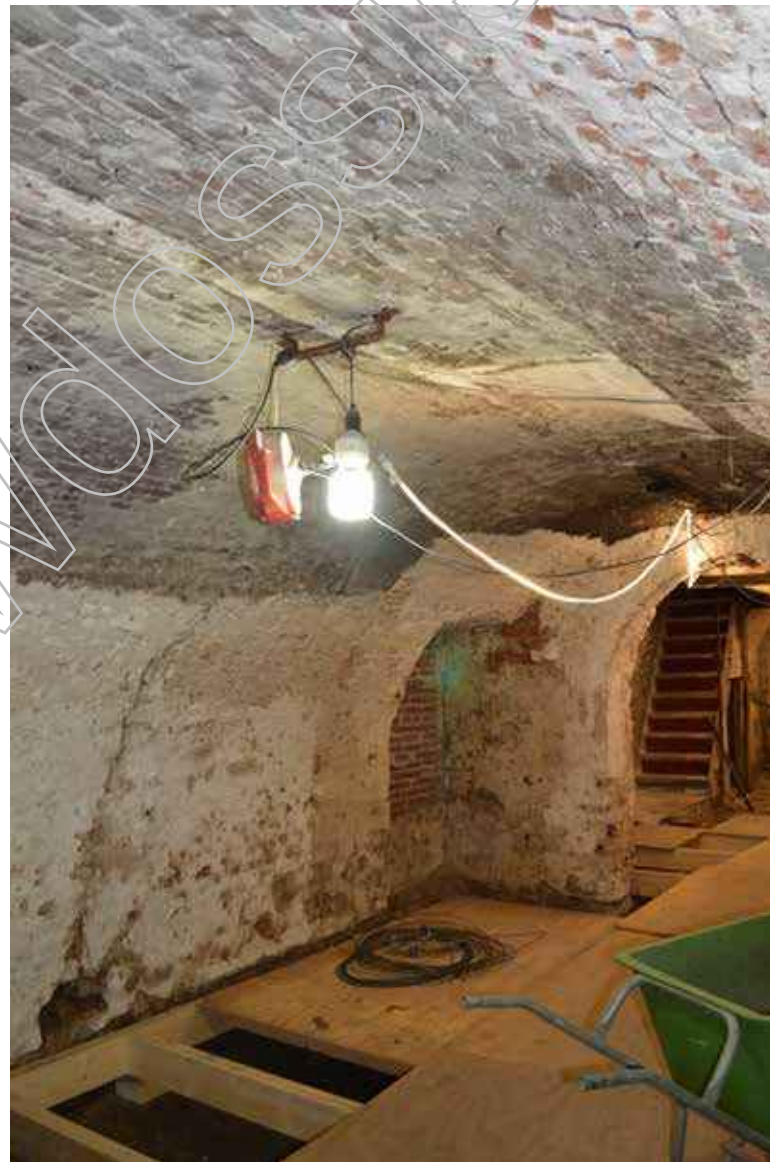
afbeelding 59. Werfkelder. Werfmuur met dubbele deur (1953).

afbeelding 60. Werfkelder. Werfmuur met roedenraam (1953).

afbeelding 61. Werfkelder. Zicht naar het posten.

afbeelding 62. Werfkelder. Detail van het tongewelf met herstelwerk in klein formaat roodbruin metselwerk (XVIII).

afbeelding 63. Werkelder. Detail dichtzetting doorgang naar werkelder buurpand nr 166. Dichtzetting XXB.

afbeelding 64. Werkelder. Zuidoostelijke hoek met aftekening van een aanrecht in de hoek.

afbeelding 65. Werfkelder. Detail van de vorige afbeelding; de donkere scherven zijn gebruikt als uitvulling van het metsel- en pleisterwerk ter plaatse van het aanrechtblok.

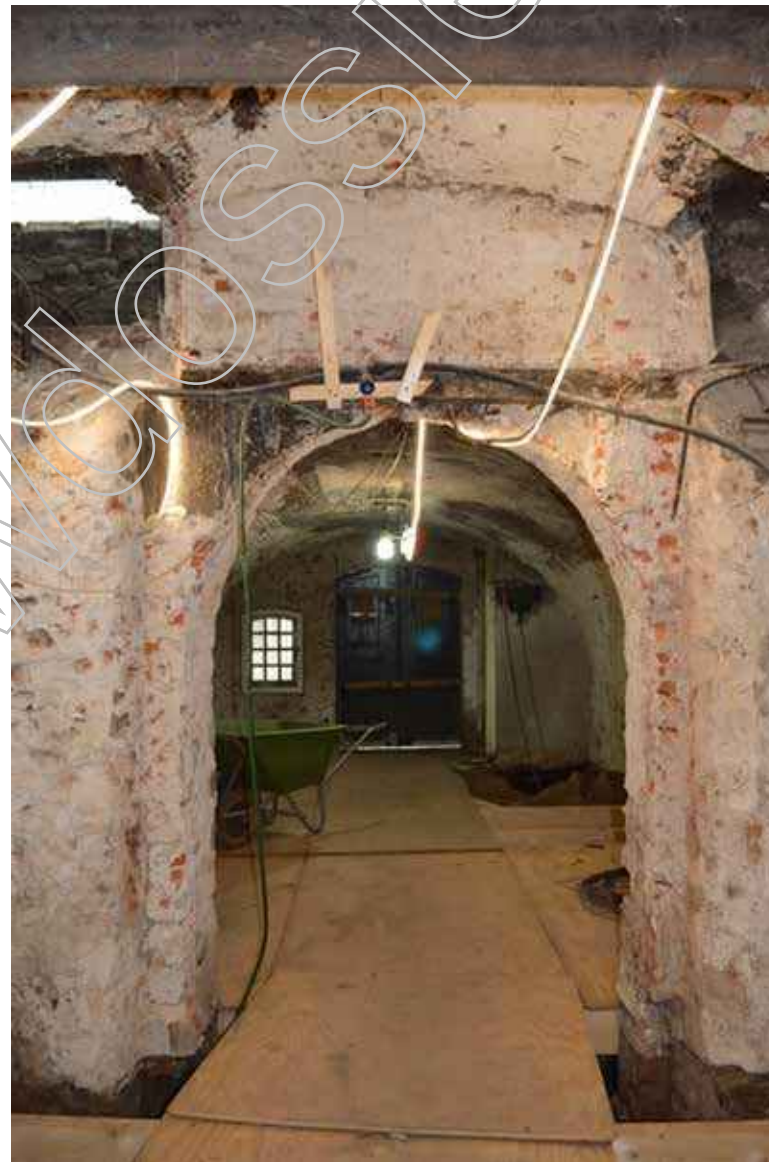

afbeelding 66. Werfkelder. Detail van de uitsparing in de muur, mogelijk behorende bij de pomp en gootsteen.

Kelder voorhuis

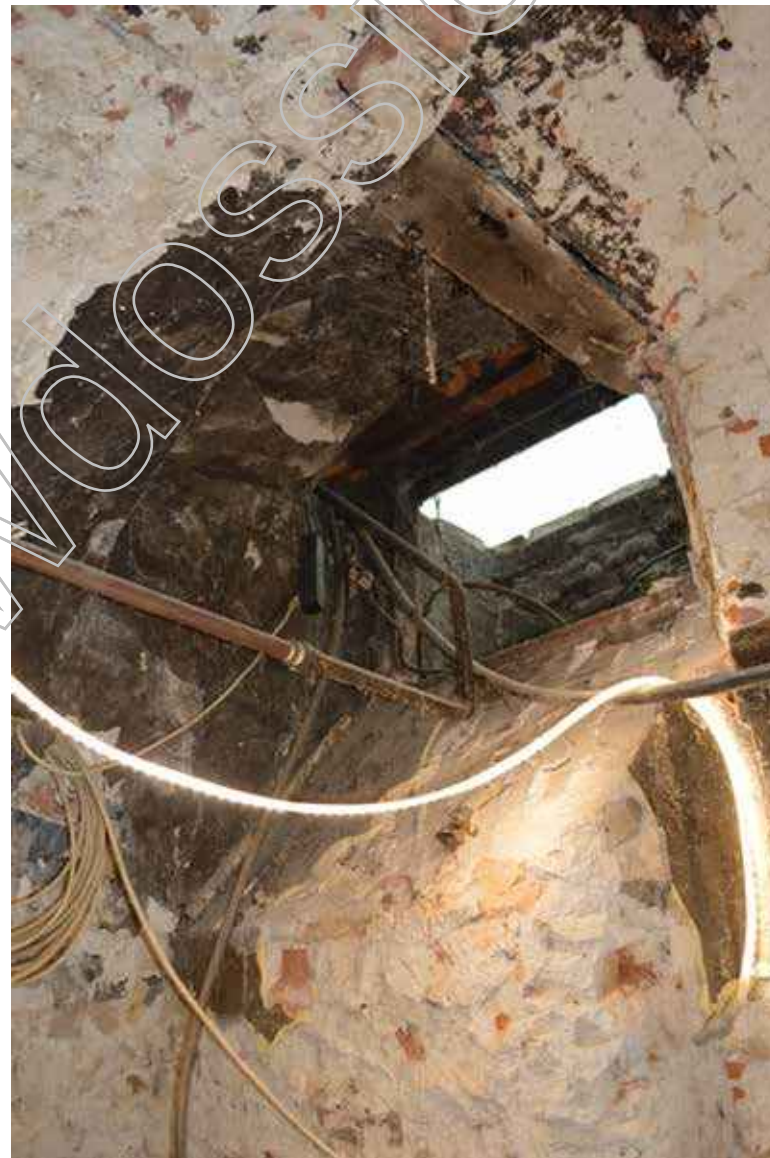
afbeelding 67. Kelder voorhuis. Zicht naar het westen. Onder : detail van het tegelwerk met witjes tegen de voorgevel; links één van de twee kelderlichten.

afbeelding 68. Kelder voorhuis. Westmuur met doorkijk naar de werfkelder.

afbeelding 69. Kelder voorhuis. Zuidwestelijke hoek met kelderlicht.

afbeelding 70. Kelder voorhuis. Detail vorige afbeelding met kelderlicht.

afbeelding 71. Kelder voorhuis. Zicht in de noordwestelijke hoek

afbeelding 72. Kelder voorhuis. Detail kelderlicht; dichtgezet bij bouw winkelpui in 1888.

afbeelding 73. Kelder voorhuis. Detail getoogde doorgang. De doorgang is verbreed, waarbij de oude deursponning werd weggehakt.

afbeelding 74. Kelder voorhuis. Voorgevel onder rechter kelderlicht met tegelwerk witjes 13 x 13 cm (XVIII-XIXm)

afbeelding 75. Kelder voorhuis. Noordwand nabij voorgevel met afdrukken witjes in de pleisterlaag.

afbeelding 76. Kelder voorhuis. Zicht naar het oosten.

afbeelding 77. Kelder voorhuis. Zicht op de trap naar de begane grond. De traphelling was oorspronkelijk minder steil, gezien de aftekening op het muurwerk.

afbeelding 78. Kelder voorhuis. Detail van de keldertrap.

afbeelding 79. Kelder voorhuis. Detail vloeropbouw ter plaatse van keldertrap. Onder de huidige vloer bevinden zich nog estrikken (XVII-XVIII)

afbeelding 80. Kelder voorhuis. Detail van de estrikken in halfsteens verband.

afbeelding 81. Kelder voorhuis. Zicht naar het westen.

afbeelding 82. Kelder voorhuis. Zuidwand met dichtzetting nis van stookplaats.

afbeelding 83. Kelder voorhuis. Zuidwand met sporen bimsblokken van tussenmuur (XIXd-XXa)

afbeelding 84. Kelder voorhuis. Zuidwand met uitbraaksleuf metselwerk, functie onbekend. Links is een balkgat van de rookvang van de schouw zichtbaar, behorende bij de dichtgezette stookopening.

afbeelding 85. Kelder voorhuis. Zuidwand met afdruk en restanten van tegelwerk witjes.

afbeelding 86. Kelder voorhuis. Zuidwand met reeksen balklagen, vermoedelijk van opslag met kasten of schotwerken.

afbeelding 87. Kelder voorhuis. Noordwand met doorgang naar buurpand nr 166.

afbeelding 88. Kelder voorhuis. Noordwand met inkassing voormalige tussenwand (XIXd-XXa)

afbeelding 89. Kelder voorhuis. Noordwand met doorgang met spitboog als steekkap naar buurpand nummer 166. In de 13de eeuw fungeerde deze doorgang als toegang naar het aflopende wed.

afbeelding 90. Kelder voorhuis. Detail van de vorige afbeelding met de steekkap. De dichtzetting is recent (XXd).

afbeelding 91. Kelder voorhuis. Detail van de balkgaten in de noordwand.

afbeelding 92. Kelder voorhuis. Tapstoelopende laag bakstenen, de zogenaamde varkens; deze markeren de overgang tussen de bouwmuren (XIIId) en de in een latere fase ingebrachte tongewelven.

afbeelding 93. Kelder voorhuis. Oostwand met zicht naar het achterhuis (XV).

afbeelding 94. Kelder voorhuis. Detail van de noordoostelijke hoek met gietijzeren rioleringsbuis.

afbeelding 95. Kelder voorhuis. Detail vorige afbeelding met secundair geplaatste scheidingswand (koude bouwnaad) rechts (XV). Links bouwspoor van een halfsteens invulling van een oudere inkassing, mogelijk van een voorganger van de huidige scheidingswand.

afbeelding 96. Kelder voorhuis. Houten latei in de oostwand; de balk is voorzien van een pen- en gatverbinding en betreft hergebruikt materiaal.

afbeelding 97. Kelder voorhuis. Zicht op de zuidoostelijke hoek met het trapgat van de voormalige spiltrap (XVIIb). Ter plaatse van de looplijn verjongt de bouwmuur; onderaan de bouwmuur zijn dichtgezette balkgaten van het onderste deel van de spiltrap.

afbeelding 98. Kelder voorhuis. Detail van de tussenmuur aan de oostwand (XV), welke secundair tegen de bouwmuur is geplaatst. Links de dagkant van de doorgang, welke in een nog latere fase in de muur is aangebracht, dan wel dat de bestaande doorgang werd verbreed.

afbeelding 99. Kelder voorhuis. Detail van de latei ter plaatse van het voormalige trapgat van de spiltrap. De rand van het tongewelf werd recentelijk nog met stalonlateien verstrekt (XXB).

Kelder achterhuis noord

afbeelding 100. Noordelijke kelder achterhuis. Zicht op de westwand met doorkijk naar de kelder onder het voorhuis.

afbeelding 101. Noordelijke kelder achterhuis. Detail van de vorige afbeelding met de ingewerkte secundaire dagkanten van de doorgang.

afbeelding 102. Noordelijke kelder achterhuis. Bouwnaad tussen twee gewelfdelen. De balkgaten horen vermoedelijk bij een stijl- en regelwerk tussenwand (XVII-XVIII).
afbeelding 103. Noordelijke kelder achterhuis. Bouwnaad en sprong in de bouwmuur

afbeelding 104. Noordelijke kelder achterhuis. Detail vorige afbeelding met bouwnaad nabij de westelijke tussenmuur.

afbeelding 105. Noordelijke kelder achterhuis. Zicht naar de zuidelijke kelder. De doorgang werd secundair ingehakt in het bestaande gewelf.

afbeelding 106. Noordelijke kelder achterhuis (XV). Zicht op de oostelijke muur aan de zijde van de binnenplaats. Rechts de muurtrap naar de binnenplaats, links het kelderlicht. De opening onderaan betreft een opening in een halfsteens vulling onder een grondboog in het metselwerk van de fundering van de binnenplaatsgevel.

afbeelding 107. Noordelijke kelder achterhuis. Detail vorige afbeelding met de muurtrap,

afbeelding 108. Noordelijke kelder achterhuis. Detail van het kelderlicht.

afbeelding 109. Noordelijke kelder achterhuis. Detail van de grondboog (XV) - linksboven - en de halfsteens dichtzetting - op de voorgrond rechts.

Kelder achterhuis zuid

afbeelding 110. Zuidelijke kelder achterhuis. Doorgang naar de noordelijke kelder.

afbeelding 111. Zuidelijke kelder achterhuis. Noordwand met verjonging van de bouwmuur (XV) ter plaatse van de geboorte van het tongewelf.

afbeelding 112. Zuidelijke kelder achterhuis. Zicht op de recente halfsteens dichtzetting aan de westzijde (XXd)

afbeelding 113. Zuidelijke kelder achterhuis. Detail van de vorige afbeelding met de oudere fundering van een voorganger van de huidige scheidingswand.

afbeelding 114. Zuidelijke kelder achterhuis. Zicht langs de oostelijke binnenplaatsgevel op de zuidwand.

afbeelding 115. Zuidelijke kelder achterhuis. Zicht op de oostelijke binneplaatsgevel met muurtrap en kelderlicht.

afbeelding 116. Zuidelijke kelder achterhuis. Detail van de kelderdeur en dichtgezet kelderlicht in de binnenplaatsgevel.

afbeelding 117. Zuidelijke kelder achterhuis. Detail metselwerk van de kruin van het gewelf, voorzien van relatief klein steenformaat (XV-XVI ?).

afbeelding 118. Zuidelijke kelder achterhuis. Detail muurtrap met aftekening onderste treden op de noordwand.

Begane grond

afbeelding 119. Voorhuis, begane grond. Interieur winkelruimte, gezien naar het westen met balklaag moer- en kinderbinten.

afbeelding 120. Voorhuis, begane grond. Doorgang naar keldertrap.

afbeelding 121. Voorhuis, begane grond. Entree met tochtportaal (1888)

afbeelding 122. Voorhuis, begane grond. Detail binnendeur met diamantblok als paneelvulling (1888)

afbeelding 123. Voorhuis, begane grond. Plint van woonhuis entree, cararra marmer (1888)

afbeelding 124. Voorhuis, begane grond. Detail van de voordeur in de winkelpui met houtimitatie op het bovenlicht (1888). Inzetfoto met detail schanier dat in de kraal van het kozijn is opgenomen (1888).

afbeelding 125. Voorhuis, begane grond. Zicht op de trapopgang naar de eerste verdieping (1888).

afbeelding 126. Voorhuis, begane grond. Detail van de balklaag met schuine aftekening van houten stijl- en regelwerk wand van voorganger trapopgang, vermoedelijk daterende uit XIXm.

afbeelding 127. Voorhuis, begane grond. Zicht in de winkelruimte naar het oosten.

afbeelding 128. Voorhuis, begane grond. Zicht op de derde en vierde moerbalk.

afbeelding 129. Voorhuis, begane grond. Detail van de derde moerbalk met geschilderd paneel. Schildering XVII op middeleeuwse moerbalk.

afbeelding 130. Voorhuis, begane grond. Detail noordzijde derde moerbalk met aftekening positie sleutelstuk en balkgat van korbeelstel.

afbeelding 131. Voorhuis, begane grond. Detail zuidzijde derde moerbalk met balkgaten korbeel en muurstijl.

afbeelding 132. Voorhuis, begane grond. Zicht op vierde en vijfde moerbalk.

afbeelding 133. Voorhuis, begane grond. Detail vierde moerbalk met middeleeuwse beschildering met zwarte en witte kepers. Op de middeleeuwse schildering is vermoedelijk in de 17de eeuw een decoratie met panelen aangebracht.

afbeelding 134. Voorhuis, begane grond. Detail van de vorige afbeelding met de keperschildering.

afbeelding 135. Voorhuis, begane grond. Detail van de zuidzijde van de moerbalk; het onbeschilderde deel was met een sleutelstuk afgedekt; korbeelgat is uitgevuld.

afbeelding 136. Voorhuis, begane grond. Zicht langs de zuidwand van de winkelruimte.

afbeelding 137. Voorhuis, begane grond. Detail met aftekening van een lichte scheidingswand op de zuidmuur (mogelijk XIXm)

afbeelding 138. Voorhuis, begane grond. Dichtzetting muurnis met halfsteens kalkzandsteenmetselwerk (XXB)

afbeelding 139. Voorhuis, begane grond. Zicht op de vijfde moerbalk.

afbeelding 140. Voorhuis, begane grond. Detail van de vijfde moerbalk met aftekening van aftimmering voormalige spiltrap.

afbeelding 141. Voorhuis, begane grond. Zicht op het voormalige trapgat van de spiltrap (5 balkvakken kinderbinten met erboven ongeschilderde vloerdelen).

afbeelding 142. Voorhuis, begane grond. Zicht vanuit de winkelruimte naar het achterhuis.

afbeelding 143. Voorhuis, begane grond. Detail van de vorige afbeelding met hergebruikte dekbalk met oude pen- en gatverbinding als kolom toegepast.

afbeelding 144. Achterhuis, begane grond. Zicht naar het voorhuis vanuit de zuidelijke kamer.

afbeelding 145. Achterhuis, begane grond. Tussenmuur tussen voor- en achterhuis

afbeelding 146. Achterhuis, begane grond. Detail doorgang noordelijke kamer naar winkelruimte voorhuis (XIXd).

afbeelding 147. Achterhuis, begane grond. Noordwand met nissen in de bouwmuur van het achterhuis van Wed 1.

afbeelding 148. Achterhuis, begane grond. Detail doorgang naar de aanbouw. Doorgang is dmv portaal in de kamer uitgebouwd; metselwerk recent met portlandcement (XXB).

afbeelding 149. Achterhuis, begane grond. Zicht op de 6-ruits schuiframen met lambrisering (XIXm).

afbeelding 150. Achterhuis, begane grond. Detail vorige afbeelding met aftekening scheidingswand. De wand was gelijktijdig met de lambrisering aangebracht (XIXm)

afbeelding 151. Achterhuis, begane grond. Detail metselwerk muurdam achtergevel. Herbruikte bakstenen in XIXm geplaatst.

afbeelding 152. Achterhuis, begane grond. Zicht op 6-ruits schuifraam (XIXm)

afbeelding 153. Achterhuis, begane grond. Detail vorige afbeelding met slanke houten roede (XIXm)

afbeelding 154. Achterhuis, begane grond. Detail aansluiting lambris op betengelde zuidwand (XIXm)

afbeelding 155. Achterhuis, begane grond. Detail vorige afbeelding met aansluiting metselwerk achtergevel (XIXm) op middeleeuwse bouwmuur rechts.

afbeelding 156. Achterhuis, begane grond. Detail aftekening betengelings latwerk met klossen tbv behang op linnen tegen de zuidwand.

afbeelding 157. Achterhuis, begane grond. Zicht vanuit de noordelijke kamer naar de zuidelijke met de schoorsteenpartij.

afbeelding 158. Achterhuis, begane grond. Zicht op de in vurenhout vervangen 20ste eeuwse balklagen (XXB).

afbeelding 159. Achterhuis, begane grond. Zicht op de schoorsteenpartij (XIXm)

afbeelding 160. Achterhuis, begane grond. Detail van de vorige afbeelding met de gemetselde stookplaats waartegen een 19de eeuwse schoorsteenmantel geplaatst zal zijn geweest.

afbeelding 161. Achterhuis, begane grond. Detail van de plaats van de voormalige kroonlijst van de schoorsteenboezem.

afbeelding 162. Aanbouw, begane grond. Zicht vanuit trapportaal naar achterhuis.

afbeelding 163. Aanbouw, begane grond. Doorgang bouwmuur achterhuis met getoogde doorgang. Balklaag moer- en kinderbinten XVIIb

afbeelding 164. Aanbouw, begane grond. Trapportaal met begin spiltrap (XVIIb) en afgetimmerd toielt met paneeldeur en knieren (XIXm)

afbeelding 165. Aanbouw, begane grond. Trapportaal met aftimmering spiltrap en 6-ruits binnenraam (XIXm)

afbeelding 166. Aanbouw, begane grond. Deurkozijn achterkamer vanuit trapportaal. Fijne, vlakke detaillering deurlijsten (XVIIIId-XIXa)

afbeelding 167. Aanbouw, begane grond. Tussenmuur trapportaal en kamer, halfsteens muurwerk (XIXm)

afbeelding 168. Aanbouw, begane grond. Detail vorige afbeelding met oudere houten stijl- en regelwerkwand, vermoedelijk in XIXm opgevuld met metselwerk.

afbeelding 169. Aanbouw, begane grond. Zuidgevel met schuiframen.

afbeelding 170. Aanbouw, begane grond. Detail bovendorpels schuiframen en oplegging 17de eeuwse moerbalken. Schuiframen vermoedelijk XVIIIe in gevel ingebracht, waarbij balkconsoles verwijderd zijn.

afbeelding 171. Aanbouw, begane grond. Detail schuifraam met 15-ruits roedenverdelig (XVIIIId)

afbeelding 172. Aanbouw, begane grond. Detail uitvulling dagkanten metselwerk met bakstenen en plavuizen.

afbeelding 173. Aanbouw, begane grond. Detail raamroeden (XVIIIId).

afbeelding 174. Aanbouw, begane grond. Zicht op de oostwand van de kamer met uitgespaard rookkanaal in achtergevel (XVIIb).

afbeelding 175. Aanbouw, begane grond. Zicht op de moer- en kinderbintenbalklaag (XVIIb)

afbeelding 176. Aanbouw, begane grond. Detail van de 17de eeuwse raveling van de oorspronkelijke schoorsteen; later kanaal en schouw verkleind in XIXm

afbeelding 177. Aanbouw, begane grond. Detail van de moerbalk met balkconsole XVIIIb

afbeelding 178. Aanbouw, begane grond. Zicht vanuit de kamer naar het noorden in de gang naar het Wed. Stalen H-ligger 20ste eeuw.

afbeelding 179. Aanbouw, begane grond. Deur naar het poortje aan het Wed. Deur is recent (XXd). Onder platdak sporen van de dakmoet van het lessenaarsdak en links de bijbehorende balkgaten (XIXd).

afbeelding 180. Aanbouw, begane grond. Zicht vanuit de gang vanuit het Wed naar het zuiden.

afbeelding 181. Aanbouw, begane grond. Zicht vanuit de gang van het Wed in de kamer aan de binnenplaats.

afbeelding 182. Aanbouw, begane grond. Detail van de vorige afbeelding met aftekening van de dakmoet van het 19de eeuwse lessenaarsdak (XIXd)

Eerste verdieping

afbeelding 183. Voorhuis, 1e verdieping. Zicht vanuit overloop naar het westen.

afbeelding 184. Voorhuis, 1e verdieping. Overloop met trap naar 2e verdieping (XIXm)

afbeelding 185. Voorhuis, 1e verdieping. Overloop met zicht op balklaag met moer- en kinderbinten balklaag met balkconsoles XVIIlb. Kraaldelen XIXm.

afbeelding 186. Voorhuis, 1e verdieping. Detail trapgat naar 2e verdieping met doorgezaagde - omtimmerde - moerbalk.

afbeelding 187. Voorhuis, 1e verdieping. Zicht in de voorkamer vanuit de alkoofkamer.

afbeelding 188. Voorhuis, 1e verdieping. Detail van het schuifraam in de voorgevel.

afbeelding 189. Voorhuis, 1e verdieping. Detail van de lambrisering langs de voorgevel (XIXm).

afbeelding 190. Voorhuis, 1e verdieping. Detail van het schuifraam in de voorgevel met onder de huidige wisseldorpel krimpnamen van de oudere - 18de eeuwse - wisseldorpel.

afbeelding 191. Voorhuis, 1e verdieping. Zicht op de noordwand van de boorkamer met een in een in de bouwmuur ingebouwde kast (XXa ?)

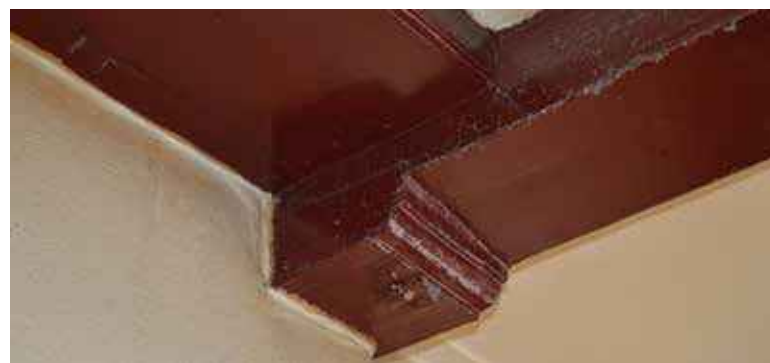

afbeelding 192. Voorhuis, 1e verdieping. Detail van de vloerdelen nabij de noordmuur ter plaatse van de in de bouwmuur uitgehakte nis.

afbeelding 193. Voorhuis, 1e verdieping. Detail van diverse fragmenten behangsels in de ruimte (XIId-XXa).

afbeelding 194. Voorhuis, 1e verdieping. Schoorsteen in de voorkamer tegen de zuidwand. Schoorsteenmantel jaren '50-'60 20ste eeuw. Bovenaan raveelbalk van voormalige schouw tussen beide moerbalken.

afbeelding 195. Voorhuis, 1e verdieping. Drie moerbalken in de voorkamer van oost naar west. Bovenste twee zijn omtimmerde - vermoedelijk middeleeuwse - balken. Onderste balk is smaller en werd vermoedelijk nieuw aangebracht in XVIIb.

afbeelding 196. Voorhuis, 1e verdieping. Zicht vanuit de voorkamer naar het oosten naar de vroegere alkoofkamer.

afbeelding 197. Voorhuis, 1e verdieping. Vloer van de voormalige alkoofkamer met bouwsporen gewijzigde indeling.

afbeelding 198. Voorhuis, 1e verdieping. Detail afwijkende vloerdelen nabij trapopgang van de begane grond; trap vermoedelijk XIXde eeuwsgewijzigd.

afbeelding 199. Voorhuis, 1e verdieping. Detail vloer alkoofkamer met aftekening scheidingswand en (kozijn-)stijl.

afbeelding 200. Voorhuis, 1e verdieping. Zicht in de huidige keuken en bovenliggende lichtschacht vanuit de voormalige alkoofkamer.

afbeelding 201. Voorhuis, 1e verdieping. Detail balklaag achter lichtschacht. De achterste twee balkvakken bezitten slankere kinderbinten en smallere vloerdelen; voormalig trapgat van spiltrap (XVIIb).

afbeelding 202. Voorhuis, 1e verdieping. Detail eenvoudige balkconsole aan westzijde lichtschacht.

afbeelding 203. Voorhuis, 1e verdieping. Zicht vanuit achterhuis naar overloop in voorhuis. Wanden, deuren en aftimmeringen voornamelijk XIXm.

afbeelding 204. Voorhuis, 1e verdieping. Dwarsgang vanuit overloop naar zuidelijke kamer achterhuis. Ruitvormig binnenraam naar lichtschacht (XIXm).

afbeelding 205. Voorhuis, 1e verdieping. Toilet op overloop met opgeklampte deur (XIXm). Tegels en sanitair recent (XXd).

afbeelding 206. Achterhuis, 1e verdieping. Zicht in de zuidelijke achterkamer.

afbeelding 207. Achterhuis, 1e verdieping. Detail lambris met vlakke delen en detail schuifraam met geprofileerde roeden (XIXm)

afbeelding 208. Achterhuis, 1e verdieping. Zuidelijke kamer met haardpartij (XIXc)

afbeelding 209. Achterhuis, 1e verdieping. Detail vorige afbeelding met marmeren schoorsteenmantel. De ronde hoeken zijn kenmerkend voor de bouwwijze in het derde kwart van de 19de eeuw.

afbeelding 210. Achterhuis, 1e verdieping. Detail van de kroonlijst van de schoorsteen in de zuidelijke kamer.

afbeelding 211. Achterhuis, 1e verdieping. Zicht op de voormalige alkoof van de zuidelijke kamer.

afbeelding 212. Achterhuis, 1e verdieping. Noordelijke kamer gezien naar het westen.

afbeelding 213. Achterhuis, 1e verdieping. Detail balkconsole XVIIIb.

afbeelding 214. Achterhuis, 1e verdieping. Noordelijke kamer gezien naar het oosten. Balklaag moer en kinderbinten, kinderbinten afgetimmerd met schroten.

afbeelding 215. Achterhuis, 1e verdieping. Detail opgeklampte deur naar overloop trappenhuis in aanbouw (hergebruikt, oorspronkelijk mogelijk XVII).

afbeelding 216. Achterhuis, 1e verdieping. Zicht vanuit noordelijke kamer naar trappenhuis in aanbouw met opgeklampte deur.

afbeelding 217. Achterhuis, 1e verdieping. Detail van vorige afbeelding met afdruk voormalig vlinderscharnier (XVII).

afbeelding 218. Achterhuis, 1e verdieping. Detail zware detaillering gerenoveerd stolpraam met roedenverdeling, XXd.

afbeelding 219. Aanbouw, 1e verdieping. Overloop met spiltrap, zicht op doorgang met opgeklampte deur naar achterhuis (XIXm).

afbeelding 220. Aanbouw, 1e verdieping. Overloop met spiltrap, met lensvormige balusters, mogelijk XVIII.

afbeelding 221. Aanbouw, 1e verdieping. Overloop met schrotenbekleding (jaren '60 20ste eeuw).

afbeelding 222. Aanbouw, 1e verdieping. Overloop met zicht op spiltrap en schrotenbekleding.

afbeelding 223. Aanbouw, 1e verdieping. Detail spiltrap (XVIIb).

afbeelding 224. Aanbouw, 1e verdieping. Overloop met detail binnenraam (XIXm)

afbeelding 225. Aanbouw, 1e verdieping. Zicht voormalige tekenkamer van het electrotechnisch installatiebedrijf. Afwerking wanden en plafonds met hard- en zachtboard (jaren '60 20ste eeuw).

afbeelding 226. Aanbouw, 1e verdieping. Detail 6-ruits stolpraam (XIXm)

afbeelding 227. Aanbouw, 1e verdieping. Detail espanjolet stolpraam (XIXm)

afbeelding 228. Aanbouw, 1e verdieping. Detail triplex beplating van vermoedelijk spiegelklampdeur.

afbeelding 229. Aanbouw, 1e verdieping. Zicht op oostwand met rookkanaal.

afbeelding 230. Aanbouw, 1e verdieping. Zicht op het 12-ruits schuifraam in de noordgevel (XVIIIId). Moerbalken plafond met balkconsoles XVIIlb.

Tweede verdieping

afbeelding 231. Voorhuis, 2e verdieping. Zicht in de lichtschacht (XIXm)

afbeelding 232. Voorhuis, 2e verdieping. Zicht in trappenhuis met links roedenraam naar lichtschacht (XIXm).

afbeelding 233. Voorhuis, 2e verdieping. Detail personeels belletje, van origine XIXB, plaatsing en aansluiting electra XXB.

afbeelding 234. Voorhuis, 2e verdieping. Detail 9-ruits roedenraam lichtschacht (XIXm)

afbeelding 235. Voorhuis, 2e verdieping. Detail rozet op roedenraam XIXm

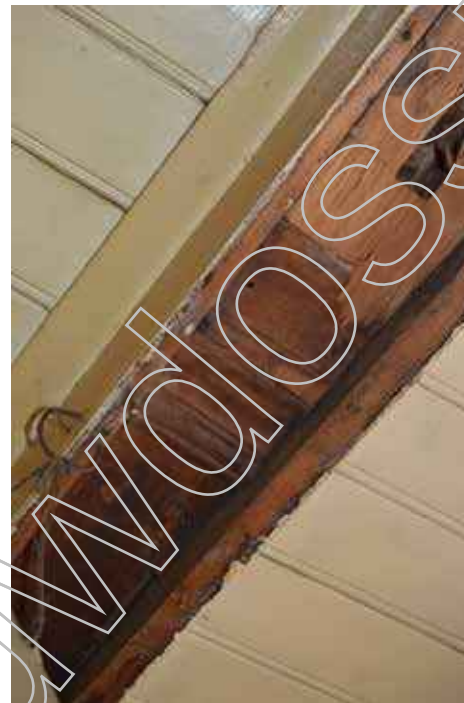
afbeelding 236. Voorhuis, 2e verdieping. Gang met balklaag plafond met balkconsoles XVIIb.

afbeelding 237. Voorhuis, 2e verdieping. Zicht vanuit de gang naar de voorkamer in westelijke richting.

afbeelding 238. Voorhuis, 2e verdieping. Detail aanpassing strook vloerdelen aan noordzijde. Wijziging vermoedelijk XIXm.

afbeelding 239. Voorhuis, 2e verdieping. Zicht in de voorkamer naar het westen.

afbeelding 240. Voorhuis, 2e verdieping. Detail moerbalk; balk betreft vermoedelijk een middeleeuwse moerbalk die in de 17de eeuw omtimmerd werd.

afbeelding 241. Voorhuis, 2e verdieping. Restant middeleeuwse moerbalk met sleutelstuk en gat van korbeelstel.

afbeelding 242. Voorhuis, 2e verdieping. Balkconsole XVIIIe

afbeelding 243. Voorhuis, 2e verdieping. Omtimmerde moerbalk met gat korbeelstel

afbeelding 244. Voorhuis, 2e verdieping. Overzicht noordwand met restanten behangsels (XXa)

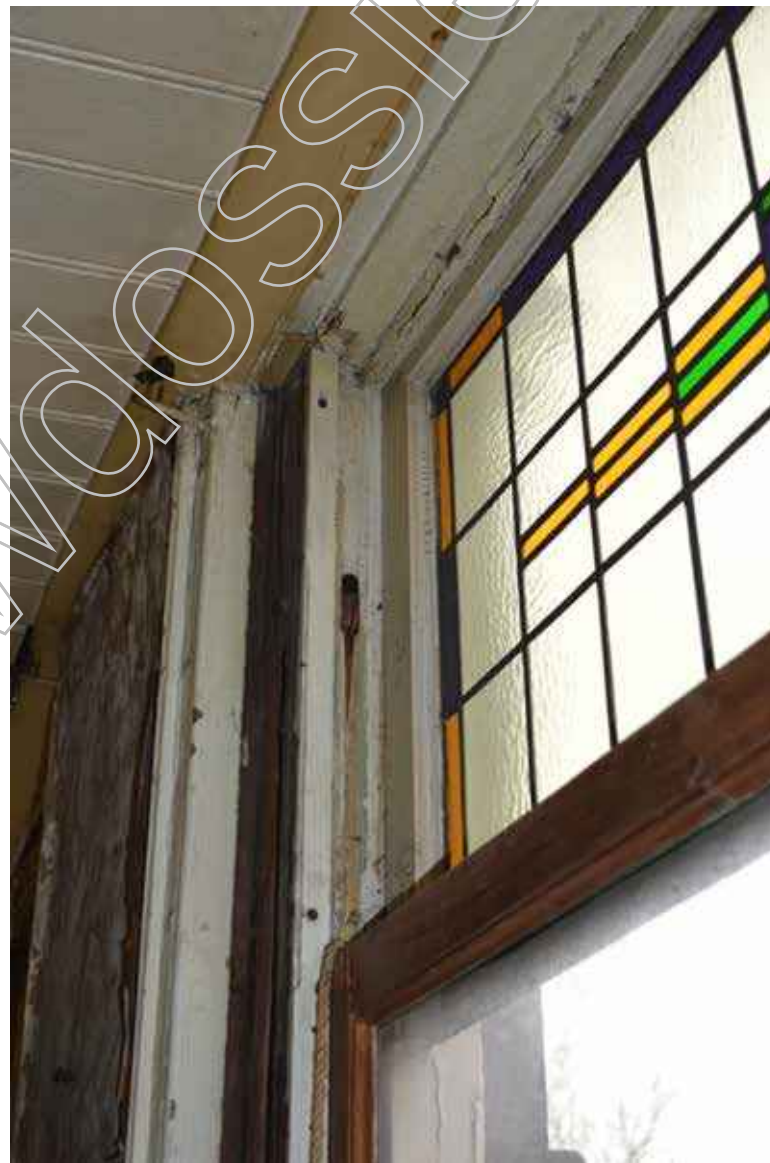
afbeelding 245. Voorhuis, 2e verdieping. Detail vorige afbeelding met passtrook vloerdelen.

afbeelding 246. Voorhuis, 2e verdieping. Detail fragment behangsels (XXa)

afbeelding 247. Voorhuis, 2e verdieping. Detail schuiraam voorgevel.

afbeelding 248. Voorhuis, 2e verdieping. Detail met glas-in-lood bovenlicht (XXb).

afbeelding 249. Voorhuis, 2e verdieping. Schoorsteenmantel voorkamer (XIXm)

afbeelding 250. Voorhuis, 2e verdieping. Detail vorige afbeelding met houten acanthusbladconsole (XIXm)

afbeelding 251. Voorhuis, 2e verdieping. Detail kroonlijst schoorsteen (XIXm)

afbeelding 252. Voorhuis, 2e verdieping. Detail haarp plaat schoorsteen

afbeelding 253. Voorhuis, 2e verdieping. Zicht op balklaag plafond met kraaldelen (XIXm)

afbeelding 254. Voorhuis, 2e verdieping. Detail vorige afbeelding met omtimmerde middeleeuwse moerbalk met aangehakt sleutelstuk en balkgat korbeelstel.X

afbeelding 255. Voorhuis, 2e verdieping. Zicht vanuit de voorkamer naar de alkoofkamer.

afbeelding 256. Voorhuis, 2e verdieping. Detail van de suiteseparatie naar de alkoofkamer toe. Schuifdeuren zijn ladderdeuren XXb.

afbeelding 257. Voorhuis, 2e verdieping. Zicht vanuit de alkoofkamer naar de lichtschacht.

afbeelding 258. Voorhuis, 2e verdieping. Detail vorige afbeelding met mouselineglas (XIXB)

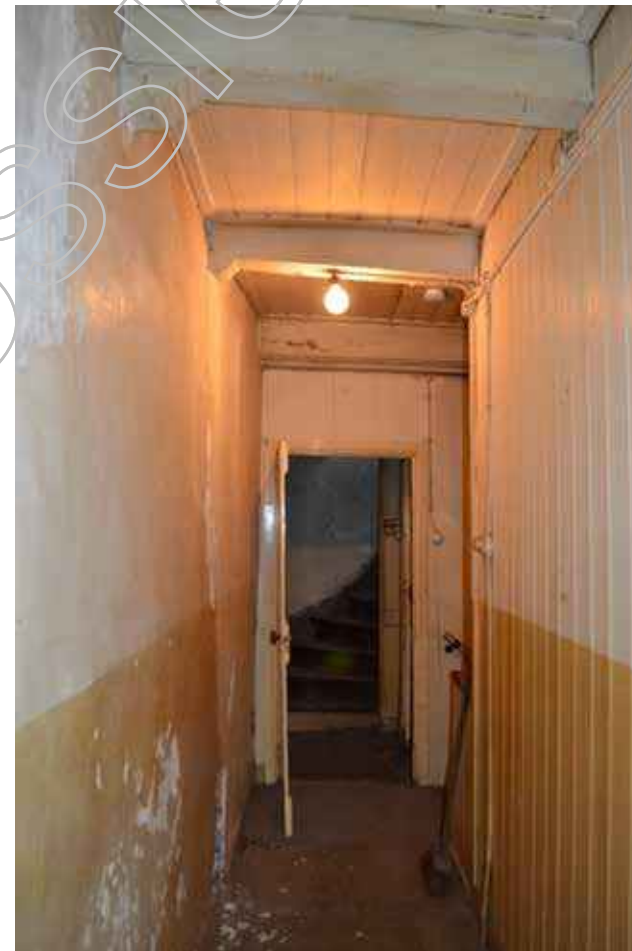
afbeelding 259. Voorhuis, 2e verdieping. Zicht vanuit de alkoofkamer door de lichtschacht naar de badkamer.

afbeelding 260. Voorhuis, 2e verdieping. Houten schotwerken alkoofkamer (XIXm)

afbeelding 261. Voorhuis, 2e verdieping. Schuifdeuren alkoofkamer XXb

afbeelding 262. Voorhuis, 2e verdieping. Interieur gang naar het oosten.

afbeelding 263. Voorhuis, 2e verdieping. Spieglklampdeur naar trapopgang naar zolder (XIXm).

afbeelding 264. Voorhuis, 2e verdieping. Details met scharnier deur, trap geplaatst voor ouder kozijn naar achterhuis en plafondlicht lichtschacht.

afbeelding 265. Voorhuis, 2e verdieping. Zicht vanuit badkamer naar gang. Roedendeur XIXm.

afbeelding 266. Voorhuis, 2e verdieping. Onderzijde trapopgang naar zolder. Aftekening getoogde bovendorpel, mogelijk van voormalige bedstedewand.

afbeelding 267. Voorhuis, 2e verdieping. Zicht in de badkamer. Afwerking met hardboard met grijsblauwe tegelprint jaren '60 20ste eeuw.

afbeelding 268. Achterhuis, 2e verdieping. Zicht in de kamer naar het noordwesten met ladderdeur (XXb) en schoorsteenmantel (XIXm)

afbeelding 269. Achterhuis, 2e verdieping. Zicht in de toiletruimte met houten stijl- en regelwerk wanden en opgeklampte deur (XIXm)

afbeelding 270. Achterhuis, 2e verdieping. Zicht in de muurkast in de noordwestelijke hoek met bovenin de moerbalk.

afbeelding 271. Achterhuis, 2e verdieping. Detail van de vorige afbeelding met de moerbalk met halfronde uitkeping van voormalige spil van spiltrap.

afbeelding 272. Achterhuis, 2e verdieping. Zicht naar de oostgevel.

afbeelding 273. Achterhuis, 2e verdieping. Detail met het 6-ruits schuifraam met eenvoudige raamgrepen (XIXm).

afbeelding 274. Achterhuis, 2e verdieping. Eenvoudige houten schoorsteenmantel (XIXm)

afbeelding 275. Achterhuis, 2e verdieping. Detail van de schoorsteenmantel met duivejagerprofiel.

afbeelding 276. Aanbouw, 2e verdieping. Zicht naar het westen met spiltrap en schrotenbekleding (jaren '60 20ste eeuw).

afbeelding 277. Aanbouw, 2e verdieping. Detail van de spiltrap (XVIIb)

afbeelding 278. Aanbouw, 2e verdieping. Detail van de gepende verbindingen van de stootborden (XVIIb).

afbeelding 279. Aanbouw, 2e verdieping. Detail beëindiging spil van spiltrap

afbeelding 280. Aanbouw, 2e verdieping. Detail van balkconsole met bol-hol-bol profiel (XVIIb)

afbeelding 283. Aanbouw, 2e verdieping. Zicht op de noordwand met halfsteens beklamping uit jaren '60 van de 20ste eeuw van het oudere achterliggende rookkanaal.

afbeelding 281. Aanbouw, 2e verdieping. Detail onderregel raam zuidgevel.

afbeelding 282. Aanbouw, 2e verdieping. Detail van de vorige afbeelding met afgezaagde roede van het 12-ruits roedenraam (XVIIIId)

Zolder

afbeelding 284. Zolder voorhuis. Trapopgang XIXm.

afbeelding 285. Zolder voorhuis. Detail van de vorige afbeelding met uitkepingen van de kinderbinten; de trap werd in XIXm geplaatst ter vervanging van de 17de eeuwse spiltrap.

afbeelding 286. Zolder voorhuis. Zicht naar het westen met de zeer licht gedimensioneerde grenen kapconstructie. Opbouw vermoedelijk XIXm met hergebruikt houtwerk uit de 17de eeuw.

afbeelding 287. Zolder voorhuis. Houten scheidingwand van het in de zolderruimte in de vroege 20ste eeuw gecreëerde slaapkamertje.

afbeelding 288. Zolder voorhuis. Twee vakken met afwijkende vloerdelen, vermoedelijk reparaties (XVIII-XIX).

afbeelding 289. Zolder voorhuis. Interieur met beschieting houten delen van slaapkamertje achter voorgevel.

afbeelding 290. Zolder voorhuis. Detail van het in de jaren '30-'40 vervangen stolpraam met zware roeden en glaslatten.

afbeelding 291. Zolder voorhuis. Detail van de hergebruikte suitdeuren als afschotting van het zolderkamer.

afbeelding 292. Zolder voorhuis. Detail van de vorige afbeelding met de hergebruikte houten stijl; de halfhoutse zwaluwstaartverbinding wijst op oorspronkelijke functie als kaspant of hanebalk.

afbeelding 293. Zolder voorhuis. Detail rookkanaal van de voorkamers tegen de noordmuur.

afbeelding 294. Zolder voorhuis. Zicht naar het oosten.

afbeelding 295. Zolder voorhuis. Detail van de vorige afbeelding met spantbeen en kapvoet (noordzijde).

afbeelding 296. Zolder voorhuis. Dakvlak zuidzijde.

afbeelding 297. Zolder voorhuis. Detail nok met links hergebruikte vlieringbalk.

afbeelding 298. Zolder voorhuis. Detail kapvoet noordzijde.

afbeelding 299. Zolder voorhuis. Detail lichtschacht,

afbeelding 300. Zolder voorhuis. Detail gemoderniseerd rookkanaal alkoofkamers (XX).

afbeelding 301. Zolder voorhuis. Detail kapvoet noordzijde achterste gedeelte. In dit dakvlak zijn rechthoekige kepers ipv ronde daksporen toegepast.

afbeelding 302. Zolder voorhuis. Zicht naar het oosten.

afbeelding 303. Zolder voorhuis. Vloerveld ca 180 x 150 cm bestaande uit smallere vloerdelen. Positie voormalige 17de eeuwse spiltrap; dichtzetting XIXm.

afbeelding 304. Zolder voorhuis. Doorgang naar zolder achterhuis. Kozijn met vlinderscharnieren XVII, vermoedelijk hergebruikt XIXm.

afbeelding 305. Zolder voorhuis. Detail vorige afbeelding met restant scharnier.

afbeelding 306. Zolder voorhuis. Detail scharnier (XVII)

afbeelding 307. Zolder voorhuis. Zicht in gemetselde nis aan noordzijde.

afbeelding 308. Zolder voorhuis. Grenen kaspant van dekbalkjuk van zolder achterhuis.

afbeelding 309. Zolder voorhuis. Detail vorige afbeelding met dekbalk met gehakt telmerk III en korbeel met telmerk OO. Het kaspant - van origine XVII - zal later - XIX m ? - aangepast zijn.

afbeelding 310. Zolder voorhuis. Detail hangbalk onder fliering.

afbeelding 311. Zolder voorhuis. Detail tweede restant van dekbalk van ouder - vermoedelijk 17de eeuwse - kapsant.

afbeelding 312. Zolder voorhuis. Zicht in noordoostelijke boven het voormalige trapgat van de spiltrap.

afbeelding 314. Zolder achterhuis. Zicht naar de scheidingswand (XVIIb) met de zolder van het voorhuis

afbeelding 315. Zolder achterhuis. Detail van de vorige afbeelding met 2 afgezaagde dekbalken van kapspananten + ertussen afgezaagde hangbalk van de vloering (XVII)

afbeelding 313. Zolder achterhuis. Zicht naar noordwesten. De scheidingswand (XVIIb) staat koud tegen de achtergevel van het achterhuis Wed 1 (XIV) aan. Muuranker hoort bij balklaag Wed 1.

afbeelding 316. Zolder achterhuis. Zicht op de noordgevel met de in de jaren '30 van de 20ste eeuw vernieuwde kap.

afbeelding 317. Zolder achterhuis. Detail van de vorige afbeelding met het rookkanaal, dat uit 2 fasen bestaat, rechts het vermoedelijk 17de eeuwse hoofdkanaal, links een tweede kleiner kanaal (XVIII-XIX). Het muuranker hoort bij de balklaag van het achterhuis van Wed 1 (XIV).

afbeelding 318. Zolder achterhuis. Afwijkend veld vloerdelen nabij de raveling van het rookkanaal.

afbeelding 319. Zolder achterhuis. Detail van de vloer met naad in het vloerveld nabij de noordgevel.

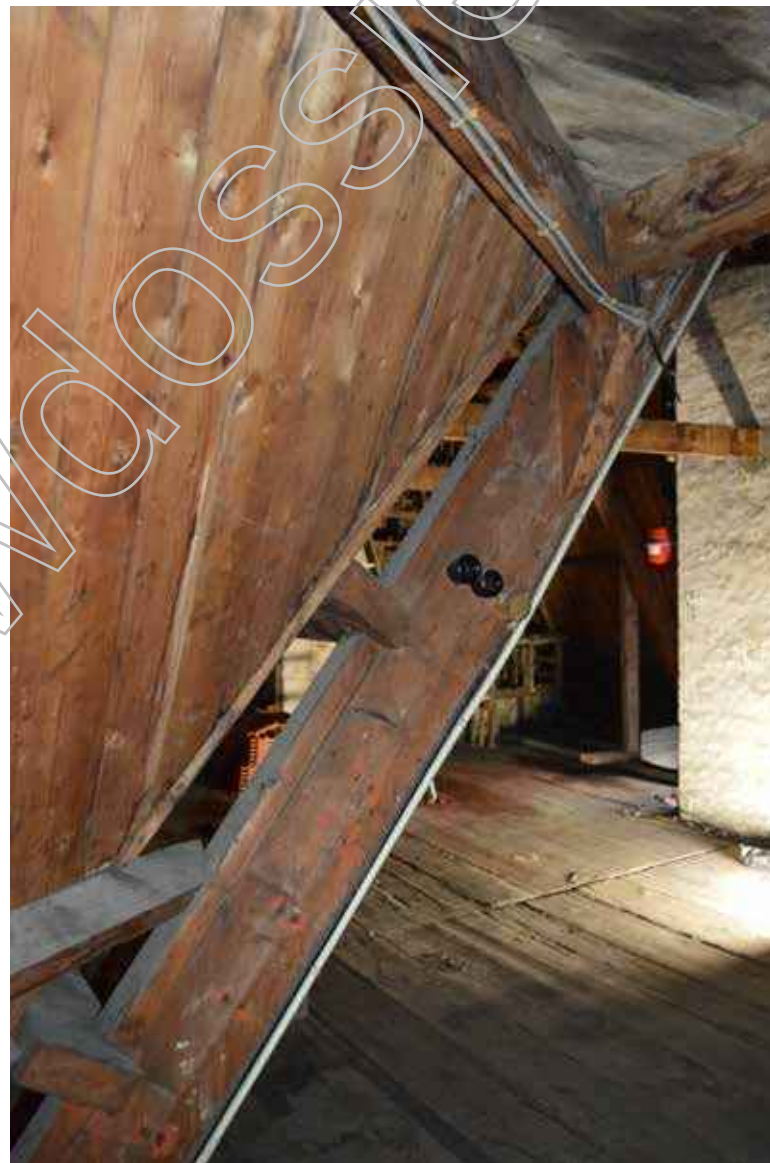
afbeelding 320. Zolder achterhuis. Detail van de schoorsteen en venster behorende bij de voormalige vliering.

afbeelding 321. Zolder achterhuis. Detail van de bouwnaad van de het rookkanaal (XVII) tegen de middeleeuwse achtergevel van het achterhuis van Wed 1 (XIV).

afbeelding 322. Zolder achterhuis. Zicht op de zuidgevel met het voorraadrek (XXb).

afbeelding 323. Zolder achterhuis. Detail van de doorsteek en kilkeper (XXb)

afbeelding 324. Zolder achterhuis. Detail van het dakraam. Op deze plaats bevond zich eerder een 17de eeuws dakraam met roedenraam (zie vogelvluchtfoto van ca. 1870).

afbeelding 325. Zolder achterhuis. Detail van het voorraadrek, opgebouwd uit hergebruikte daksporen, panlatten en ander materiaal van de eerder kapconstructie.
afbeelding 326. Zolder achterhuis. Detail van de bovenslagbalk behorende bij de raveling van het rookkanaal.

afbeelding 327. Kap van de aanbouw. Zicht vanuit de zolder van het achterhuis.

afbeelding 328. Kap van de aanbouw. De kap werd in het 2e kwart van de 20ste eeuw gerenoveerd met gebruikmaking van het ouder materiaal. Het eenvoudige kapspant werd aangebracht ter vervanging van mogelijk een ouder 17de eeuws schaargebint.

afbeelding 329. Kap van de aanbouw. Spiltrap XVIIb

afbeelding 330. Kap van de aanbouw. Detail kapvoet noordgevel met verhoogde muurplaat.

afbeelding 331. Kap van de aanbouw. Raveelbalk trapgat spiltrap met pen-gat verbindingen van de aansluitende kinderbinten.

afbeelding 332. Kap van de aanbouw. Noordelijk dakvlak met hergebruikte flieringen als gordingen.

afbeelding 333. Kap van de aanbouw. Zicht op het rookkanaal (XVIIb)

afbeelding 334. Kap van de aanbouw. Zicht naar het westen. De vloer is nabij de spiltrap met een tweede laag vloerdelen provisorisch hersteld.

afbeelding 335. Kap van de aanbouw. Borstwering en muurplaat zuidzijdegevel met geprofileerde kraagstenen van de kapvoet en koppeling muurplaat met vloerligger.

afbeelding 336. Kap van de aanbouw. Ter plaatse van het balkanker bevond zich het 17de eeuwse spant

afbeelding 337. Kap van de aanbouw. Zicht langs de zuidelijke kapvoet met slof en spantbeen XXb

afbeelding 338. Kap van de aanbouw. Detail van blokkeel van 2e 17de eeuwse spant.

OVERZICHT VAN DE BOUWFASEN

Stedenbouwkundige situering en ontwikkeling

De historische ligging van het pand Oudegracht 168, direct naast het hoekpand Wed – Oudegracht (Oudegracht 166) en relatie tot de Oudegracht, het Wed en de immuniteit van Oudmunster is door [REDACTED] in 1989 uitgebreid beschreven.¹ In dat jaar deed zich namelijk de gelegenheid voor dat de panden van Oudegracht 166, 168 en 170 in samenhang met elkaar bouwhistorisch onderzocht konden worden en voor wat betreft de stedenbouwkundige ontwikkeling en de oudste bouwfases van Oudegracht 168 is dan ook dankbaar gebruik gemaakt van [REDACTED] publicatie en bijbehorende illustraties.

In de vroege middeleeuwen bevond zich ter plaatse van het huidige Wed vermoedelijk een grachtje, zijnde een uitloop van de zuidelijke burchtgracht die het oude Castellum omgaf. Begin 13de eeuw werden tegen het talud van deze burchtgracht de huizen Wed 3 t/m 9 gebouwd als huizen van het Kapittel van Oudmunster, toentertijd gelegen aan het Oudmunsterkerkhof binnen de immuniteit van Oudmunster. Bij de uitmonding van dit grachtje lag een halve hofstede, die omstreeks 1300 bekend stond onder de naam Wuwer.² Wuwer is een waternaam en aangenomen wordt dat dit huis gebouwd zou zijn op de vrijgekomen plaats na het dempen van het grachtje. Ook het later gebouwde pand Oudegracht 166 zou naar deze waterloop verwijzen, gezien de huisnaam "Waterwuwer". Deze huisnaam is vermeld in een oorkonde van 11 februari 1417 betreffende het huis *'geheten Middelborch, dair die husinge ende hofstede ten Doem boven ende dat huys te Waterwuwer beneden naestgelegen siin'*. 'Middelborch' was de huisnaam van Oudegracht 168, terwijl het huidige Oudegracht 172 het Huis ten Dom betrof, omdat het perceel van nummer 170 nog onbebouwd was.³

Het pand Oudegracht 168 kende in de middeleeuwen een grotendeels vrijstaande ligging aan de Oudegracht, met aan de zuidzijde een onbebouwde poortweg naar het achterhuis van Wed 1 en aan de noordzijde zicht op het Wed, dat op dat moment nog het naar de gracht aflopende wed bezat, vergelijkbaar met het wed zoals dat nu nog aan de Ganzenmarkt bestaat. De bebouwing van de Donkere Gaard liep destijds aan de zuidzijde waarschijnlijk nog met een drietal ondiepe panden door, over de uitgang van het wed aan de gracht heen (afb. 381).

In de 14de en 15de eeuw werd het smalle perceel tussen het aflopende wed en Oudegracht 168 geleidelijk aan in verschillende bouwfases bebouwd, waarna omstreeks 1500 het huidige Oudegracht 166 onstond, toen nog voorzien van een

hoge 16de eeuwse kap die pas eind 19de eeuw zijn huidige mansardedak zou krijgen (afb. 382-383).

In 1604 werd het naar de gracht aflopende wed opgeheven, waarna het huidige Wed als straat ontstond. De verdiepte weg naar de Oudegracht werd opgevuld door de aanleg van een straatkelder bij het hoekpand Oudegracht 166. In de 17de eeuw werd uiteindelijk ook de onbebouwde poortweg aan de zuidzijde van nr 168 bebouwd met het huidige pand Oudegracht 170, waardoor nr 168 zijn oorspronkelijke grotendeels vrijstaande ligging aan de Oudegracht definitief verloor.

Fase 1 – XIIIe

Op basis van de bouwgeschiedenis van de diverse latere bouwfases van buurpand nummer 166 en de bijbehorende bouwsporen op de noordelijke zijgevel van het pand, dateert [REDACTED] het pand in de late 13de eeuw.⁴ Het pand bezat daarbij reeds zijn huidige kelder en de daarboven gelegen drie bouwlagen met een kap haaks op de Oudegracht. De noordelijke zijmuur is opgetrokken in bakstenen van 31 x 14,5 x 7,5 cm met een 10-lagenmaat van 87 cm. De zijmuren zijn slechts één steen dik en verjongen niet bij de bovenverdiepingen. Aangenomen wordt dat het pand voorzien was van een houtskelet met oorspronkelijk vermoedelijk gebintstellen, bestaande uit muurstijlen, sleutelstukken, dekbalken en korbeels, die in de steens zijgevels waren opgenomen.⁵ Uit het bouwsporenonderzoek van de noordelijke zijgevel is gebleken dat de zolderverdieping géén borstwering bezat, aangezien direct boven de kruiskozijnen van de tweede verdieping een uitgemetselde koppenlaag met een halfsteens laag metselwerk en de muurplaat waren aangebracht.⁶

In de 13de eeuw stond het pand zowel aan de noord- als aan de zuidzijde vrij. Aan de zuidzijde is de blinde zijgevel opgetrokken in bakstenen van 32-34 x 15,5-16 x 8 cm met een 10-lagenmaat van 92 cm, zijnde een iets zwaarder steenformaat dan de eerder genoemde noordelijke zijmuur. De gevel is gemetseld in wildverband, platvol gevoegd en voorzien van een bescheiden uitkraging boven de tweede verdieping. In de gevel zijn aan de zijde van nummer 170 nog de T-ankers van de balklagen behouden.

De noordelijke zijgevel was georiënteerd op het Wed en bezat twee vensterassen met kruiskozijnen op de begane grond en de eerste en tweede verdieping (afb. 385). De kruiskozijnen waren uitgevoerd als stenen kruiskozijnen, waarbij in de onderramen de luikspinningen in het metselwerk waren uitgespaard, en de dagkanten van

1 [REDACTED] 1989, 96-103

2 [REDACTED] 1989, 102 en De Bruijn 1990, 85-88

3 [REDACTED] 1989, 103

4 [REDACTED] 1989, 97

5 [REDACTED] 1989, 102

6 [REDACTED] 1989, 98.

de bovenlichten voorzien waren van vellingkanten en sponningen voor de glas-in-loodpanelen kenden. Bijzonder was de wijze van afwerking van de dagkanten, waarbij deze waren afgezet met reeksen tufstenen blokken en de duimstenen voor de luiken in de ondervakken uitgevoerd waren in basaltlava en rode zandsteen (afb. 387). De lateien, onder- en middendorpels waren van Drachenfelstrachiet, hetgeen vermoedelijk ook bij de middenstijlen zal zijn toegepast. Om de krachten op de lateien te beperken, waren boven de bovenlichten keperbogen in de vorm van schuin gemetselde bakstenen als ontlastingsbogen aangebracht. Bijzonder is verder dat tijdens het bouwhistorisch onderzoek in 1989 ook sporen van de oorspronkelijke gevelafwerking zijn aangetroffen. Hierbij waren de kruiskozijnen in deze gevel voorzien van een 17 cm brede dun gepleisterde strook rondom de vensters, welke steengrijs was geschilderd en daarmee de suggestie van een hardstenen kozijn moesten wekken. De blokverdeling van de onder-, midden- en bovendorpels van deze kruiskozijnen werd daarbij door middel van witte voegen op het steengrijze schilderwerk aangegeven, terwijl de gehele geschilderde raamomlijsting met een 16 mm brede verfoeg was afgebiesd.⁷ Bij het onderzoek kon de gehele gevelafwerking vastgesteld worden, waarbij de voegen platvol waren afgewerkt, en de gladde gevel van een steenrode verflaag voorzien was met daarop witte voegen geschilderd.

Zoals eerder aangegeven had het pand een bijzondere ligging op hoek met het Wed. Hierdoor was de kelder middels een doorgang in de noordelijke zijgevel oorspronkelijk vanaf het wed direct toegankelijk. In de bovengelegen gevel was er sprake van een vrij uitzicht op het Wed, zodat er kruiskozijnen in de bouwlagen aanwezig waren. Vanaf de 14de eeuw, vrij kort na de bouw van het pand, werd al ter plaatse van nummer 166 een klein laag buurpand met nok evenwijdig aan de Oudegracht gebouwd, zijnde vermoedelijk een houten huis.⁸ In verschillende fasen werd het pand nummer 166 uitgebouwd, waarbij tot aan ca. 1500 nog een kleine binnenplaats cq. lichtschacht behouden bleef om de ramen in de noordelijke zijgevel van het pand van daglicht te kunnen blijven voorzien. Vanaf 1500 werd het buurpand over de volledige breedte hoger opgetrokken, waarbij een asymmetrische kap werd aangebracht met halfspanten, bestaande uit een lage borstwering aan de zijde van het Wed en een hogere oplegging van de dekbalken in de zijgevel van nummer 168 ter hoogte van de zoldervloer.

Fase 2 – XV

Het 15de eeuwse achterhuis – waarvan de baklaag en kapseanten haaks op die van het voorhuis staan – hoorde oorspronkelijk bij Wed 1, de voormalige Choraalschool van Oudmunster.⁹ Ook de onderliggende uitzonderlijk hoge kelder hoorde bij het

- 7 1989, 98.
- 8 1989, 99
- 9 1989, 102.

achterhuis van Wed 1. Het achterhuis werd pas in de 17de eeuw van Wed 1 afgesplitst en bij Oudegracht 168 getrokken. Het achterhuis bezat daarbij nog een uitgang in de westelijke bouwmuur – de huidige achtergevel van buurpand nummer 170. Tot aan de bouw van nummer 170 in de 17de eeuw was dit perceel onbebouwd en fungeerde het als een onbebouwde poortweg van het achterhuis van Wed 1.¹⁰ Het achterhuis werd tegen de huidige achtergevel van Wed 1 gebouwd, hetgeen zichtbaar is op de zolderverdieping, alwaar de muurankers van Wed 1 zichtbaar zijn op een afwijkende vloerhoogte. De bouwmuren van het huidige achterhuis van nummer 168 staan koud tegen deze oudere - vermoedelijk 14de-eeuwse - achtergevel aan.

In de kelders van het achterhuis zijn gemetseld met bakstenen van 28-30 x 14-15 x 6,5 cm met een 10-lagenmaat van 82 cm, hetgeen de 15de eeuwse datering ondersteunt. Ook de bouwmuren van de werfkelders kennen dit steenformaat en dateren uit deze bouwperiode.

De achtergevel van het achterhuis is eveneens in moppenformaat gemetseld. De gevel wordt beëindigd door een gemetselde geprofileerde gootlijst met een bolprofiel uit een strekkenlaag met erboven een uitstekende rollaag met een holprofiel. Deze gootlijst is kenmerkend voor laat-gotische gebouwen en komt vaker voor in de 15de eeuw.¹¹

Fase 3 – 1628-1641 (XVIIb)

Omstreeks 1628 komt het huis in handen van de zijdekoper [REDACTED] en diens echtgenote [REDACTED]. [REDACTED] had nog een huis, namelijk Brigittenstraat 1, dat hij in 1633 kocht als een deel van de voormalige spinkamer van het oude Brigittenklooster.¹²

[REDACTED] zal Oudegracht 168 omstreeks 1628 verbouwd hebben, waarbij de thans nog deels aanwezige 17de eeuwse gevel met natuurstenen banden en geprofileerde ontlastingsbogen tot stand zal zijn gekomen. De datering en toeschrijving aan hem zijn te relateren aan een drietal gevelstenen die door [REDACTED] (1799-1847) in de periode 1839-1847 getekend zijn (afb. 378). De gevelstenen waren in de gevel aangebracht aan weerszijden van een wapenstein met de alliantiewapens van [REDACTED] en diens echtgenote [REDACTED].¹³ De gevelstenen waren volgens [REDACTED] "In den gevel boven het deurraam" aangebracht, waaruit afgeleid kan worden dat deze direct boven de onderpui in de

10 [REDACTED] 1990, 85-88

11 Vergelijkbare gootlijsten zijn onder andere toegepast bij de N.H. Kerk te Lienden en de Waalse Kerk te Zwolle, beide daterend uit de 15de eeuw.

12 [REDACTED] Brigittenstraat 1-9, Maandblad Oud-Utrecht 55ste jaargang nr 1 1982, pag 24-27

13 [REDACTED] en de Utrechtse gevelstenen, Utrecht 1990, pp. 69-70

borstwering van de eerste verdieping waren opgenomen.

Uit de nog bestaande gevel ter hoogte van de 1e en 2e verdieping is de rijkdom van de architectuur in de stijl van [REDACTED] af te leiden, waarbij de muurdammen als geblokte pilasters zijn vormgegeven en in de boogtrommels rolwerk is opgenomen. In de gevelopeningen waren kruiskozijnen voorzien, waarbij de onder- midden – en bovendorpels correspondeerden met de aangrenzende natuurstenen blokken van de muurdammen.

Over de 17de-eeuwse onderpui en gevelbeëindiging zijn helaas geen nadere gegevens bekend. De oudste topografische afbeelding waarop nr. 168 is afgebeeld dateert uit de vroege 19de eeuw (afb. 350); hierop is slechts een fragment van de onderpui zichtbaar, terwijl de bovenverdiepingen door de bomen aan het zicht onttrokken worden. Ook op de tekening van [REDACTED] (afb. 351, ca. 1750-1770) verdwijnt het pand achter de bomen, zodat alleen door middel van vergelijkend onderzoek een beeld van de 17de eeuwse gevel verkregen kan worden. Voorstraat 14 “De Coninck van Portugael” (afb. 393) en Lichte Gaard 2 dateren uit 1619 respectievelijk het eerste kwart van de 17de eeuw en geven een goed beeld. Typerend voor Utrecht waren de drielichten in de topgevels, zoals ook het pand Pausdam 4 uit 1643 heeft gekend (afb. 395). Daarnaast komen ook de meer reguliere geveltoppen voor met eenvoudige kruiskozijnen, zoals op oude tekeningen van Oudegracht 251 en Ganzenmarkt 12 te zien is (afb. 394, 396).

Behalve de voorgevel werden tijdens deze 17de eeuwse verbouwing eveneens de balklagen vernieuwd.¹⁴ Bij deze verbouwing bleven de kelders, alsmede de 13de-eeuwse zijmuren en achtergevel gehandhaafd. Ten minste vier middeleeuwse balken werden daarbij gehandhaafd danwel hergebruikt en in de balklagen van de begane grond en eerste verdieping opgenomen. Verder werd de kapconstructie vernieuwd.

Verder werd tijdens deze verbouwing vermoedelijk het achterhuis van Wed 1 afgesplitst en bij Oudegracht 168 getrokken. Hierbij werden in de achtergevel van nummer 168 nieuwe doorgangen gemaakt en werd de structuur van het achterhuis inwendig aangepast. Tevens werden enkele vensters met korfboogvormige ontlastingsbogen in de achtergevel aangebracht.

De aanbouw achter Wed 1 dateert in zijn huidige vorm uit de 17de eeuw en werd eveneens gedurende deze bouwfase gerealiseerd.

Fase 4 – XVIIIe

Er zijn enkele aanwijzingen dat het pand nog in de 18de eeuw verbouwd werd. In de voorgevel tonen de uitgestukte delen in de kozijnstijlen onder de huidige bovenlichten

dat vóór de 19de eeuwse raamindeling de wisseldorpels lager gesitueerd moeten zijn geweest. De schuifraamkozijnen werden vermoedelijk in de 18de eeuw aangebracht en kenden een fijnere roedenverdeling. Verder zijn de ramen van de aanbouw achter Wed 1 voorzien van een 15- en 12-ruits roedenverdeling, die mogelijk uit de late 18de eeuw zou kunnen stammen. In het interieur bevindt zich nog een balustrade met lensvormige balusters nabij de spiltrap in de aanbouw, welke eveneens uit de late 18de eeuw zou kunnen stammen.

Eigendomsgeschiedenis 19de eeuw

Volgens de oorspronkelijk aanwijzende Tafel behorende bij de Kadastrale Minuut was in 1832 het pand eigendom van zilversmid [REDACTED]¹⁵ Zijn erfgenaam en zoon [REDACTED] was tabakverkoper en kocht vóór 1869 het achterhuis – dat sinds 1832 eigendom was van de weduwe van [REDACTED] schoolhoudster van beroep – erbij. Mogelijk bestemde hij het achterhuis tot opslag behorende bij zijn winkel, het ‘Magazijn van Steenkolen, Tabak en Sigaren’. Zowel Oudegracht 168 als het achterhuis bleven tot 1870 in handen van de erven [REDACTED], waarna beide panden verkocht werden aan koopman [REDACTED]. [REDACTED] zat reeds in deze branche en zette de handel in Steenkolen en Tabak voort en verenigde de percelen van het huis en achterhuis tot één groot kadastraal perceel in 1877. Zijn erfgenamen – een achttal broers en zusters – verkopen het huis in 1888 aan [REDACTED].

Fase 5 – Ca. 1850 (XIXe)

In het midden van de 19de eeuw werd het pand verbouwd, waarbij zowel de voorgevel gemoderniseerd werd, alsmede ook diverse interieurs gewijzigd werden.

Bij de voorgevel werd vermoedelijk de oude 17de eeuwse geveltop afgebroken en vervangen door de huidige eenvoudig topgevel met het zeer eenvoudige vierruits stolpraam. Verder zal ook de onderpui gewijzigd zijn, waarbij een centrale deur met bovenlicht met aan weerszijden een groot T-raam als etalagepui werden aangebracht (zie afb. 354). De ramen op de bovenverdiepingen waren op dat moment van 6-ruits ramen voorzien met persiennes op de eerste verdieping. Bij deze verbouwing zullen de door [REDACTED] gedocumenteerde gevelstenen van het echtpaar [REDACTED] – [REDACTED] uitgenomen zijn en uiteindelijk overgedragen aan het toenmalige Stedelijk Museum van Oudheden, een voorganger van het huidige Centraal Museum in welke collectie twee gevelstenen zich nog bevinden (afb. 376-377).

Ook de achtergevel van het achterhuis werd gemoderniseerd, alwaar op de begane grond een nieuwe indeling met een drietal 6-ruits schuiframen tot stand kwam. Ook de hogere verdiepingen werden van 6-ruits schuiframen voorzien.

¹⁴ [REDACTED] 1989, 102

¹⁵ Van Sichem 2003, 24.

In het interieur werd vermoedelijk de complete indeling gewijzigd, met name in het voorhuis waar de spiltrap door een reeks steektrappen vervangen werd. Hierbij werden ook nieuwe houten stijl- en regelwerk binnenwanden aangebracht, nieuwe opgeklampte deuren, haardpartijen en een lichtschacht in het voorhuis. Verder zal de kapconstructie van het voorhuis vervangen zijn en samengesteld zijn uit hergebruikte oudere daksporen en flieringen.

Fase 6 – 1888

In 1888 wordt het pand gekocht door [REDACTED] (afb. 365). Hij was feitelijk kleermaker van hemden en was behoorlijk amiteus, aangezien hij sinds 1875 een winkel in Amsterdam had – gevestigd op Herengracht 304 – en sinds 1862 een winkel in Utrecht aan de Donkere Gaard 9. Bovendien was hij nogal gebrand op het predikaat “Koninklijk”, waarbij hiervoor hij al in 1862 op 22-jarige leeftijd een verzoek richtte aan Koning Willem III. Na verschillende pogingen lukte het in 1872 uiteindelijk wel om het predikaat te verkrijgen, waarna hij ging adverteren met “Magasins de Nouveautés – [REDACTED] – [REDACTED]”. In het onderzoek van [REDACTED] uit 2003 wordt aangenomen dat [REDACTED] na de koop van Oudegracht 168 de ‘hemdenfabriek’ in het achterhuis van het pand vestigde, aangezien de winkel aan de Oudegracht door hem altijd verhuurd is geweest.¹⁶ Gezien de grootte van het achterhuis stelt [REDACTED] dat er feitelijk sprake zal zijn geweest van een ‘atelier’. Vanwege de verhuur van het winkelpand aan de Oudegracht was de toegang alleen mogelijk via het poortje aan het Wed. Dit poortje – bestaande uit steens metselwerk in kruisverband en afgedekt door een ezelsrug met groen geglazuurde stenen op een uitkragende muizentand – is qua detaillering karakteristiek voor de late 19de eeuw en zal door [REDACTED] – tezamen met de renovatie van de winkelpui aan de Oudegracht in 1888 gerealiseerd zijn.

De bouwvergunning voor de te moderniseren winkelpui aan de Oudegracht werd door [REDACTED] ingediend en door het college van B&W op 27 maart 1888 verleend. Hierbij werd de huidige winkelpui met de grote etalageruit en de deur met trapopgang aan de linkerkant gerealiseerd in neo-renaïssancestijl, ter vervanging van de onderpui uit het midden van de 19de eeuw. Mogelijk werden tegelijkertijd de ramen van de 1e en 2e verdieping voorzien van grotere ruiten, zodat aldaar H-ramen ontstonden.

In het interieur werden diverse vertrekken gemoderniseerd en van nieuwe haardpartijen voorzien, zoals de zuidelijke kamer in het achterhuis op de eerste verdieping. Verder werden diverse vertrekken met kraaldelen beschoten en afgewerkt.

Fase 7 – XXb

¹⁶ Van Sichem 2003, 29

Na het overlijden van [REDACTED] verkochten zijn erfgenamen in 1917 het pand aan [REDACTED] die als electricien een winkel in elektrische artikelen exploiteerde.¹⁷ Met de bouw van de eerste electriciteitscentrale in 1903 – gelegen aan het spoor in het Sterrenbos aan de Nicolaas Beetsstraat – werden geleidelijk aan meer huizen van elektriciteit en electrisch licht voorzien, zodat het toenterijd moderne beroep van electricien ontstond. [REDACTED] had naast het electrotechnisch installatiebedrijf de winkel, die behalve electrische artikelen in de beginjaren ook fietsen en sportartikelen verkocht. De zaak ging in 1940 over op zijn zoon [REDACTED]. Hij overleed in 1961, waarna de zaak voor $\frac{3}{4}$ vererfde aan zijn echtgenote [REDACTED] en voor $\frac{1}{4}$ aan zijn zoon [REDACTED]. Uiteindelijk zouden drie generaties [REDACTED] de winkel runnen, waarbij de combinatie installatiebedrijf met winkel gangbaar bleef tot in de jaren '80, toen [REDACTED] als electricien stopte en zich geheel op de winkel ging richten met een eigen en persoonlijke service. Uiteindelijk besloot hij in 2023 met de winkel te stoppen, waarna het pand verkocht werd aan de huidige eigenaar, [REDACTED].

In de jaren '30 van de 20ste eeuw werd de kapconstructie van het achterhuis vernieuwd en werd de dakvorm gewijzigd van een traditioneel zadeldak naar een a-symmetrisch afgeplat zadeldak, waarbij de oudhollandse pannen vervangen werden door de huidige muldenpannen. Ook in het interieur werden enkele kleinschalige wijzigingen doorgevoerd, waarbij onder andere de ladderdeuren werden aangebracht.

Fase 8 – 1953

In 1953 werden er door de gemeente Utrecht plannen gemaakt voor de restauratie van de werfmuren. Uit het restauratieplan blijkt dat men het markante – vermoedelijk 19de-eeuwse – keperboogvormige bovenlicht met dubbel paneeldeuren zou gaan ‘terugrestaureren’ naar een meer standaard geveloplossing met een eenvoudige opgeklampte deur met aan weerszijden een klein kelderlicht. Dit plan is uiteindelijk in de jaren '53-55 uitgevoerd, waarbij de historische gelaagdheid en de onderlinge verschillen tussen de werfkelders bij dit pand en de buurpanden is verdwenen. (afb. 359, 361, 364).

Fase 9 – 1966

De drie generaties [REDACTED] besteedden – noodgedwongen – meer aandacht aan het runnen van de winkel dan aan het moderniseren of plegen van onderhoud aan het monumentale pand. Dit leek te veranderen in 1966, toen Architectenbureau [REDACTED] uit Voorburg de opdracht kreeg om een restauratieplan voor het pand te maken. De keuze voor een Haagse restauratie-architect kan haast niet los

¹⁷ Van Sichem 2003, 24.

gezien worden van het gegeven dat het pand voorgedragen was voor plaatsing op de rijksmonumentenlijst en uiteindelijk op 20 juni 1967 in het register opgenomen werd. De toenmalige Rijksdienst voor de Monumentenzorg was in de periode 1964-1973 gevestigd in Voorburg en om voor subsidie in aanmerking te komen diende de beoogde restauratie-architect allereerst door de RdmZ goedgekeurd te worden.

De plannen werden in de maanden april en mei 1966 door projectarchitect [REDACTED] uitwerkt.¹⁸ De plannen waren behoorlijk ingrijpend, aangezien het zuidelijke deel van het achterhuis gesloopt zou worden, om plaats te maken voor een patio. Daarentegen zou de huidige binnenplaats op de begane grond juist met twee verdiepingen volgebouwd worden. Deze plannen werden blijkbaar als te ingrijpend beschouwd en later - in juli en augustus 1968 – werden de plannen aangepast, waarbij het uitgangspunt was om het oude achterhuis te behouden. In interessant detail vormt de terugliggende winkelpui, zodat er aan de grachtzijde twee aparte 3-zijdige vitrines onstonden, en samen met de terugliggende winkelpui extra etalageruimte boden (afb. 371).

Bijzonder is het blad met een viertal reconstructietekeningen van de voorgevel (afb. 374). Per gevel is het bijbehorende referentieproject waarop het restauratieontwerp gebaseerd is vermeld. Drie van de vier reconstructies waren op Amsterdamse grachtenpanden gebaseerd, terwijl de vierde op het pand “De Hoge Koornmarkt” in Utrecht geïnspireerd was (Oudegracht 235, afb. 394). Het bij plannen blijven aangezien het nooit tot uitvoering ervan is gekomen.

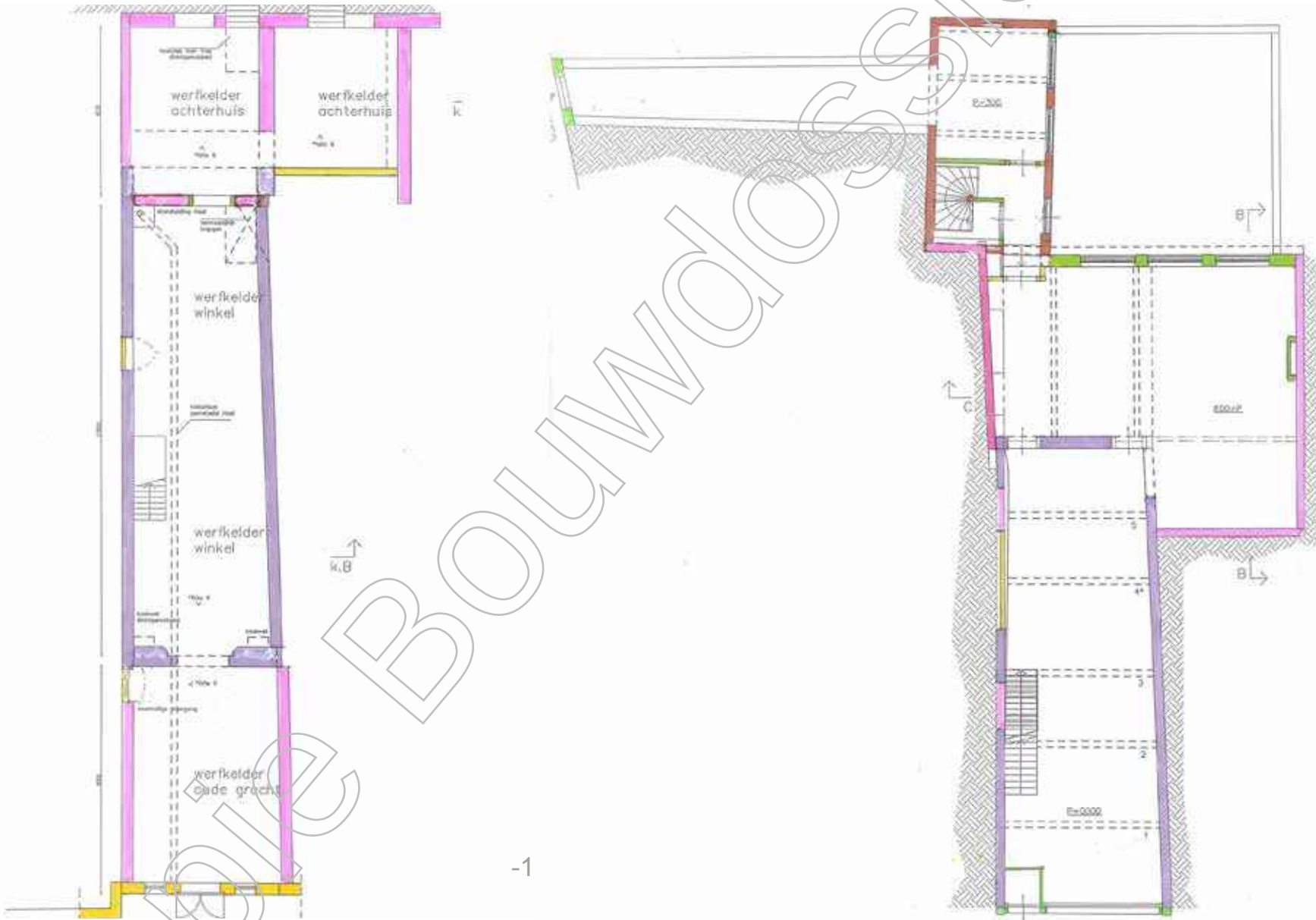
Uiteindelijk zouden er door de [REDACTED] wel enkele kleinere interieuraanpassingen eind jaren '60 – begin jaren '70 uitgevoerd worden, met name in de interieurs van de aanbouw achter Wed 1. Hier werden de wanden met schroten en hardboard bekleed, en werden de kinderbintenplafonds van zachtboardplaten voorzien.

¹⁸ [REDACTED] was later docent aan de Faculteit Bouwkunde van de TH Delft – vanaf 1984 TU Delft – in de periode dat p [REDACTED] (1973-1986) en [REDACTED] (1986-2001) de werkgroep Restauratie aldaar leidden.

PLATTEGRONDEN BOUWFASERING

Bouwfaserings

- XIIId
- XIV
- XV
- XVIIb
- XVIIId
- XIXm
- 1888
- XXb
- 1953
- XXd

afbeelding 339. Bouwfaseringsplattegrond van de kelders en begane grond. Bron: Wevers & Van Luipen, 2024.

Bouwfasering

- XIIIId
- XIV
- XV
- XVIIb
- XVIIId
- XIXm
- 1888
- XXb
- 1953
- XXd

Bouwfaserings

- XIIIId
- XIV
- XV
- XVIIb
- XVIIIId
- XIXm
- 1888
- XXb
- 1953
- XXd

afbeelding 341. Bouwfaseringsplattegrond van de zolderverdieping. Bron: Wevers & Van Luipen, 2024.

MONUMENTWAARDE VAN HET GEBOUW

Beschermingswijzen

Een bouwhistorisch onderzoek is een middel om tot een gefundeerde waardering van het pand te komen. Het pand Oudegracht 168 te Utrecht geniet een bescherming op het niveau van rijksmonument. Om deze reden heeft een interne waardestelling plaatsgevonden. Bij een interne waardestelling liggen de referenties voor de waardestelling enkel binnen het object. Hierbij worden de verschillende onderdelen van één bouwwerk gewogen. Doel is het vaststellen van het relatieve belang van de monumentwaarden van deze onderdelen. De waardering wordt per onderdeel besproken, waarbij gebruik wordt gemaakt van de volgende categorieën:

Categorie 1:

Hoge monumentwaarde, van cruciaal belang voor de structuur en/of betekenis van het pand. Behoud noodzakelijk.

Categorie 2:

Positieve monumentwaarde, van belang voor de structuur en/of betekenis van het pand. Behoud wenselijk.

Categorie 3:

Indifferente monumentwaarde, van relatief weinig waarde voor de structuur en/of betekenis van het pand. Aangepaste vervanging mogelijk.

Opmerking: de onderstaande tekst kan niet los worden gezien van de waarderingsplattegronden in dit rapport en vice versa.

Stedenbouwkundige situering : categorie 2

Het pand bevindt zich in het eerste bouwblok ten zuiden van het Wed aan de Oudegracht. De situering van het pand aan de Voorstraat is beeldondersteunend in het stadsgezicht. Het pand vormt een onderdeel van de doorgaande gevelwand langs de Oudegracht (categorie 2). Ook het 19de eeuwse poortje aan het Wed is beeldondersteunend in de gevelwand (categorie 2).

Bouwmassa : categorie 1, 2 á 3

De waardering van de bouwmassa's is gebaseerd op de bouwfaserings. Hierbij bezitten alle middeleeuwse, 17de-, en 19de-eeuwse bouwdelen van het gebouw een hoge monumentwaarde (categorie 1). De vermoedelijk in de 19de eeuw vervaardigde kapconstructie uit hergebruikte onderdelen van het voorhuis bezit een

hoge tot positieve monumentwaarde (categorie 1 á 2). De in de jaren '30 van de 20ste eeuw gemoderniseerde kap van het achterhuis bezit een positieve tot indifferente monumentwaarden (categorie 2 á 3).

Constructie : categorie 1, 2 en 3

De waardering van de constructie komt in grote lijnen overeen met de genoemde waardering van de bouwmassa's. De middeleeuwse gewelven, bouwmuren, de 17de-eeuwse balklagen uit moer- en kinderbinten, alsmede de 17de kappenconstructies kennen een hoge monumentwaarde (categorie 1). De gewijzigde kapconstructies van het achterhuis en de aanbouw achter Wed 1 kennen een

positieve tot indifferente monumentwaarde (categorie 2). De in de tweede helft van de 20ste eeuw aangebrachte overige balklagen – o.a. plafond begane grond achterhuis – worden als categorie 3 gewaardeerd.

Exterieur : categorie 1 en 2

De waardering van het exterieur volgt die van de reeds besproken bouwmassa en constructie. De gevels van het pand bezitten alle een hoge monumentwaarde (categorie 1), met uitzondering van de topgevel aan de Oudegracht van de daken van het achterhuis (categorie 2).

Interieur : categorie 1, 2 en 3

Het gebouw bezit ruimten in deze drie categorieën. Categorie 1 ontbreekt, omdat geen van de interieurs meer dusdanig gaaf is dat hieraan als zodanig een hoge monumentwaarde als interieur of ensemble kan worden toegekend. Alle interieurs zijn in meer of mindere mate gehavend, incompleet of door rigoreuze verbouwingen in de 20ste eeuw aangetast. Hierdoor zijn met name de reeds bij constructie genoemde bouwmuren, balklagen en kapconstructies in de ruimten van belang.

De zuidelijke kamer op de eerste verdieping in het achterhuis met de marmeren schoorsteenmantel, de noordelijke kamer in het achterhuis met de houten schoorsteenmantel, de voorkamer op de tweede verdieping met de schoorsteenmantel, alsmede de lichtschacht met het binnenraam op de tweede verdieping bezitten nog enige positieve monumentwaarde (categorie 2). Hetzelfde geldt voor de spiltrap en balustrade in de aanbouw achter Wed 1 (categorie 2). De spiltrap en balustrade in de aanbouw achter Wed 1 zijn vanwege hun ouderdom hoger gewaardeerd (categorie 1).

PLATTEGRONDEN MONUMENTWAARDE

Legenda bij waarderingsplattegronden

Monumentwaarde

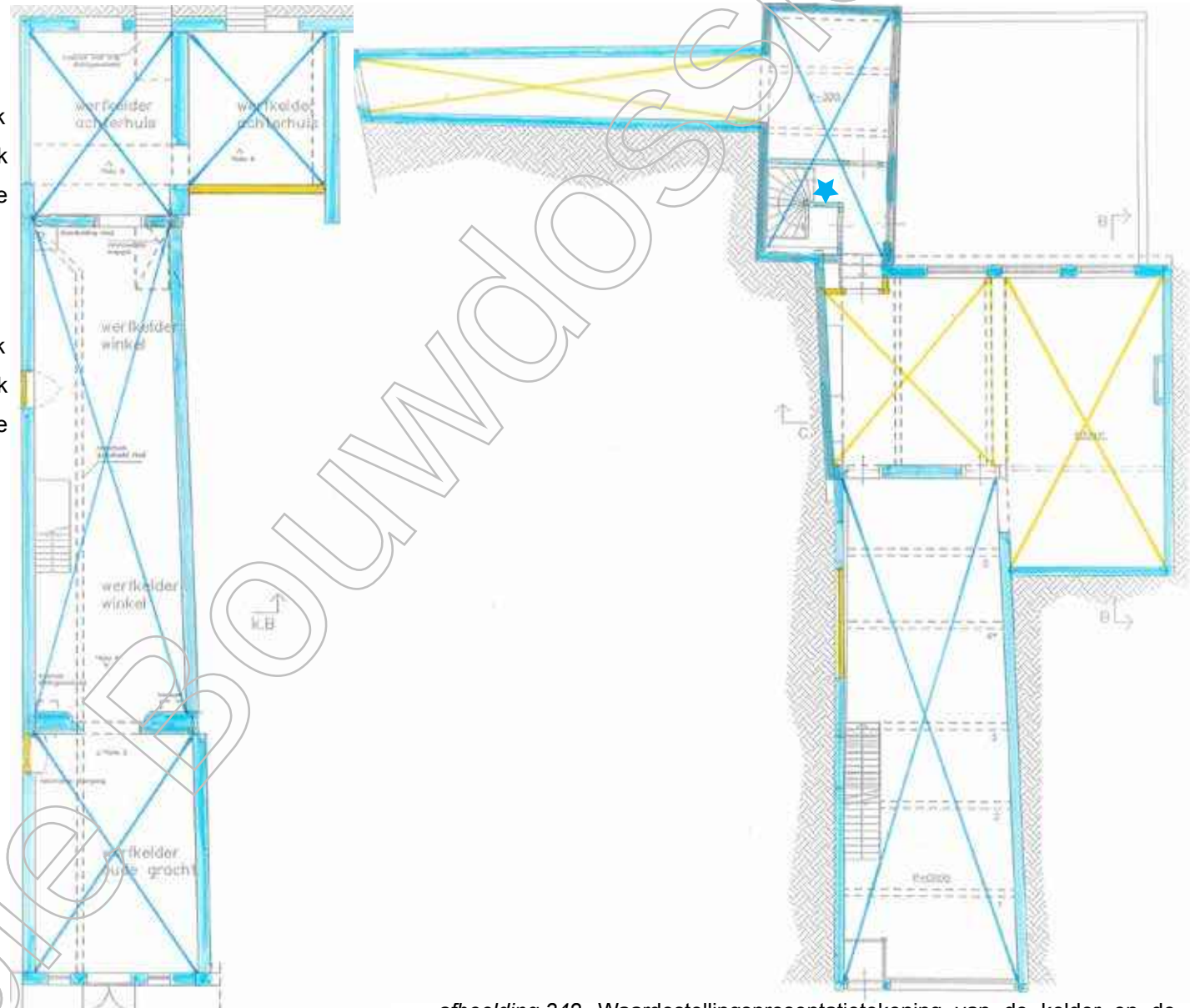
- Hoge monumentwaarde, behoud noodzakelijk
- Positieve monumentwaarde, behoud wenselijk
- Indifferente monumentwaarde, aangepaste vervanging mogelijk

Bovenliggende constructie

- Hoge monumentwaarde, behoud noodzakelijk
- Positieve monumentwaarde, behoud wenselijk
- Indifferente monumentwaarde, aangepaste vervanging mogelijk

Interieur

- Interieuronderdeel/-element
- Plafond
- Wandafwerking
- Wandafwerking: lambrisering
- Vloerafwerking

afbeelding 342. Waardestellingspresentatietekening van de kelder en de begane grond. Bron: Wevers & Van Luipen, 2024.

Legenda bij waarderingsplattengronden**Monumentwaarde**

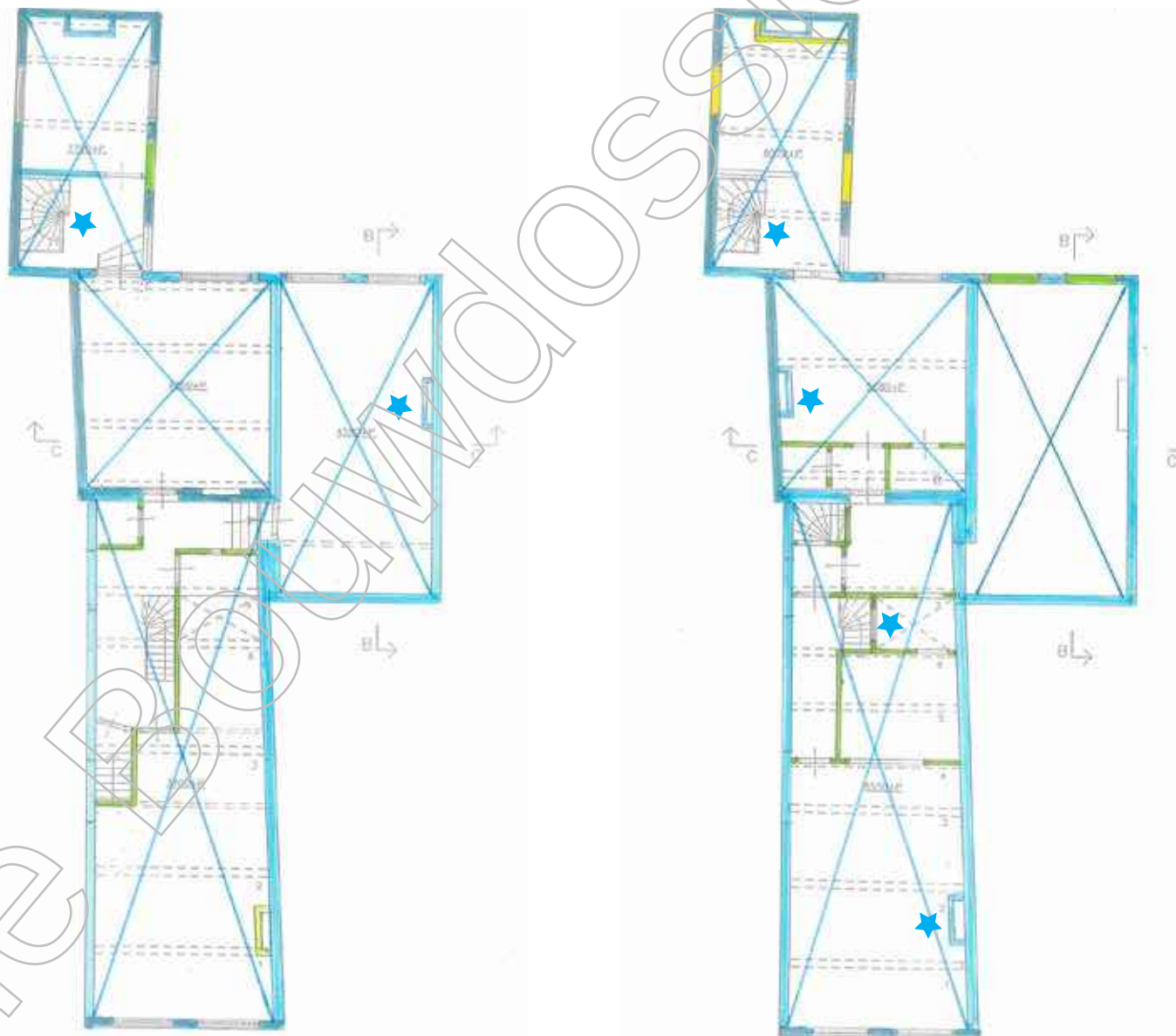
- Hoge monumentwaarde, behoud noodzakelijk
- Positieve monumentwaarde, behoud wenselijk
- Indifferente monumentwaarde, aangepaste vervanging mogelijk

Bovenliggende constructie

- ⊠ Hoge monumentwaarde, behoud noodzakelijk
- ⊠ Positieve monumentwaarde, behoud wenselijk
- ⊠ Indifferente monumentwaarde, aangepaste vervanging mogelijk

Interieur

- ★ Interieuronderdeel/-element
- ▲ Plafond
- Wandafwerking
- Wandafwerking: lambrisering
- ▼ Vloerafwerking

afbeelding 343. Waardestellingspresentatietekening van de eerste en tweede verdieping. Bron: Wevers & Van Luipen, 2024.

Legenda bij waarderingsplattegronden**Monumentwaarde**

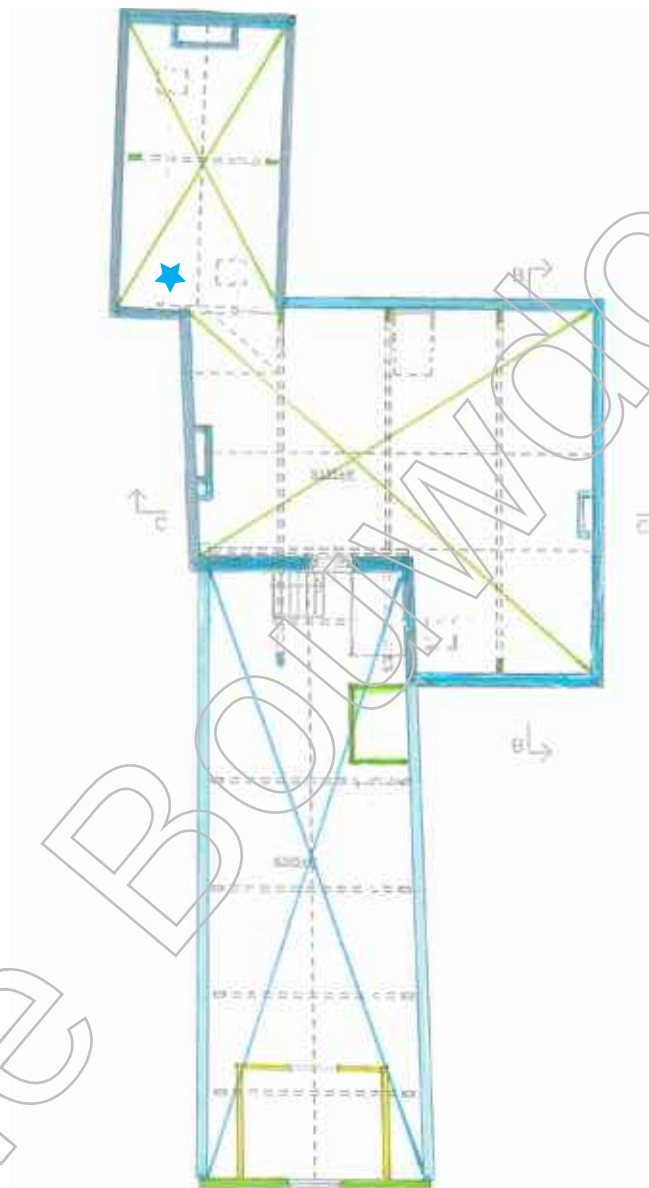
- Hoge monumentwaarde, behoud noodzakelijk
- Positieve monumentwaarde, behoud wenselijk
- Indifferente monumentwaarde, aangepaste vervanging mogelijk

Bovenliggende constructie

- Hoge monumentwaarde, behoud noodzakelijk
- Positieve monumentwaarde, behoud wenselijk
- Indifferente monumentwaarde, aangepaste vervanging mogelijk

Interieur

- Interieuronderdeel/ -element
- Plafond
- Wandafwerking
- Wandafwerking: lambrisering
- Vloerafwerking

afbeelding 344. Waardestellingspresentatietekening van de zolderverdieping. Bron: Wevers & Van Luipen, 2024.

AANBEVELINGEN VOOR NADER ONDERZOEK

Het pand aan de Oudegracht 168 werd op het niveau van een bouwhistorische verkenning onderzocht. Tijdens deze verkenning lag het accent op de opname van de zichtbare bouwsporen. Destructief onderzoek maakte geen deel uit van het onderzoek, en tevens werd slechts een beperkt archiefonderzoek uitgevoerd, zodat enkele aanbevelingen voor nader onderzoek kunnen worden genoemd.

Archivalisch onderzoek

In het kader van deze rapportage werd slechts beperkt archiefonderzoek verricht. Dit beperkte zich tot het archief van bouw- en woningtoezicht in het Utrechts Archief en het foto- en tekeningenarchief van de Rijksdienst Cultureel Erfgoed te Amersfoort alsmede kadastraal onderzoek.

Gezien de ouderdom van het pand kan nader onderzoek in de transportregisters van de stad Utrecht nog nadere informatie opleveren over de eigenaren en bewoners van vóór 1832.

Aanvullende opname balklagen & muurwerk

Diverse balklagen zijn nog afgetimmerd, maar bestaan waarschijnlijk nog uit moer- en kinderbinten. Hierin zijn sporen nog te verwachten van de oude trapgaten behorende bij de oudste spiltrap in het pand. Ook de bouwmuren in het voorhuis kunnen nog bouwsporen bevatten, te weten dichtzettingen van muurstijlen behorende bij de middeleeuwse balklagen. Daarnaast zijn de binnenplaatsgevels thans gepleisterd en zijn hier bouwsporen te verwachten van oudere gevelopeningen. Mochten hier werkzaamheden worden uitgevoerd of wandafwerkingen worden verwijderd waardoor het achterliggende metselwerk in het zicht komt, dan is ook hier nadere documentatie van de eventuele in het zicht komende bouwsporen gewenst.

Dendrochronologisch onderzoek

Het dendrochronologisch onderzoek betreft het dateren van het hout middels jaarringonderzoek.

Hiertoe worden op enkele plaatsen middels boringen kleine houtmonsters genomen, die na onderzoek vrij nauwkeurig het kapjaar van de boom aangeven, hetgeen in de regel ook het jaar van de desbetreffende bouwactiviteiten is.

De samengestelde balklagen van het voorhuis bevatten omtimmerde middeleeuwse moerbalken uit eikenhout en kunnen mogelijk op deze wijze nader gedateerd worden. Hiermee zou de laat 13de eeuwse datering van het muurwerk nader geverifieerd en gepreciseerd kunnen worden.

Kleuronderzoek

In het pand heeft geen kleuronderzoek plaatsgevonden. Kleuronderzoek van het exterieur kan meer informatie geven over de 19de-eeuwse kleurstellingen van het pand. In het interieur kan kleuronderzoek de oorspronkelijk midden- en laat 19de-eeuwse afwerking blootleggen, alsmede informatie geven over de kleurstelling van de moer- en kinderbinten balklagen in de 17de en 18de eeuw.

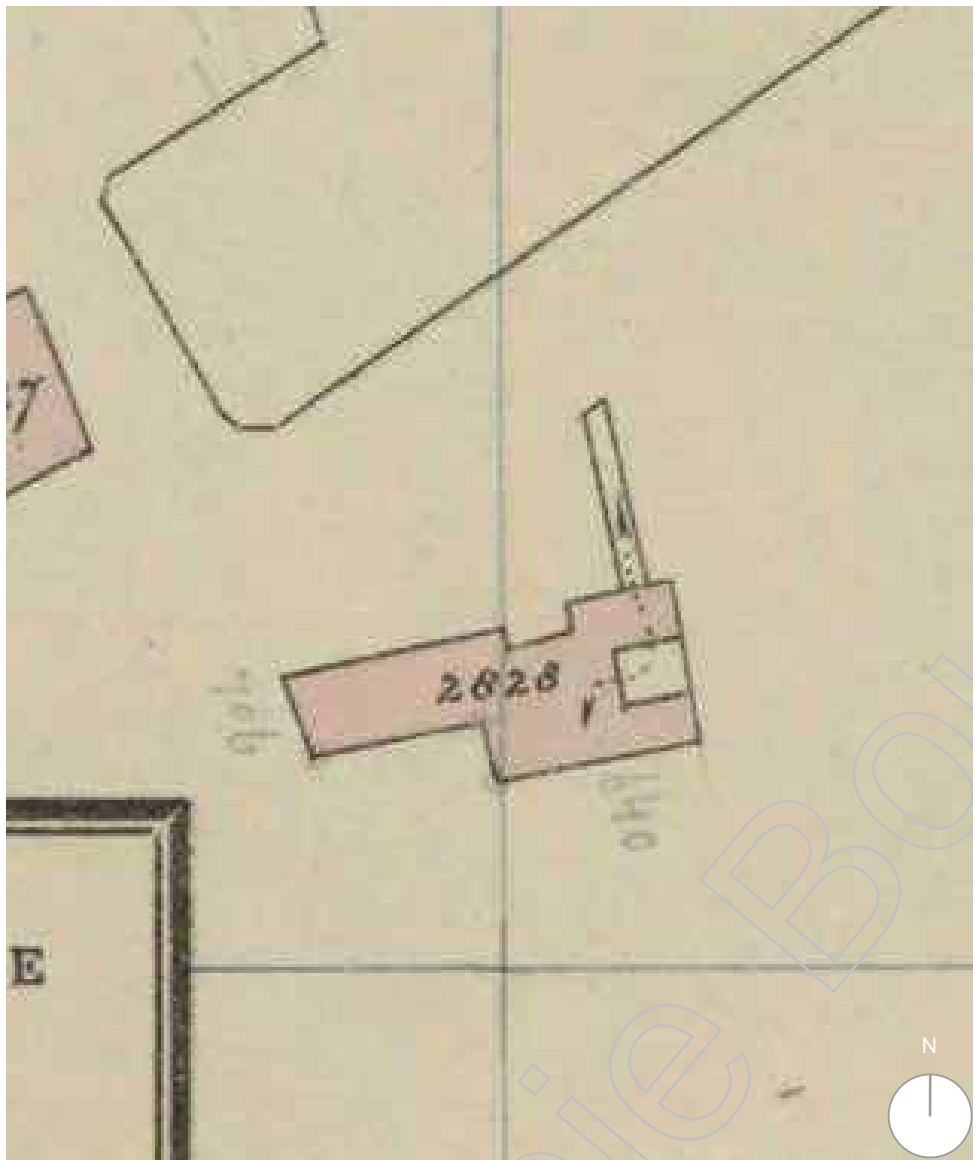
Archeologisch onderzoek

Indien sloop- en/of graafwerkzaamheden op het terrein plaats vinden, dient men rekening te houden met een archeologisch onderzoek.

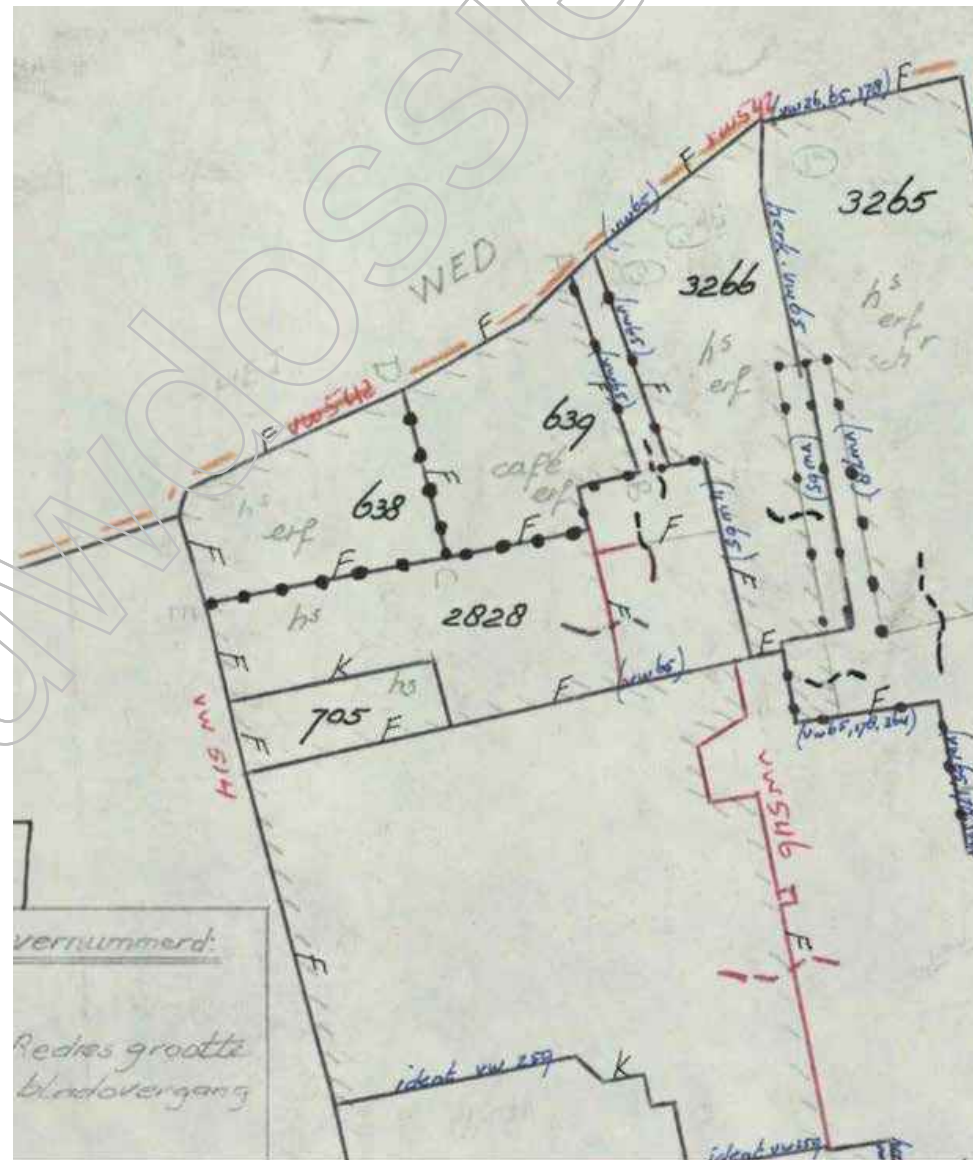
BIJLAGE CARTOGRAFISCHE AFBEELDINGEN

afbeelding 345. Overzicht en detail uit het kadastrale minuutplan van 'Gemeente Utrecht, sectie B, genaamd Den Dom, opgesteld in 1822. Perceel 705 en 640 beslaan het huidige pand Oudegracht 168. Bron: RCE, Obj.nr.: MIN06075B01.

afbeelding 346. Detail uit Kadastrale hulpkaart, dd. 10 maart 1877 (dienstjaar 1878). De kaart toont de samenvoeging van de percelen 640 en 705 tot het nieuwe perceel 2828 door de toenmalige eigenaar [REDACTED]. Bron: Kadaster Archiefviewer, Doc.nr. HK_UTT00_B_124.

afbeelding 347. Detail uit Kadastraal veldwerk, dd. juli 1980 (dienstjaar 1981). De kaart toont de sinds 1877 ongewijzigde situatie. Bron: Kadaster Archiefviewer, Doc. nr. VW_UTT00_B_466

BIJLAGE TOPOGRAFISCHE AFBEELDINGEN

afbeelding 348. Gezicht op de Oudegracht te Utrecht vanaf de Gaardbrug uit het zuidwesten. Prent door [redacted] 1869. Bron: Collectie Utrechts Archief, inv.nr. 35835

afbeelding 349. Gezicht op de Oudegracht te Utrecht vanaf de Gaardbrug uit het zuidwesten. Tekening 14 augustus 1825. Bron: Collectie Utrechts Archief, inv.nr. 35834

afbeelding 350. Gezicht op de Oudegracht te Utrecht vanaf de Gaardbrug uit het zuidwesten. Tekening door [redacted] 1820-1830. Bron: Collectie Utrechts Archief, inv.nr. 35835.

afbeelding 351. Gezicht op de Oudegracht te Utrecht vanaf de Gaardbrug uit het zuidwesten. Aquarel door [redacted] 1750-1770. Bron: Digitale reproductie Collectie Utrechts Archief, inv.nr. 809909

afbeelding 352. Gezicht op de Oudegracht te Utrecht vanaf de Domtoren uit het noorden. Uitsnede van foto door [redacted], 1865-1875. Bron: Collectie Utrechts Archief, inv.nr. 84347.

afbeelding 353. Gezicht op de Oudegracht te Utrecht met op de achtergrond de Gaardbrug. Foto door [redacted], 1878. Bron: Collectie Utrechts Archief, inv.nr. 122921.

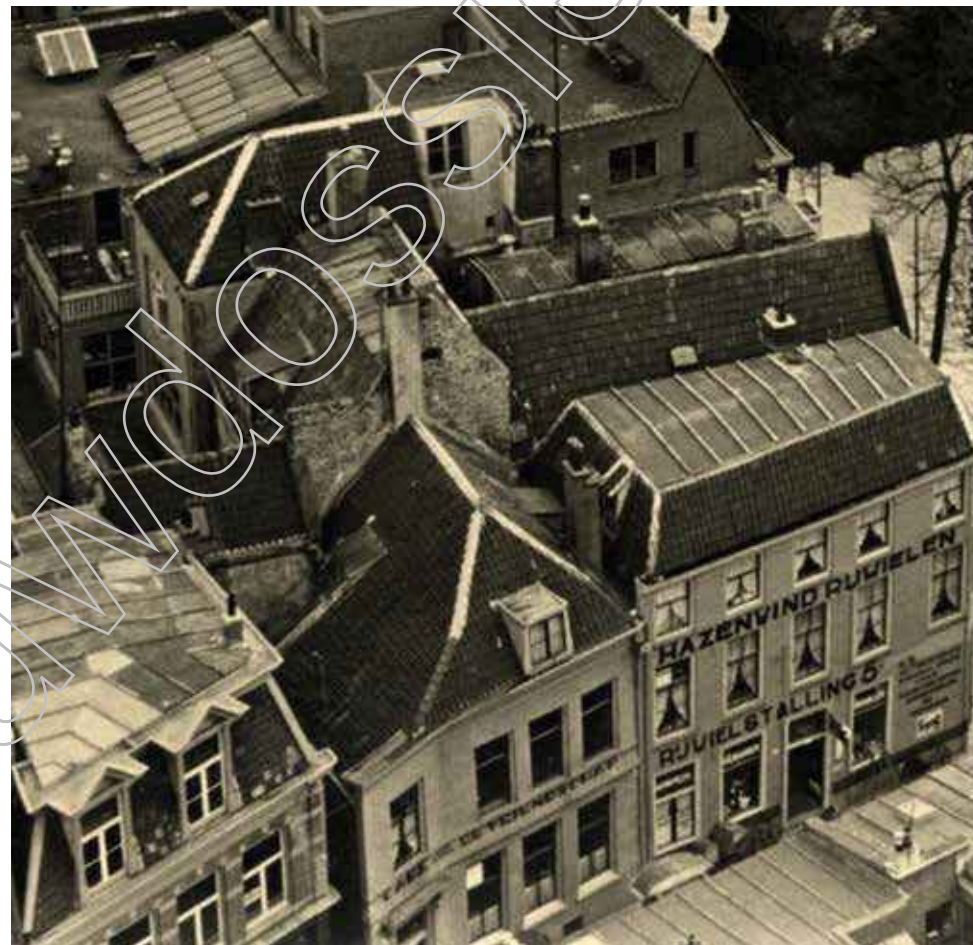
afbeelding 354. Gezicht op de Oudegracht te Utrecht vanaf de Gaardbrug. Foto door [redacted], 1867-1872. Bron: Collectie Utrechts Archief, inv.nr. 122351

afbeelding 355. Gezicht op de Oudegracht te Utrecht met op de achtergrond de Gaardbrug. Foto 1860-1865. Bron: Collectie Utrechts Archief, inv.nr. 67144

afbeelding 356. Gezicht op de Oudegracht te Utrecht vanaf de Maartensbrug met op de achtergrond de Gaardbrug. Foto 1860-1870. Bron: Collectie Utrechts Archief, inv. nr. 122377.

afbeelding 357. Gezicht op de Oudegracht en het Wed te Utrecht vanaf de Domtoren uit het noorden. Uitsneden van foto door [redacted], 1930-1940. Bron: Collectie Utrechts Archief, inv.nr. 350404..

afbeelding 358. Gezicht op de Korte en Lange Nieuwstraat (links) en op Oudegracht (rechts) te Utrecht vanaf de Domtoren uit het noorden. Inzet met detail van Oudegracht 168. Foto door [redacted], 1900-1910. Bron: Collectie Utrechts Archief, inv.nr. 350691..

afbeelding 359. Gezicht op de Oudegracht 166 en 168 te Utrecht met doorkijk naar het Wed. Foto door [redacted], 1848-1953. Bron: <https://www.duic.nl/algemeen/utrecht-door-de-jaren-heen-de-veranderende-stad-in-beeld-208> .

afbeelding 360. Het Wed te Utrecht vanuit het westen. Prentbriefkaart, 1902. Bron: Collectie Utrechts Archief, inv.nr. 2782.

afbeelding 361. Werven 210-377 en Geestebrug. . Foto 1953. Bron: Collectie RCE, inv.nr. 43911..

afbeelding 362. Donkere Gaard. Foto door [redacted], maart 1958. Bron: Collectie RCE, inv.nr. 52153..

afbeelding 363. Gezicht op Oudegracht 166-168-170 te Utrecht. Foto door [redacted], 1912. Bron: Collectie Utrechts Archief, inv.nr. 67215.

afbeelding 364. Gezicht op Oudegracht 166-168-170 te Utrecht. Foto door [redacted] 1963. Bron: Collectie RCE, inv.nr. 83416..

MAGASINS DE NOUVEAUTÉS

UTRECHT 1862
Donkere Gaard F 144

AMSTERDAM 1875
Heerengracht 304

afbeelding 365. Advertentie van [redacted] uit 1876. Bron: [redacted], "De speurtocht naar de Koninklijke Nederlandsche Hemdenfabriek". In: Samen een straatje om. 60 Jaar UMF, 15 jaar Steengoed. Deel in de serie 'Steengoed', nr 36. Utrechts Monumentenfonds), 2003, 26

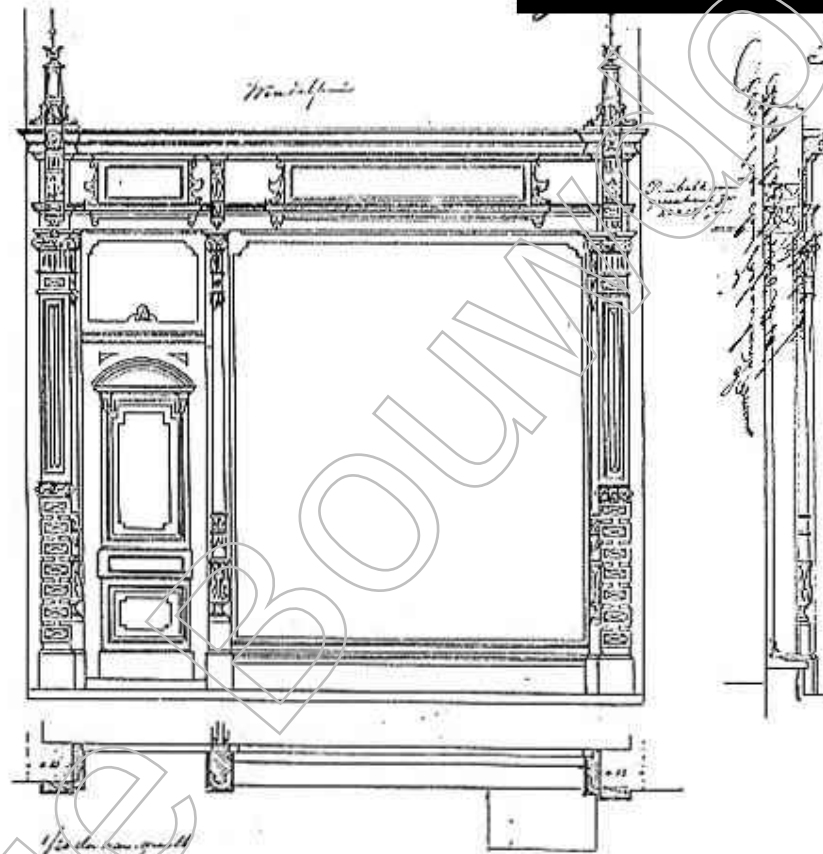
afbeelding 366. Gezicht op Oudegracht 166-168-170 te Utrecht. Foto door [redacted] 1931. Bron: Collectie Utrechts Archief, inv.nr. 67216.

BIJLAGE BOUWTEKENINGEN

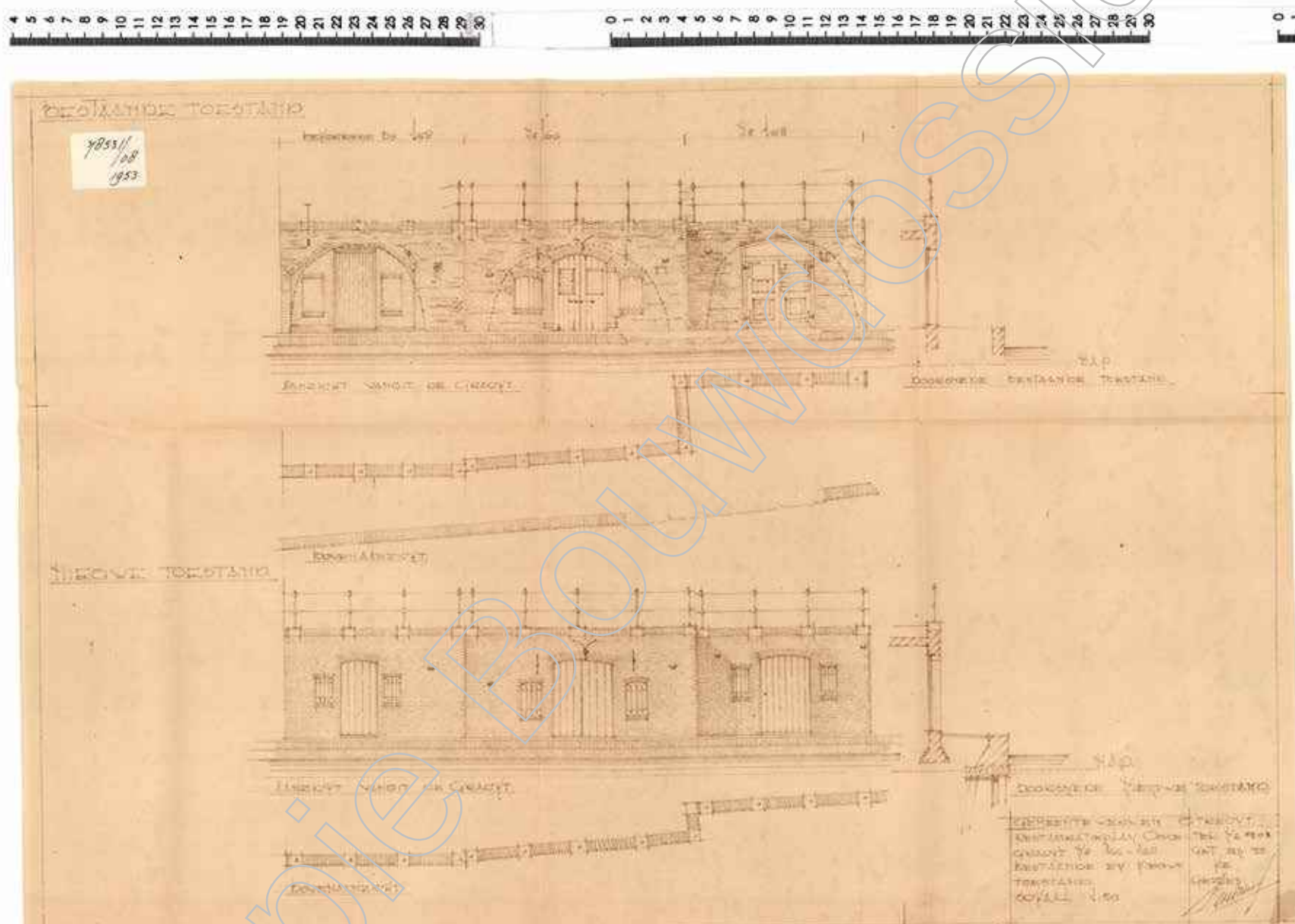
353. Het vernieuwen van de onderpui van
het perceel aan de Oudegracht, rijtje G,
n.º 149, kadastraal gemeente Utrecht,
sectie B. n.º 2828, door

27 [Maart 1888] n.º 199.

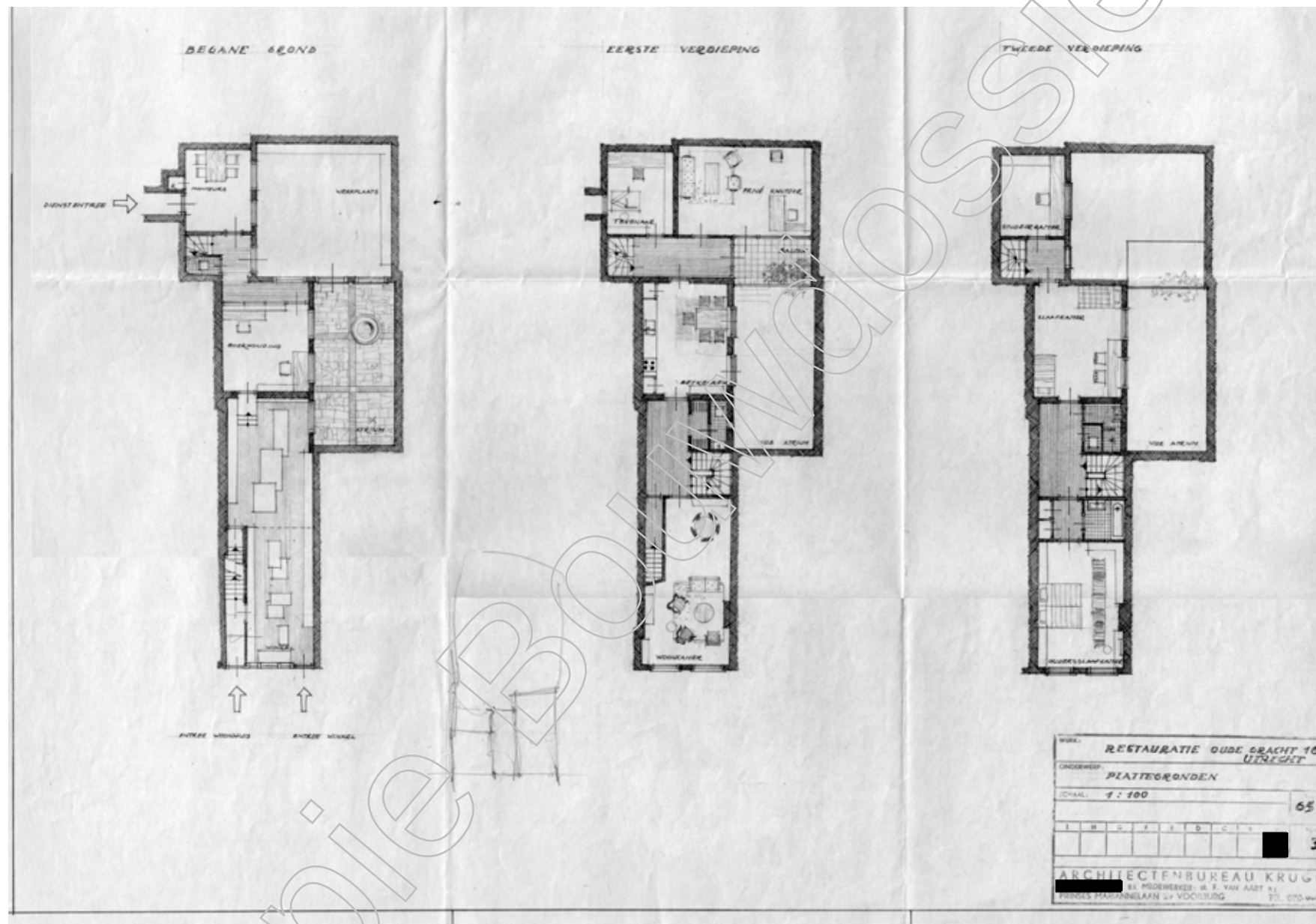
B-

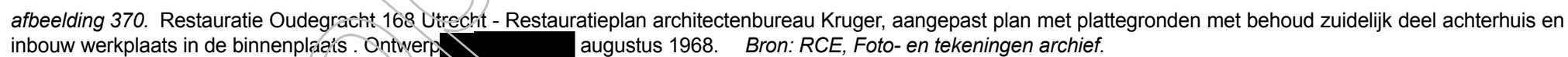
afbeelding 367. Winkelpui van Oudegracht 168 – Bouwvergunningstekening uit 1888 ingediend door [redacted] en vergund op 27 maart 1888. Bron: Utrechts Archief, 2269.1, inv.nr.: A93703_000001.

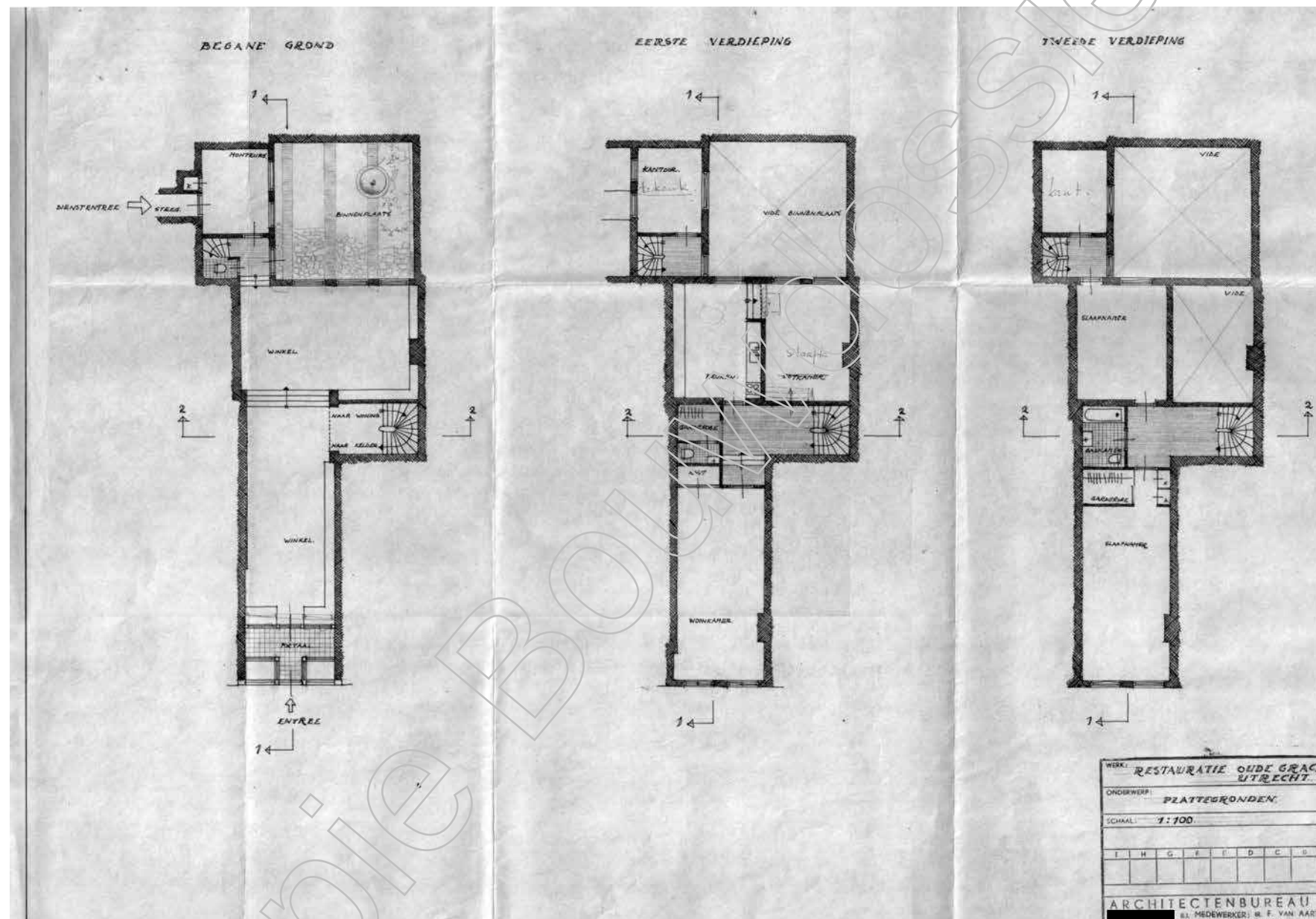

afbeelding 368. Restauratieplan Oudegracht nr 166-168 - Bouwvergunningstekening uit 1953. Bron: Utrechts Archief, inv.nr.: A44050_000006.

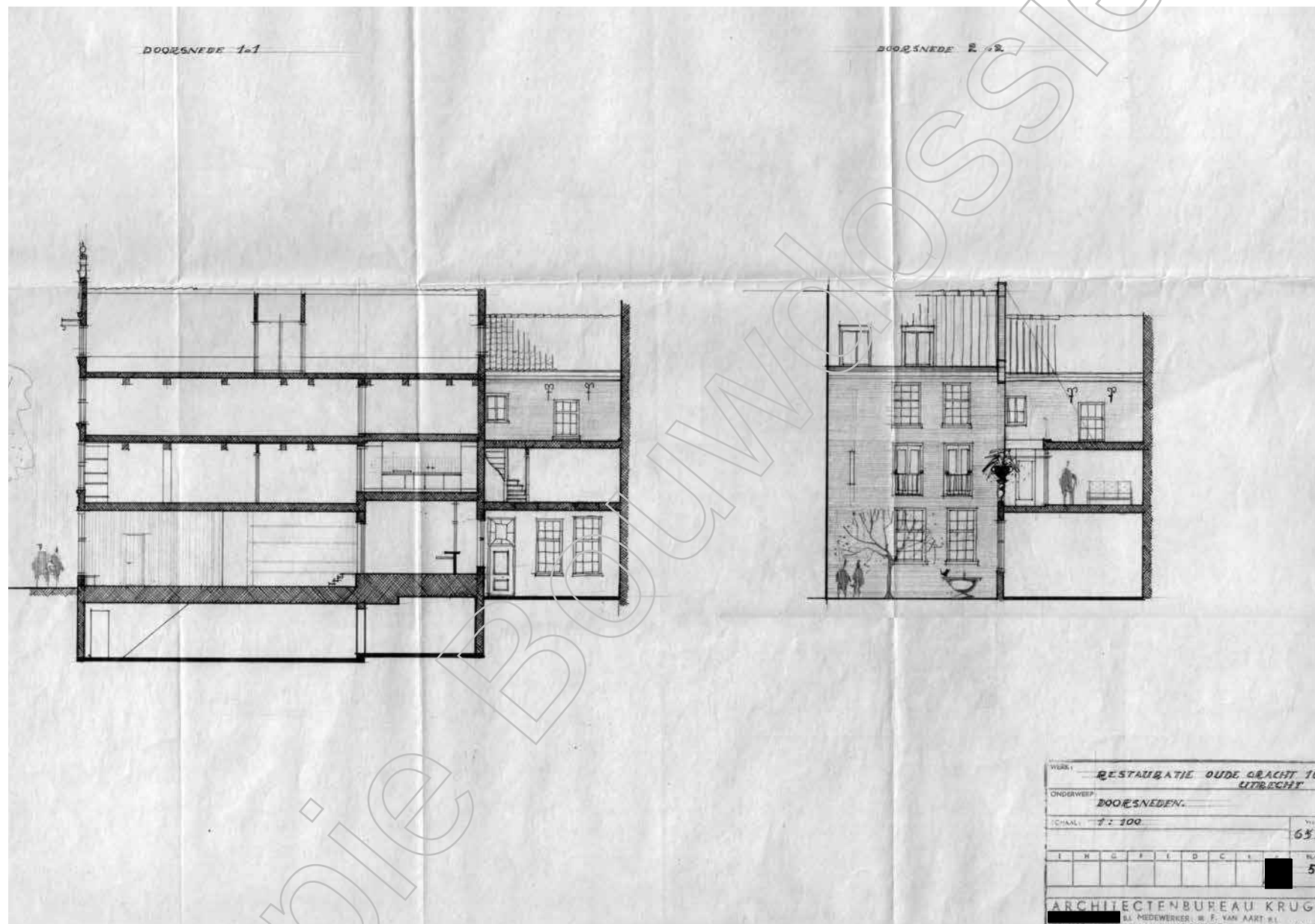

afbeelding 369. Restauratie Oudegracht 168 Utrecht - Restauratieplan architectenbureau Kruger, plattegronden met sloop zuidelijk deel achterhuis ten behoeve creatie atrium, alsmede met inbouwen werkplaats en kantoor met balkon in de oude binnenbinnenplaats. Ontwerp [REDACTED], april 1966. Bron: RCE, Foto- en tekeningen archief.

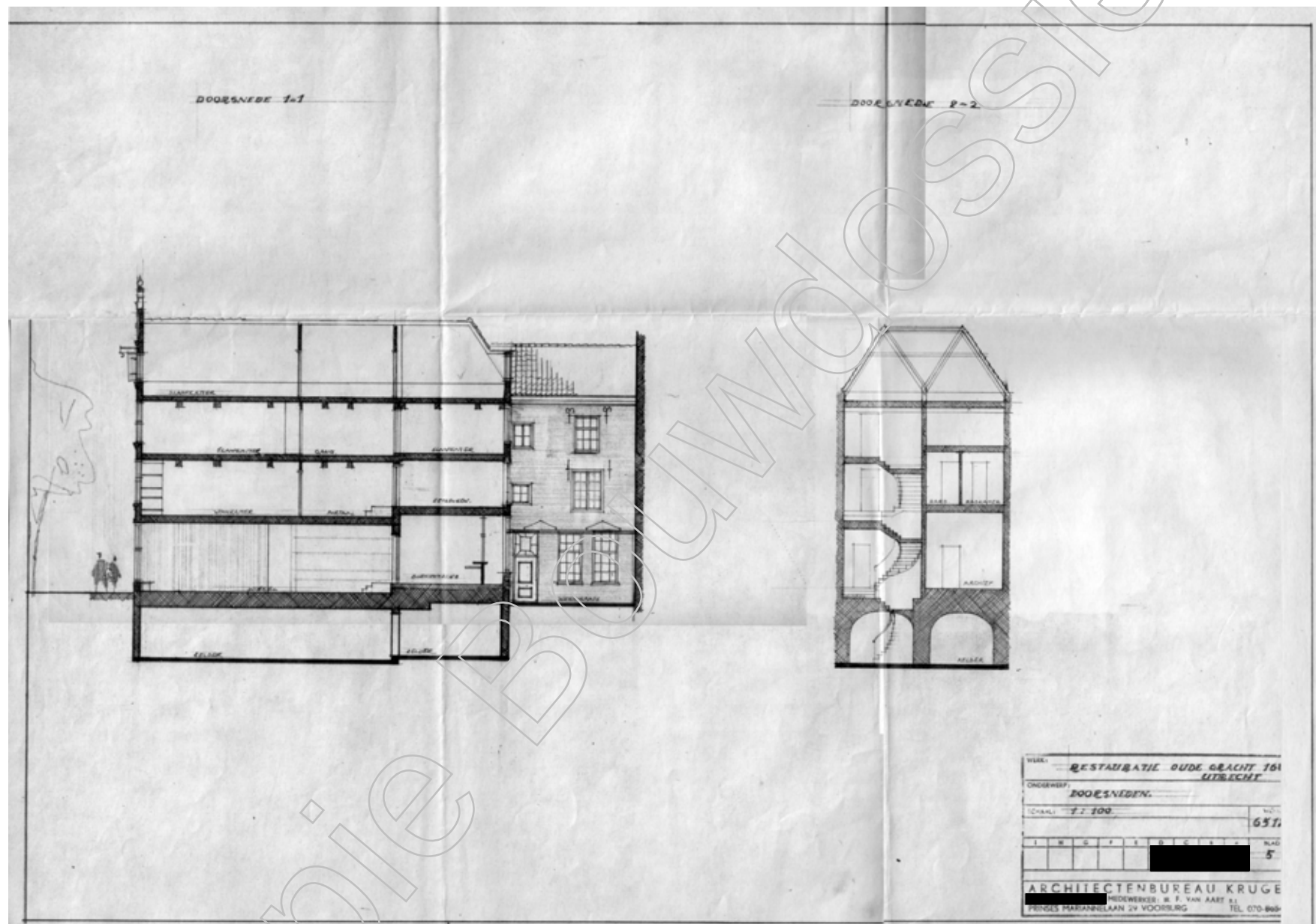

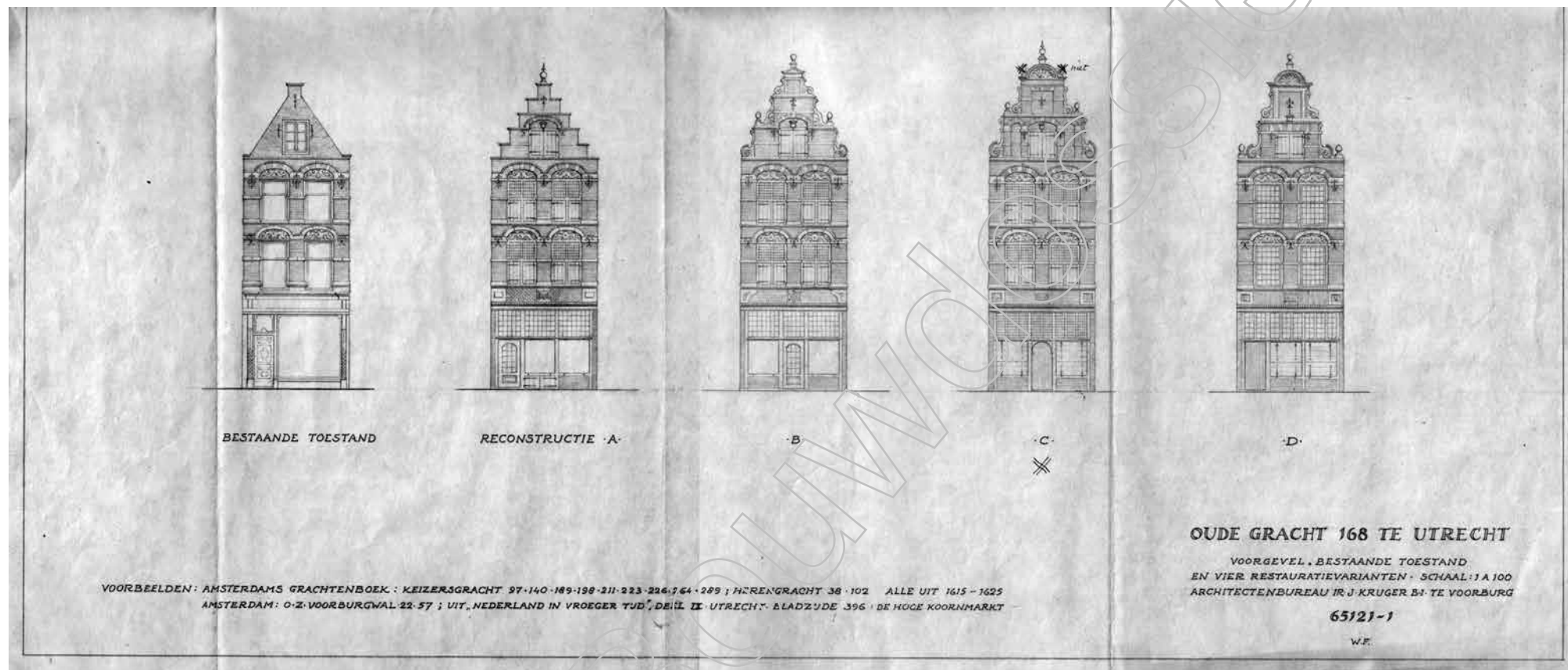
afbeelding 371. Restauratie Oudegracht 168 Utrecht - Restauratieplan architectenbureau Kruger, plattegronden met behoud beinnenplaats en zuidelijk deel achterhuis, waarbij de winkel een nieuwe winkelpui met centrale entree met vitrines en een portaal kreeg. Ontwerp [redacted] april 1966. Bron: RCE, Foto- en tekeningen archief.

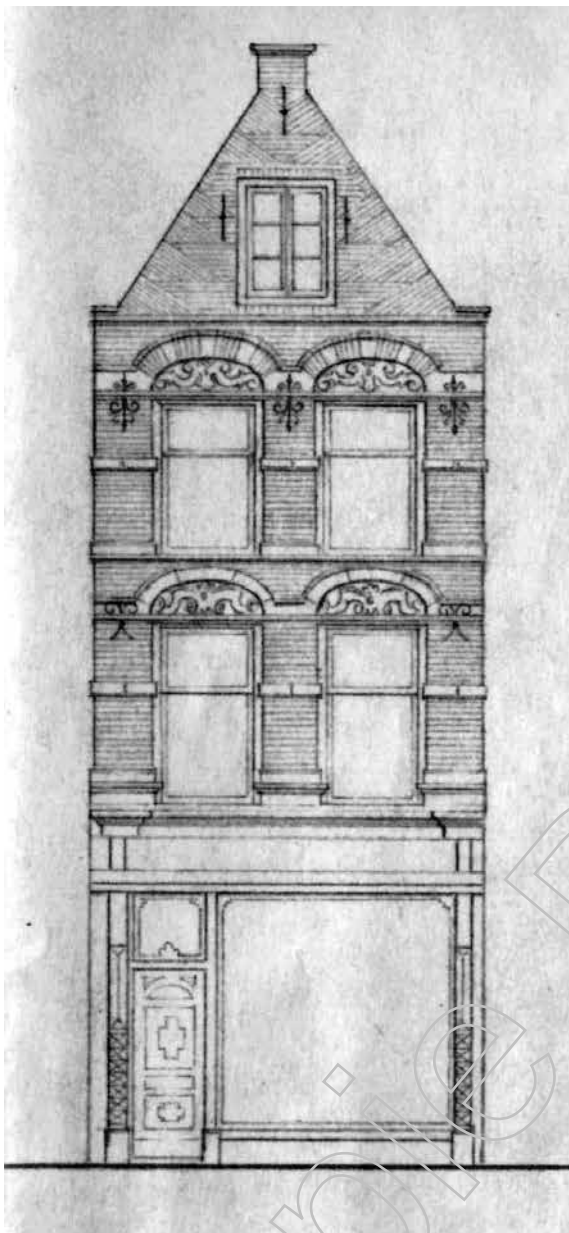
afbeelding 372. Restauratie Oudegracht 168 Utrecht - Restauratieplan architectenbureau Kruger, doorsneden met sloop zuidelijk deel achterhuis ten behoeve creatie atrium, alsmede met inbouwen werkplaats en kantoor met balkon in de oude binnenbinnenplaats. Ontwerp [redacted] april 1966. Bron: RCE, Foto- en tekeningen archief.

afbeelding 373. Restauratie Oudegracht 168 Utrecht - Restauratieplan architectenbureau Kruger, aangepast plan met doorsneden met behoud zuidelijk deel achterhuis en inbouw werkplaats in de binnenplaats. Ontwerp [redacted] augustus 1968. Bron: RCE, Foto- en tekeningen archief.

afbeelding 374. Restauratie Oudegracht 168 Utrecht - Voorgevel, bestaande toestand en vier restauratievarianten schaal 1:100. Restauratieplan architectenbureau Kruger te Voorburg. Ontwerp W.F. april 1966. Bron: RCE, Foto- en tekeningen archief.

afbeelding 375. Restauratie Oudegracht 168 Utrecht - Voorgevel, bestaande toestand en vier restauratievarianten schaal 1:100. Detail van de vorige afbeelding met de bestaande toestand van de voorgevel. Restauratieplan architectenbureau Kruger te Voorburg. Ontwerp ■ april 1966. Bron: RCE, Foto- en tekeningen archief.

BIJLAGE AFBEELDINGEN GEVELSTENEN CENTRAAL MUSEUM

afbeelding 376. Gevelsteen met borstbeeld van [REDACTED], 1628. Afmetringen 53,2 x 36,7 x 16 cm Collectie Centraal Museum, inv.nr. :1744.

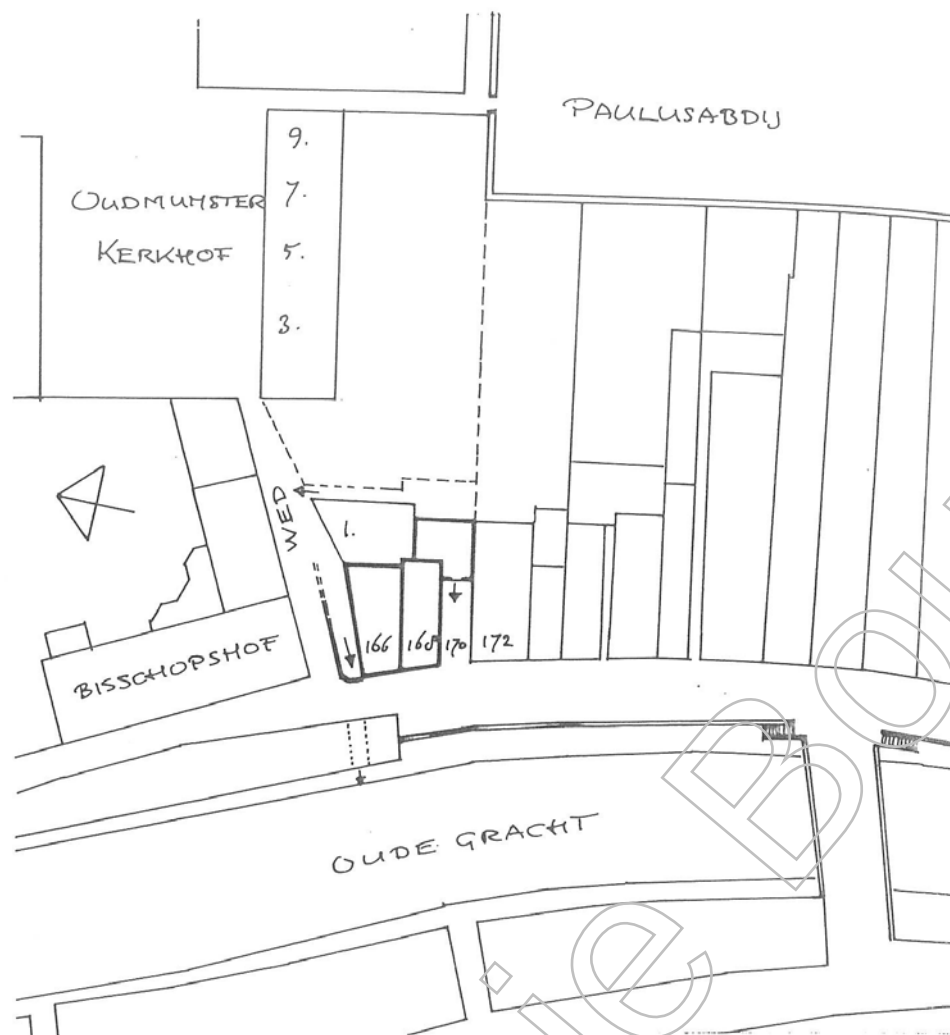

afbeelding 377. Gevelsteen met borstbeeld van [REDACTED], 1628. Afmetringen 53 x 37 x 17,5 cm Collectie Centraal Museum, inv.nr. :1744.

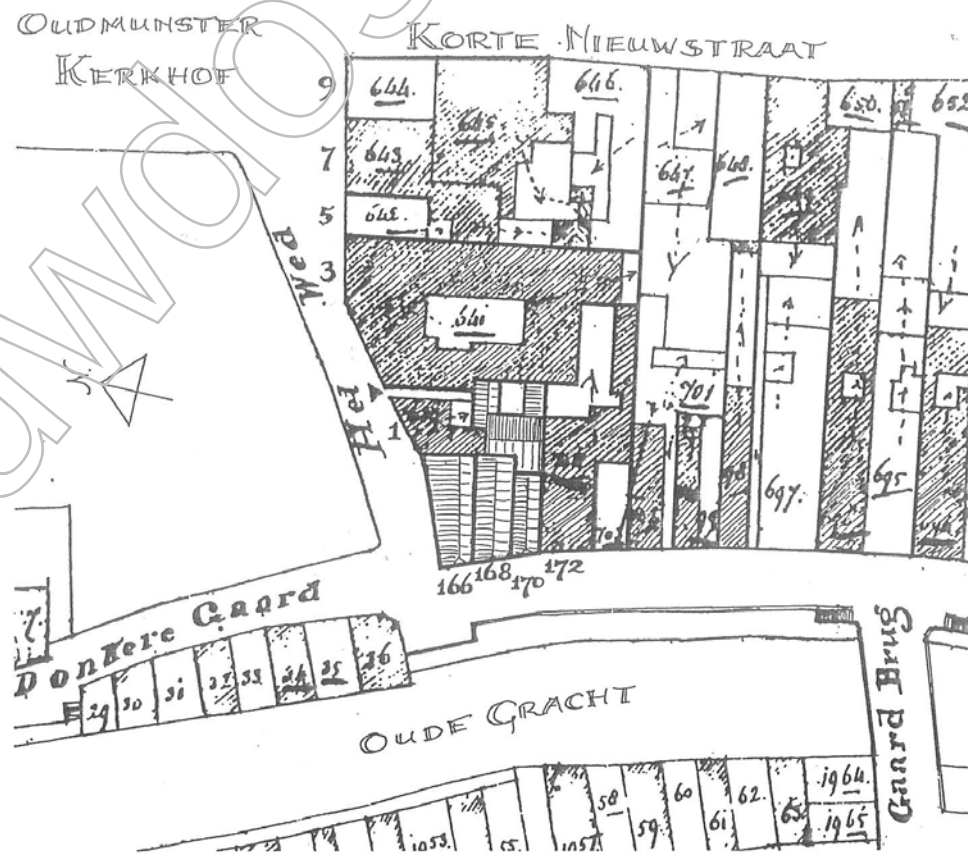

afbeelding 378. Afbeelding van de geveldecoratie met links het borstbeeld van een man (), rechts het bortsbeeld van een vrouw () en in het midden hun alliantiewapen in de gevel van het huis Oudegracht wijk F nr. 149, te Utrecht. Tekening van , 1837-1847, Collectie Utrechts Archief, inv.nr. 135234.

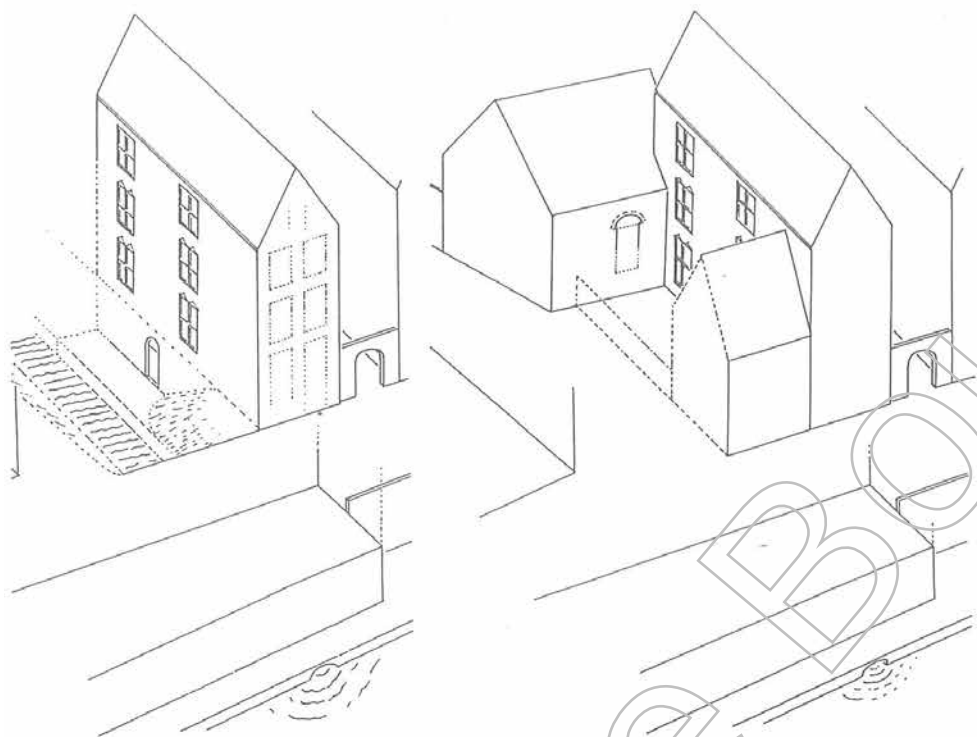
BIJLAGE AFBEELDINGEN ARTIKEL A.F.E. (1989)

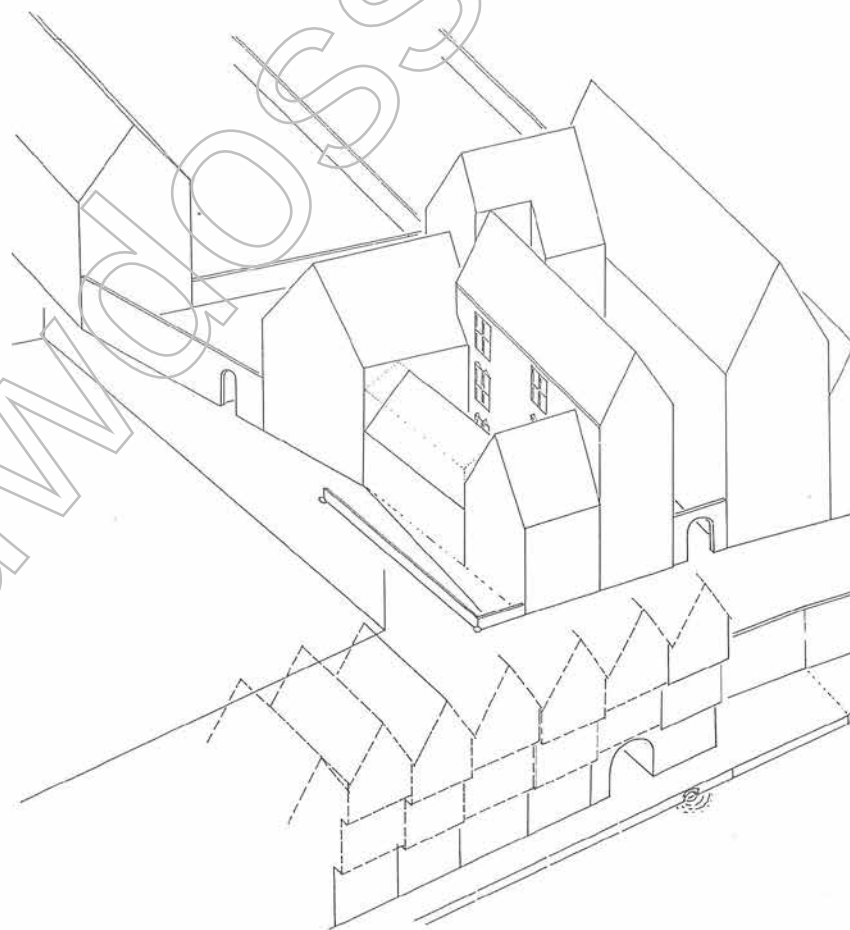
afbeelding 379. Oudegracht 166-168-170. Reconstructie van de middeleeuwse situatie. Tekening (1989) Bron: (1989) "Oude Gracht 166 - 168 - 170". In: Archeologische en Bouwhistorische Kroniek van de Gemeente Utrecht 1989, p. 96-103 (afb. 155)

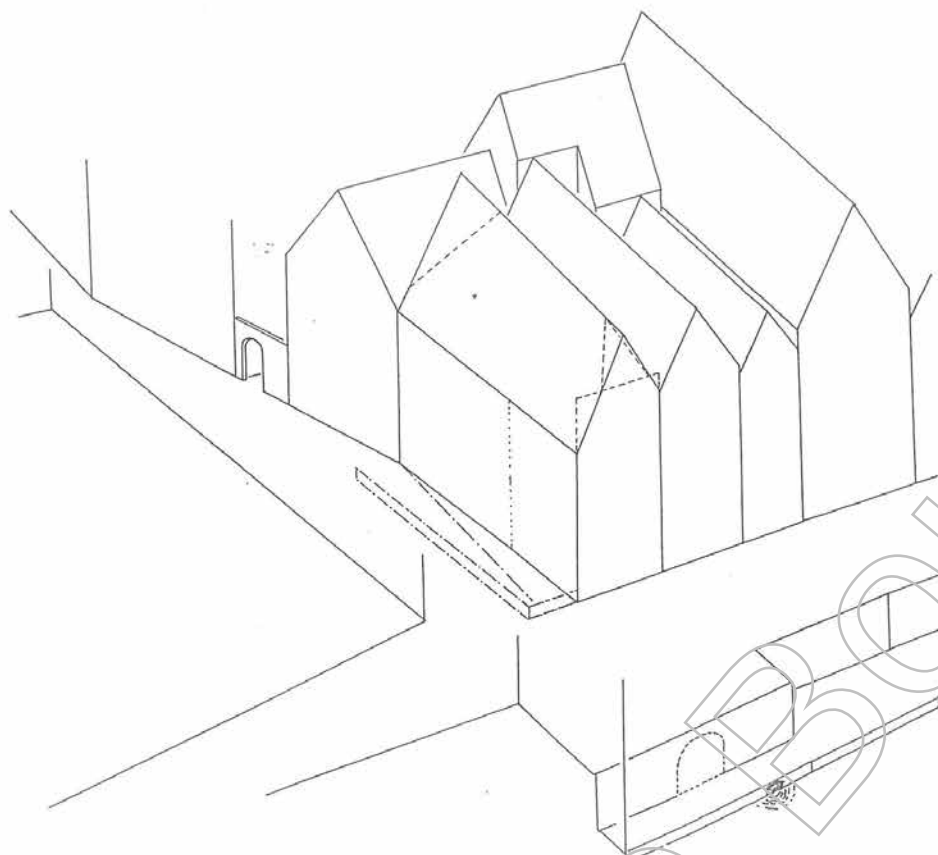
afbeelding 380. Oudegracht 166-168-170. Situatie op basis van kadastrale minuut van 1832. Tekening (1989) Bron: (1989) "Oude Gracht 166 - 168 - 170". In: Archeologische en Bouwhistorische Kroniek van de Gemeente Utrecht 1989, p. 96-103 (afb. 155).

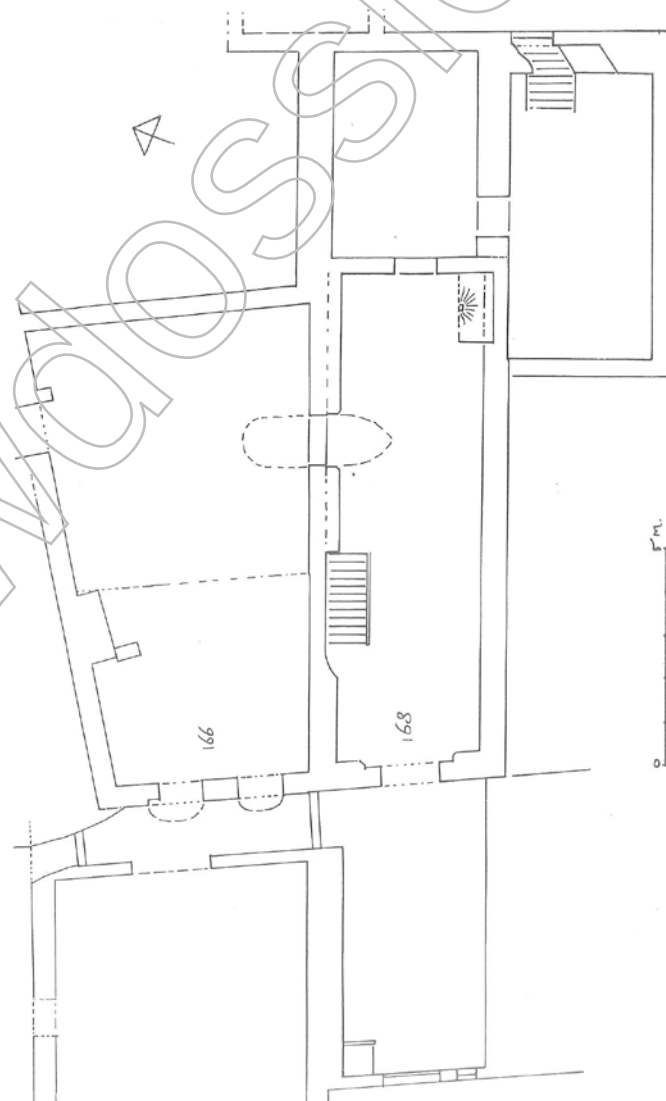
afbeelding 381. Oudegracht 166-168-170. Reconstructie van 1e fase (ca. 1300). met nummer 168 als hoekhuis aan het grachtje en met de poort naar het achterhuis. Rechts 2e fase (14de eeuw). met het hoekhuis ter plaatse van nummer 166 en de binnenplaats daarachter. Tekening [redacted] [redacted] 1989 Bron: [redacted] 1989, 96-103 .

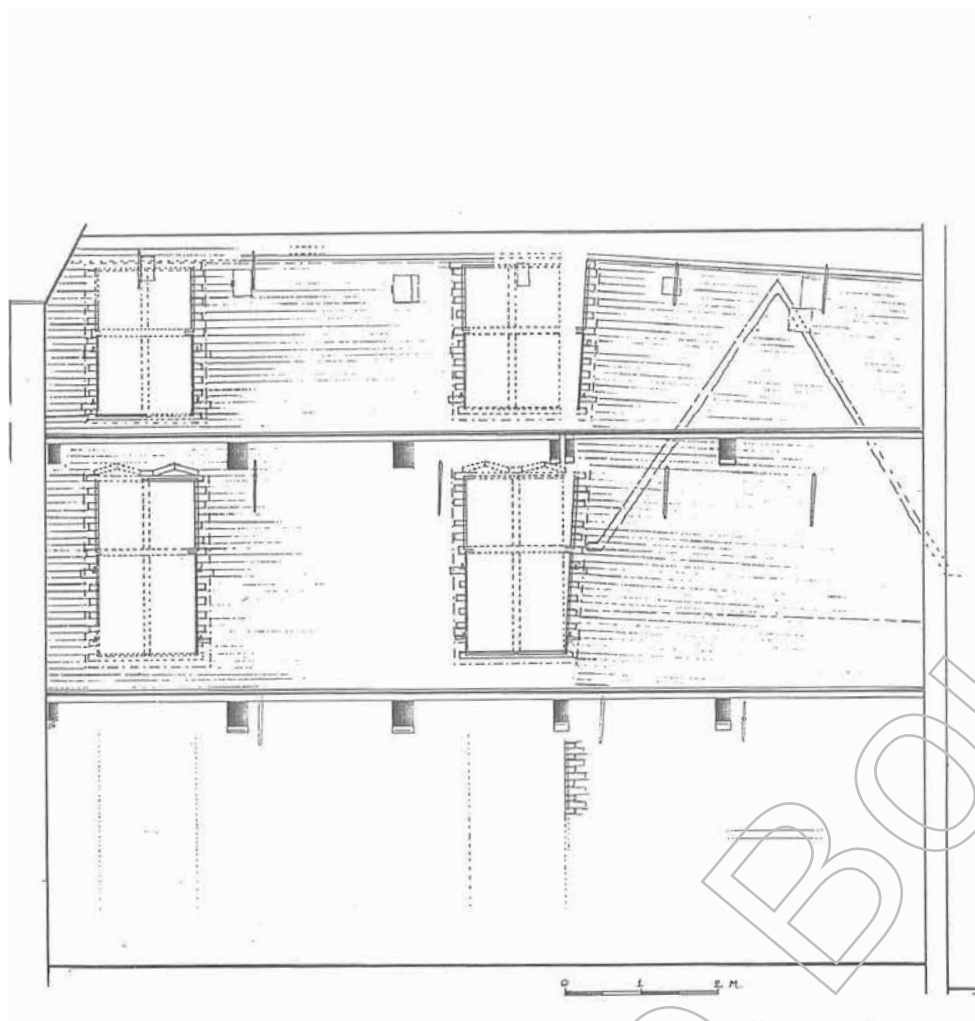
afbeelding 382. Oudegracht 166-168-170. Reconstructie van derde fase; de binnenplaats is gedeeltelijk bebouwd en Wed 1 is verhoogd. Tekening [redacted] [redacted] 1989 Bron: [redacted] 1989, 96-103 (afb. 165)

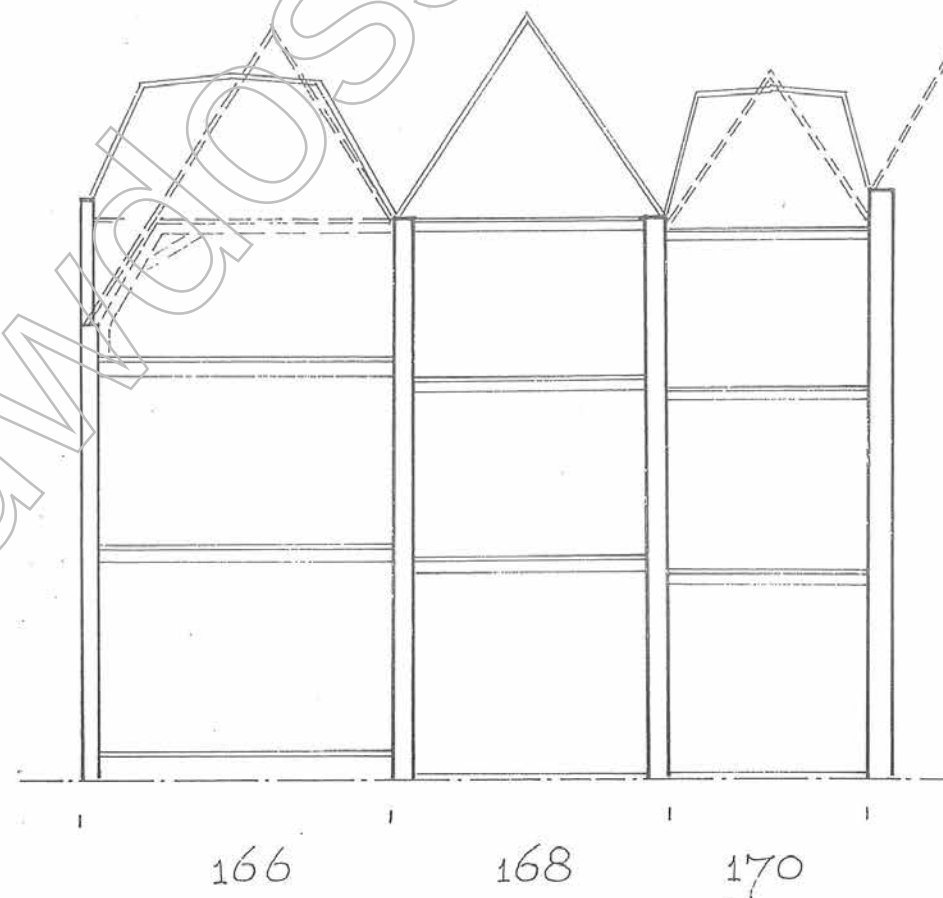
afbeelding 383. Oudegracht 166-168-170. Reconstructie van de vierde fase (17de eeuw). na de vergroting van nummer 166 in ca. 1500 en na de bouw van nummer 170. Tekening [redacted] 1989 Bron: [redacted] 1989, 96-103 (afb. 165)

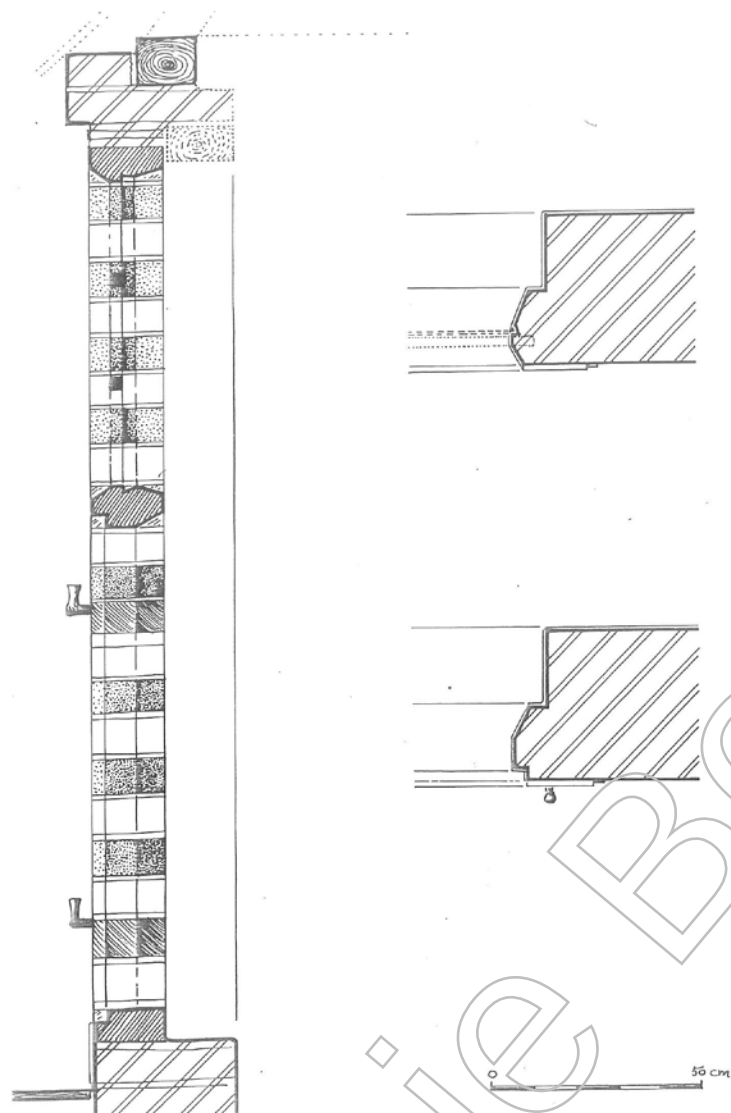
afbeelding 384. Oudegracht 166-168-170. Plattegrond van de kelders. Tekening [redacted] 1989 Bron: [redacted] 1989, 96-103 (afb. 166) :

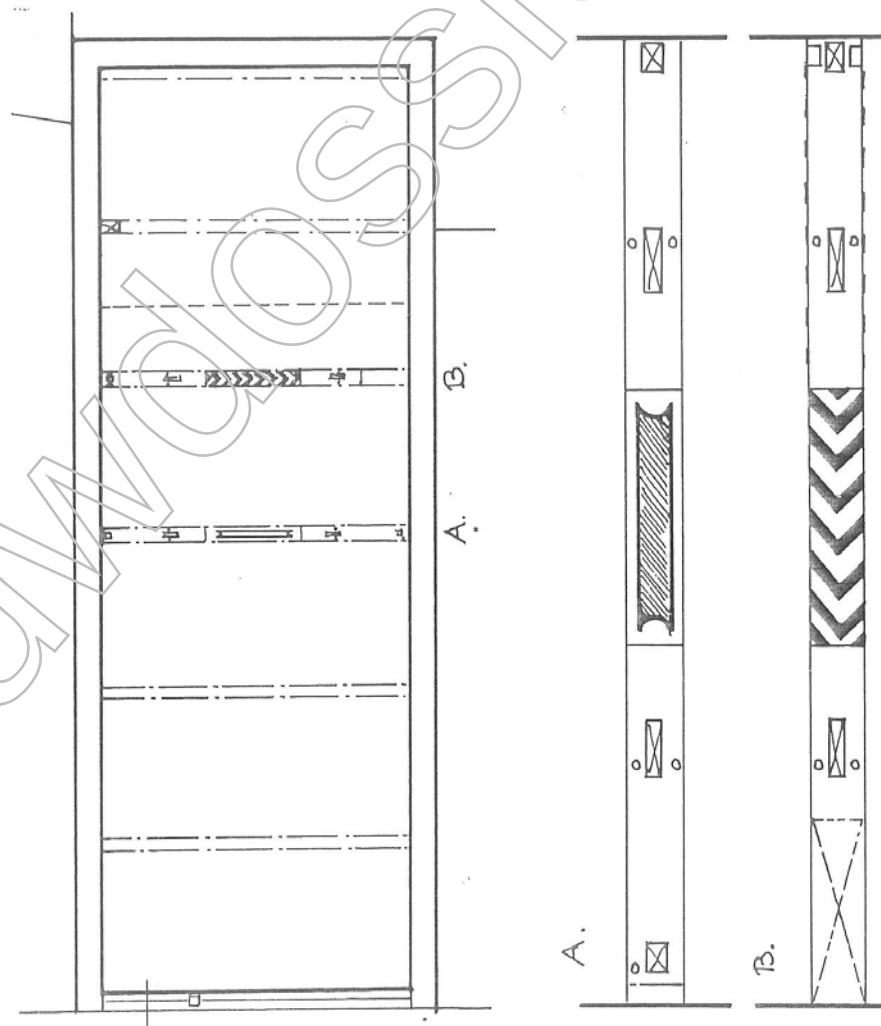
afbeelding 385. Oudegracht 166-168-170. De zuidmuur van Oudegracht 166 met een overzicht van de bouwpoelen. Tekening [redacted] 1989 Bron: [redacted] 1989, 96-103 (afb. 161)

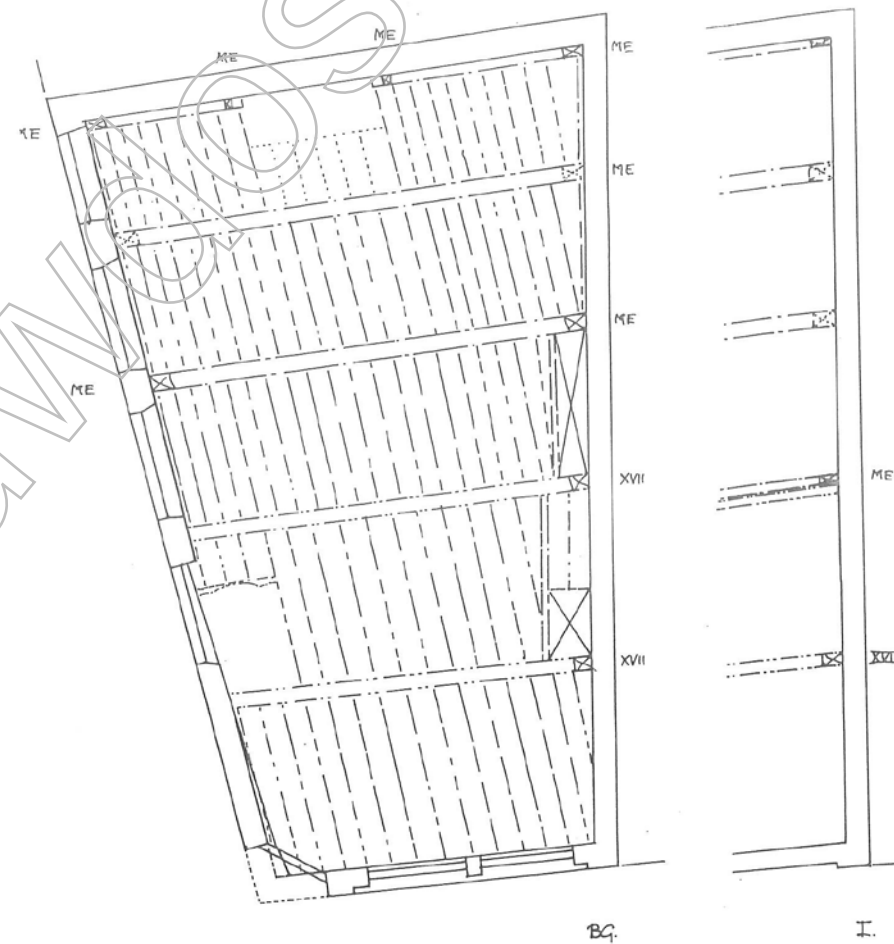
afbeelding 386. Oudegracht 166-168-170. Schematische doorsnede. Tekening [redacted] 1989 Bron: [redacted] 1989, 96-103 (afb. 156)

afbeelding 387. Oudegracht 166-168-170. Details van een venster van de tweede verdieping van Oudegracht 166..Tekening [redacted] 1989 Bron: [redacted] 1989, 96-103 (afb. 162)

afbeelding 388. Oudegracht 166-168-170. Het plafond van de begane grond in Oude Gracht 168. Tekening [redacted] 1989 Bron: [redacted] 1989, 96-103 (afb. 167)

afbeelding 390. Oudegracht 166-168-170. Schematische plattegrond van de begane grond en van de balklaag op de verdieping van Oude Gracht 166. Tekening 1989 *Bron:* 1989, 96-103 (afb. 159)

afbeelding 391. Oudegracht 166-168-170. Middendeel van de zuidelijke muur op de eerste verdieping van nr 166. Rechts: de daklijn van het kleine, middeleeuwse hoekhuis. Links het voorste kruiskozijn van nr 168 met de gepleisterde en geschilderde omlijsting. Tekening [redacted]. [redacted] 1989 Bron: [redacted] 1989, 96-103 (afb. 163)

afbeelding 392. Oudegracht 166-168-170. Uithangbord van het huis Middelburch (Oudegracht 168). Ingetekende foto [redacted] (1910). Bron: [redacted] 1989, 96-103 (afb. 168)

BIJLAGE REFERENTIES 17DE EEUWSE GEVELS

afbeelding 393. De Coninck van Portugael (1619), Voorstraat 14 te Utrecht. Foto [redacted]. Bron: www.documentatie.org.

afbeelding 394. Zicht op twee panden in de huizenrij bij de Weeshuisbrug door [redacted], 7 september 1744. Bron: Collectie Utrechts Archief, inv.nr. 35875.

afbeelding 395. Zicht op Pausdam 1 (1643) door [redacted], september 1736.
Bron: Collectie Utrechts Archief, inv.nr. 35937.

afbeelding 396. De Ganzenmarkt, gezien naar het westen met Ganzenmarkt 12 met 17de eeuwse gevel met natuurstenen banden en boogtrommels. Tekening door [redacted].
Bron: Collectie Utrechts Archief, inv.nr. 30134.

Kopie Boundossier

